

Acta

Generale Synode en Landelijke Vergadering Zoetermeer 2022

Het auteursrecht van deze tekst berust bij de auteur, dan wel bij de Nederlandse Gereformeerde Kerken. Voor alle zaken het auteursrecht betreffend kan contact worden opgenomen met: commissie ondersteuning synode (cos@ngk.nl).

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in wat voor vorm of op welke manier dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de rechthebbende, behoudens de uitzonderingen bij de wet gesteld.

Inhoudsopgave

Artikel 1	Sluiting GS Goes en LV Zeewolde	9
Artikel 2	Constituerende vergadering, opening	9
Artikel 3	Afgevaardigden	10
Artikel 4	Verkiezing moderamina	11
Artikel 5	Openingswoorden	11
Artikel 6	Mededelingen moderamina	12
Artikel 7	Dagsluiting 8 oktober 2022	13
Artikel 8	Afhandeling overige ingekomen stukken	13
Artikel 9	Bespreking rapporten commissie herziening predikantszaken	14
Artikel 10	Besluit instellen commissie kerkelijk advies (CKA)	15
Artikel 11	Bespreking instelling commissie kerkelijk advies (CKA)	16
Artikel 12	Besluit instellen commissie kerkelijke onderzoeken (CKO)	16
Artikel 13	Bespreking instelling commissie kerkelijk onderzoek (CKO)	17
Artikel 14	Besluit instellen college voor het kerkelijk beroep (CKB)	17
Artikel 15	Bespreking rapport commissie van beroep in predikantszaken	17
Artikel 16	Besluit tot beëindiging van DPZ, DKR, CvB PZ en DHB en beëindiging van LCKO en CKB	18
Artikel 17	Bekrachtiging benoeming professor J.M. Burger	19
Artikel 18	Commissie steunbehoevende kerken en missionaire initiatieven	19
Artikel 19	Rapport van de landelijke commissie kerkelijk onderzoek	20
Artikel 20	Ontvangst delegatie van de Theologische Universiteit Kampen/Utrecht	20
Artikel 21	Besluit opheffing Nederlands Gereformeerde Predikantenopleiding	21
Artikel 22	Bespreking opheffing Nederlands Gereformeerde Predikantenopleiding	21
Artikel 23	Besluit tot benoeming van een commissie relaties buitenland.	23
Artikel 24	Besluit tot benoeming van een commissie relatie overheid (CRO)	25
Artikel 25	Besluit huishoudelijke regeling LVGS	26
Artikel 26	Bespreking huishoudelijke regeling LVGS	26
Artikel 27	Decharge moderamen Generale Synode Goes 2020	26
Artikel 28	Decharge moderamen Landelijke Vergadering Zeewolde 2019	26
Artikel 29	Beleidsplan Landelijke Vergadering	27
Artikel 30	Evaluatie verkiezing moderamen	27
Artikel 31	Opdracht aan commissie financieel beheer	27
Artikel 32	Opdracht aan commissie ondersteuning synode	28
Artikel 33	Overheveling reserves voor Theologische Universiteit naar Vereniging Samenwerking Emeritering	29
Artikel 34	Kaderbesluit overgangsrecht, inventariseren reacties	30
Artikel 35	Besluit instelling commissie beleidsbegroting	31
Artikel 36	Vaststelling procesvoorstel landelijk bezinningswerk	32
Artikel 37	Bespreking instelling commissie beleidsbegroting en procesvoorstel landelijk bezinningswerk	32
Artikel 38	Besluit instelling commissie diversiteit en werkwijze synode	34
Artikel 39	Bespreking diversiteit en werkwijze synode	36
Artikel 40	Besluit opdracht regiegroep	39
Artikel 41	Bespreking opdracht regiegroep	40
Artikel 42	Besluit instellen commissie gedragscode	40
Artikel 43	Bespreking instelling commissie gedragscode	41
Artikel 44	Bespreking notitie verantwoordelijkheid en solidariteit rond pensioenvoorziening predikanten	42
Artikel 45	Besluit om aan te sluiten bij het gesloten fonds van de VSE (gVSE)	42
Artikel 46	Besluit landelijke afdracht solidariteitsbijdrage	44

Artikel 47	Bespreking rapporten Nederlands Gereformeerde instelling Arbeidszaken door de LV	44
Artikel 48	Besluit het werk van de commissie steunbehoevende studenten theologie over te dragen aan het bureau studiefinanciering (BSF) van de kerken	47
Artikel 49	Eénwordingsbesluiten	48
Artikel 50	Inleiding op nieuwe kerkorde	51
Artikel 51	Algemene beschouwing over nieuwe kerkorde	51
Artikel 52	Bespreking hoofdstuk A nieuwe kerkorde	52
Artikel 53	Bespreking B1-3 nieuwe kerkorde	53
Artikel 54	Bespreking B4-13 van de nieuwe kerkorde	55
Artikel 55	Bespreking hoofdstuk B14-21	56
Artikel 56	Bespreking hoofdstuk C van de nieuwe kerkorde	56
Artikel 57	Bespreking hoofdstuk D van de nieuwe kerkorde	56
Artikel 58	Vaststelling van de nieuwe kerkorde hoofdstuk A-D	57
Artikel 59	Bespreking hoofdstuk E van de nieuwe kerkorde	57
Artikel 60	Bespreking hoofdstuk F van de nieuwe kerkorde	57
Artikel 61	Bespreking hoofdstuk G van de nieuwe kerkorde	58
Artikel 62	Aanvaarding nieuwe kerkorde	59
Artikel 63	Vaststellen nieuwe kerkorde	59
Artikel 64	Landelijke regeling A2 – bindingsformulier	60
Artikel 65	Landelijke regeling A3 – wijzigen kerkorde	60
Artikel 66	Landelijke regeling B4 - beroepbaar stelling	60
Artikel 67	Landelijke regeling B4 – goedkeuring aanvaarde roeping	60
Artikel 68	Landelijke regeling B4 – roeping predikant	61
Artikel 69	Landelijke regeling B4 – roeping voor bepaalde tijd of in deeltijd	61
Artikel 70	Landelijke regeling B5 – bijzondere situaties	61
Artikel 71	Landelijke regeling B5 – statuut van de Theologische Universiteit	62
Artikel 72	Landelijke regeling B5 – statuut bureau studiefinanciering	62
Artikel 73	Landelijke regeling B5 – predikant in opleiding	62
Artikel 74	Landelijke regeling B5 – vervolgonderwijs predikanten	62
Artikel 75	Landelijke regeling B6 – kerkelijke zorg voor predikanten	62
Artikel 76	Landelijke regeling B7 – predikant met een bijzondere taak	62
Artikel 77	Landelijke regeling B8 – emeritaat	62
Artikel 78	Landelijke regeling B8 – bijzondere preekbevoegdheid	62
Artikel 79	Landelijke regeling B9 – emeritaat	63
Artikel 80	Landelijke regeling B10 – ontheffing predikant	63
Artikel 81	Landelijke regeling B11– non-actief stelling predikant	63
Artikel 82	Landelijke regeling B12 – losmaking predikant	64
Artikel 83	Landelijke regeling B13 – afzetting	65
Artikel 84	Landelijke regeling B13 – schorsing predikant	65
Artikel 85	Landelijke regeling B18 – schorsing ouderling of diaken	65
Artikel 86	Landelijke regeling B18 – afzetting ouderling of diaken	65
Artikel 87	Landelijke regeling B19 - kerk zonder ouderlingen	65
Artikel 88	Landelijke regeling B20 – kerkelijk werker	65
Artikel 89	Landelijke regeling B21 – gedragscode	66
Artikel 90	Landelijke regeling B21 – klachtrecht	66
Artikel 91	Landelijke regeling C4 – aanvraag kinderdoop	66
Artikel 92	Landelijke regeling C8 – liturgische formulieren	66
Artikel 93	Landelijke regeling E5 – huishoudelijk reglement van de synode	69
Artikel 94	Landelijke regeling E7 – financiën landelijk kerkverband	70
Artikel 95	Landelijke regeling E7 – missionaire steunverlening	70
Artikel 96	Landelijke regeling E7 – statuut KerkPunt	70

Artikel 97	Landelijke regeling E8 – plaatselijk contact met andere kerken	70
Artikel 98	Landelijke regeling E8 – relatie met de Christelijke Gereformeerde Kerken	70
Artikel 99	Landelijke regeling E8 – relatie voortgezette Gereformeerde Kerken in Nederland	70
Artikel 100	Landelijke regeling E8 – samenwerkingsgemeenten	71
Artikel 101	Landelijke regeling E9 – verwantschapsrelatie regionaal	71
Artikel 102	Landelijke regeling E9 – relatie met kerken in het buitenland	71
Artikel 103	Landelijke regeling F5, F6 en F7	71
Artikel 104	Landelijke regeling G2 – KvK en ANBI	72
Artikel 105	Benoemingen en decharges	72
Artikel 106	Slotwoorden	75
BIJLAGEN		79
Bijlage 1 bij artikel 25 - Huishoudelijke regeling voor gezamenlijke vergaderingen LVGS 2022		79
Bijlage 2 bij artikel 44 – Notitie verantwoordelijkheid en solidariteit rond pensioenvoorziening predikanten		82

BIDSTOND

De predikant van de samenroepende kerk van Zoetermeer, ds. A. Mak, heet de afgevaardigden en andere aanwezigen welkom. Zoetermeer is een samenwerkingsgemeente van een Christelijke Gereformeerde, een Nederlands Gereformeerde kerk en een Gereformeerde kerk (vrijgemaakt). Hij herinnert eraan dat deze combinatie van een Landelijke Vergadering en een Generale Synode bijeenkomt om de laatste zaken voor de fusie te regelen. Zelf is hij predikant van de CGK, een kerkverband dat onlangs juist meer afstand nam van de beide andere kerken. Hij stelt dat dit schrijnt.

Als votum en groet zingt de gemeente het votum en de groet van Sela, gevolgd door Liedboek 705: Ere zij aan God de Vader. Ds. Mak gaat voor in gebed.

Gelezen wordt 1 Korintiërs 1: 10-13, 12: 4-7; 20-21, 31. Liedboek 672: 2,3 wordt gezongen (O Geest der eeuwigheid). De tekst voor de verkondiging is Johannes 17: 20-23.

In zijn verkondiging wijst ds. M.H. Oosterhuis, de preses van de vorige generale synode, erop, dat scheuringen een wederkerend thema zijn in de kerkgeschiedenis. Christus was daar, zie zijn indringend gebed, al bang voor. Eenheid lijkt een te hoog gegrepen ideaal. Straks is Christus weg uit de kring van zijn leerlingen en Hij kende ze goed genoeg om te weten wat er zou kunnen gebeuren. Zie ook de gesprekken die ze vlak daarvoor nog aan tafel voerden: wie is de meeste? Dat keert terug in 1 Korintiërs 1, de verleiding om zelf God te willen zijn. Het hoofdstuk beschrijft hoe men achter kopstukken aan wil gaan, vanuit hoogmoed. Dat leidde tot onderlinge rivaliteit tot in de erediensten toe. Dit keert terug in de kerkgeschiedenis: een lange reeks van scheuringen; de lijst herenigingen is veel korter. Toch zijn er moedgevende ontwikkelingen. Ds. Oosterhuis wijst op de toenadering tussen de rooms-katholieke kerk en de oosters-orthodoxe kerk, gescheiden sinds het schisma van 1054. Maar vanaf het tweede Vaticaans concilie is er toenadering. Paus Johannes Paulus zei dat de katholieke kerk niet met één long kan ademen. Een echo uit 1 Korintiërs 12 en een aanscherping daarvan. In dat hoofdstuk gaat het om verschillende lichaamsdelen die elkaar aanvullen, maar de paus sprak over twee dezelfde organen. Johannes Paulus richt de aandacht op de hoofdlijn: niet twisten over de heilige Geest, maar leven door de Geest, zinspelend op de strijd over de Geest van de elfde eeuw. Zie ook 1 Korintiërs 12: 4-7: er is één heilige Geest, laten we dat laten merken door niet een bepaalde visie bindend op te leggen. Paulus wijst de weg van de liefde, tegenstellingen worden daarmee niet opgelost, maar wel overwonnen. Neem daarom dit hartstochtelijk gebed van Christus in je op. Dien als afgevaardigden de belangen van Christus en van zijn kerk, draag bij aan vrede en recht, formuleer heilzame regels, aanvaard elkaar ook als je het niet eens bent met elkaar, verwonder je dankbaar over elkaars gaven van de heilige Geest. Ga voor alles bidden en luisteren naar Christus, naar wat Hij zegt in Johannes 17. Dan zul je prachtige dingen beleven. Dan neemt de heilige Geest het voortouw. Je hebt je plek in Christus' mondiale kerkvergaderend werk. De wereld stelt haar zicht bij. Wat een voorrecht om daaraan bij te dragen: één ademhaling, één hartslag. De Vader roept u om bij te dragen aan Christus' gebed in Getsemane.

Het amenlied is uit het Gereformeerd Kerkboek 250: God is getrouw, zijn plannen falen niet. Ds. Mak zegt dat hij, vanuit de schade die hij door Corona aan zijn longen opgelopen had, zich bijzonder aangesproken voelde door het beeld van de twee longen. Maar ook vanuit het recent afgeronde proces van eenwording in Zoetermeer kun je stellen dat je elkaar nodig hebt, samen op weg naar de grote dag.

De aanwezigen zingen samen de apostolische geloofsbelijdenis, volgens de melodie van GKB 175B.

Daarna gaat br. A.F.M Schippers (voorzitter van de vorige Landelijke Vergadering) voor in gebed. De collecte is voor ZOA, hulp aan Oekraïne. Na het zingen van GKB 185 (Heer, wij loven en aanbidden U) legt ds. Mak de zegen op.

LEESWIJZER

Deze acta zijn thematisch, niet chronologisch, geordend. Per artikel is aangegeven op welke datum de zitting plaatsvond waarin de finale besluitvorming plaatsvond, als de bespreking over meerdere data waren gespreid.

Alle zittingen waren gezamenlijke zittingen van de landelijke vergadering en de generale synode en worden in de tekst aangeduid met LVGS tenzij anders aangegeven.

Formeel waren er twee moderamina; één van de LV en één van de GS. In de praktijk werkten deze twee als één moderamen, daarom is in de tekst altijd moderamen als enkelvoud gebruikt.

Academische titels zijn alleen vermeld als deze relevant zijn voor het werk voor de LVGS.

Om het snel opzoeken van besluiten mogelijk te maken zijn besluiten en het verslag van de bespreking daarvan in aparte artikelen opgenomen.

In het verleden hanteerde de GS het begrip “deputaten”, de LV gebruikte de term “commissie”. Voor de nieuw ingestelde commissies/deputaatschappen wordt, de term commissie gehanteerd.

Voor een lijst met afkortingen, zie volgende pagina.

Afkorting:	Betekenis:
AKS	akkoord van samenwerking (NGK)
CFB	commissie financieel beheer
CGK	Christelijke Gereformeerde Kerk
CGMV	vakorganisatie voor christenen
CHPZ	commissie herziening predikantszaken
CIO	Interkerkelijk contact in overheidszaken
CKA	commissie kerkelijke advies
CKB	college kerkelijk beroep
CKO	commissie kerkelijk onderzoek
CMS	commissie missionaire steunverlening
COS	commissie ondersteuning synode
CRB	commissie relaties buitenland
CRO	commissie relatie overheid
DHB	deputaten hoger beroep
DPZ	deputaten predikantszaken
GKv	Gereformeerde Kerk vrijgemaakt
GS	generale synode GKv
LVGS	gezamenlijke vergadering van GS en LV
gVSE	gesloten fonds vereniging samenwerking emeritering
ICG	interkerkelijke commissie geschilbehandeling
KO	kerkorde
LCKO	landelijke commissie kerkelijk onderzoek
LV	landelijke vergadering NGK
NGA	Nederlands Gereformeerde instelling arbeidszaken
NGK	Nederlands Gereformeerde Kerk
NGP	Nederlands Gereformeerde predikantenopleiding
PfZW	pensioenfonds zorg en welzijn
PKN	protestantse kerk in Nederland
PThU	Protestantse Theologische Universiteit
SKW	steunpunt kerkenwerk
TUK	Theologische Universiteit Kampen/Utrecht
VIAA	Christelijke Hogeschool VIAA Zwolle
VSE	vereniging samenwerking emeritering
WTK	werkgroep toekomstige kerkorde
KvK	kamer van koophandel
ANBI	algemeen nut beogende instelling

HOOFDSTUK 1, OPENINGSHANDELINGEN

8 oktober 2022

Artikel 1 Sluiting GS Goes en LV Zeewolde

Als voorzitter van de Landelijke Vergadering van Zeewolde 2019 verklaart br. A.F.M. Schippers die vergadering voor gesloten. Ook de preses van de Generale Synode van Goes 2020, ds. Oosterhuis, verklaart die synode voor gesloten, onder verwijzing naar de rapporten van de moderamina over het werk dat ze na de provisorische sluiting gedaan hebben.

8 oktober 2022

Artikel 2 Constituerende vergadering, opening

De vergadering van afgevaardigden staat onder leiding van de kerkenraad van de kerk te Zoetermeer. Ds. A. Mak en br. F. Olthof, voorzitter van de kerkenraad, doen daarbij hun werk. Br. Olthof, geboren in 1955, verwijst naar de pijn van de scheiding die hij als jongen meemaakte. Hij is echter vooral dankbaar voor de toenadering en wederzijdse erkenning; Binnenkort is er echt eenheid. Plaatselijk is het in Zoetermeer al zover. Hij heet de afgevaardigden van harte welkom in deze 3G-gemeente, waar we samen optrekken in een gesecculariseerde omgeving. We hebben elkaar lief als kinderen van de Vader, samengroeien in geloof is het thema voor dit jaar binnen de gemeente. Hiermee verklaart hij de vergadering voor geopend.

Vanuit de Schrift bepaalt ds. Mak de afgevaardigden bij 1 Petrus 3 vanaf vers 8. Hij noemt ook voor deze vergadering wat hij bij een openluchtdienst in september de gemeente voorhield:

We leven in een gepolariseerde wereld; hoe kan je verbonden blijven met elkaar in zo'n wereld. Dat willen we. Daarom kozen we voor de naam Lichtbaken.

Uit een boekje, uitgegeven binnen de GKv over deze tekst: wees eensgezind. Maar allemaal hetzelfde denken, kan in de praktijk niet. Gooi daarom gelijkhebbertij overboord. Stel je Christus voor ogen, gekruisigd en opgestaan.

Wees meelevend, sympathiek, meevoelend. Wat houdt die ander bezig? Oordeel niet over de ander.

Heb elkaar lief: koester de liefde tot je medebroeders en zusters. Wees een hechte en verbonden gemeenschap: zo kan het ook.

Wees barmhartig, bewogen met wie "in de goot ligt". Ook in een tijd van oplopende prijzen.

Wees de minste, 'not done' in de wereld van Petrus. Vandaag ook niet.

Vergeld geen kwaad met kwaad: zegen juist, wens geluk toe. Ook wie heel anders over de dingen denkt dan jij. Zie Christus als de bron van geluk. Heb je vijanden lief, binnen en buiten de gemeente.

Laten we daarom een baken van licht zijn. Wijs niet op jezelf, maar wijs op God. 1 mei 2023, de dag van de éénwording, is een boodschap voor een gepolariseerde wereld. Ds. Mak gaat voor in gebed.

Artikel 3 Afgevaardigden

Voor de landelijke vergadering zijn afgevaardigd:

Regio Nunspeet:

F. Bouma
P. Foppen
J. Maris
G. Kers
ds. R.C. Vervoorn

Regio Holland-Zuid:

W.H. Klos
J.W. van 't Hoff
zr. H. den Oudsten
H. van Helden
J.H. Brouwer

Regio Zuid-Oost:

S.R.S. Datema
ds. P.G. Sinia
zr. P.J. Huisman
J. Bouwman
F.M. Rietveld

Regio Utrecht:

ds. M.G. Rietkerk
G.J. Dijkman
ds. M. Janssens
G.J. van Eijk

Regio A'dam-Alkmaar:

G.C. van der Graaf
W.A.G. Knol
J.M. Louwerse
A.F.M. Schippers

Regio Dordrecht:

G. Vel Tromp
ds. G. van Dijk
L. van der Vegt

Regio Noord:

zr. G. Dekker-Meijer
T.P. Derks
ds. H. Zuidhof

Regio Oost:

ds. J.M. Mudde
ds. G. Nederveen
B. Wesseling
W. van Ieperen
ds. A. Siebenga

Jerusalemkerk:

K. van Beusekom
G.H. Breukelaar
zr. H.J. van de Streek

Tehuisgemeente:

A. Langelier

Voor de landelijke vergadering zijn als secundus afgevaardigd:

Regio Nunspeet:

H. Hindriks
J. Korf

Regio Holland-Zuid:

ds. H.H. Scheffer
M. van Tienhoven
C. Vonk

Regio Zuid-Oost:

C. van den Berg
C. Geerse
E.Th. Verboom

Regio Utrecht:

R. Pol
W. van Rijnsouw
B. Verheij
B.P. Vreugdenhil

Regio Amsterdam-Alkmaar:

D.P. van Voornveld

Regio Dordrecht, regio Noord en regio Oost hebben geen vervangers afgevaardigd.

Voor de generale synode zijn afgevaardigd:

PS West:

ds. S. de Bruine
ds. M. van Loon
ds. P. Poortinga
ds. M.A. van der Welle
A. van den Berg
E. Holwerda
K. Veling
R. Wimmenhove

PS Oost:

ds. H.D. Bondt
ds. A.G. Bruijn
ds. D.S. Dreschler
ds. W.M. van Dijk
A.D. Blijdorp
W. Boerma
L.C. Groen
S. Stelpstra

PS Zuid:

ds. D.W.L. Krol
ds. J. Ophoff
ds. J.B. de Rijke
ds. G. Treurniet
A.T. Kamsteeg
M.G. van Middelkoop
J.A. Oppeneer
A. Sonneveld

PS Noord:

ds. T. Dijkema
ds. G.A. Heek
ds. H.S. van Hemmen
ds. A.J. van Zuijlekom
P.G. Bakker
W. van Essen
P.T. Riemersma
zr. S. Wiersma-
Wieringa

Voor de generale synode zijn als secundus afgevaardigd:

PS West:	PS Oost:	PS Zuid:	PS Noord:
ds. P. van den Berg	ds. J. Dunnewind	ds. J.R. Geersing	ds. E.R. de Braak
ds. M.O. ten Brink	ds. R.R. Roth	ds. J.M. Haak	ds. T. Dijkema
ds. J.J. Drijfhout	ds. K. Tamminga	ds. W. Tiekstra	K. Braam
ds. A.C.N. Geertsema	R.W. Meilof	ds. J. Wesseling	H. Evers
J.J. Feenstra	S. Poutsma	C. Harinck	S. Venema
H.C. Kammeraat	G. Veurink	G.J. Harmsen	
F.H. Tijssen		J. van Winden	

Br. Olthof gaat de presentie na. Als afgevaardigden voor de generale synode zijn afwezig ds. W.M. van Wijk (PS Oost), br. M.G. van Middelkoop (PS Zuid), zr. S. Wiersma-Wierenga (PS Noord). Daarmee zijn 28 stemgerechtigde afgevaardigden aanwezig.

Van de landelijke vergadering zijn afwezig br. F. Bouma, J. Maris, G. Kers (Regio Nunspeet); br. W.H. Klos (regio Holland-Zuid), br. F.M. Rietveld (Regio Zuid-Oost), br. G.J. Dijkman en ds. M.G. Rietkerk (Regio Utrecht). Tot 14.00 uur is in ieder geval afwezig van dezelfde regio br. G.J. van Eijk. Van de regio Dordrecht is afwezig br. L. van der Vegt, van de Regio Noord zr. G. Dekker-Meijer. Van de Regio-Oost is br. W. van Ieperen afwezig en ook de predikanten J.M. Mudde en A. Siebenga.

Dat breng het aantal stemgerechtigde afgevaardigden op 23.

Ook zijn afwezig (niet stemgerechtigd) br. A. Langeler, van de Tehuisgemeente Groningen, br. K. van Beusekom en br. G.H. Breukelaar, van de Jeruzalemkerk in Utrecht.

8 oktober 2022

Artikel 4 Verkiezing moderamina

Voor de verkiezing van twee moderamina gaat de vergadering in comité. Na opheffing van het comité deelt br. Olthof mee dat de verkiezing het volgende resultaat heeft opgeleverd:

Voor de Landelijke Vergadering: preses, br. A.F.M. Schippers; 2e preses, br. S.R.S. Datema; scriba 1, zr. H.J. van de Streek en scriba 2, ds. P.G. Sinia.

Voor de Generale Synode: preses, ds. D.W.L. Krol; 2e preses br. K. Veling; scriba 1, ds. M. van Loon en scriba 2 br. S. Stelpstra. Alle verkozenen aanvaardden hun benoeming.

Br. Olthof deelt de nodige mappen uit aan de verkozenen. Hij noemt, nu de livestream weer aanstaat, de namen van de leden van de beide moderamina en draagt de leiding over aan de beide voorzitters.

8 oktober 2022

Artikel 5 Openingswoorden

Br. A.F.M. Schippers neemt het woord. Tijdens de kerkdienst is de geloofsbelijdenis gezongen; hij ziet dat als instemming van de afgevaardigden ermee.

Hij wijst op de gang van zaken bij een rijexamen: eerst theorie, dan de praktijk. Het is goed om samen regels vast te stellen. Zijn wens is dat we dat zorgvuldig en bewust doen, maar niet meer tijd nemen dan nodig is. Want er is veel gaande waar we als kerk een taak hebben. Die taak is: het woord van Jezus in woord en daad laten zien, onder andere met het oog op de jongeren binnen de kerk: wat moeten we opruimen voor hen, naar de woorden van Jezus zelf. Laten we daarbij worden als een kind, in vertrouwen bouwen aan de kerk als bruid van Christus die terugkomt. Verwonderd dat we dat als zondige mensen mogen doen. Br. Schippers wijst op het doopbevel in Mattheüs 28. We zijn samen op weg, als verschillende mensen, maar er is slechts één doop. Br. Schippers vraagt om gebed, voor de moderamina, voor de vergaderingen en vooral ook voor de kerken zelf. We moeten met elkaar belangrijke besluiten nemen, kijk daarom door de ogen van de liefde naar de ander. Besef dat je met de Schrift als fundament op weg bent naar het feest van de hereniging.

Vervolgens herdenkt br. Schippers de sinds de opening van de vorige Landelijke Vergadering overleden predikanten en predikantsweduwen in de Nederlands Gereformeerde Kerken. Hij noemt:

Ds. G. Haveman, Maastricht,
Zr. Nel Kurpershoek,
Zr. Vonkeman-Knoop,
Zr. Borgdorf-Solsman,
Ds. Gerard de Lange, Ede.
Ds. Ties van Veelen, Zeist,
Zr. Goudzwaard-Bouwkamp,
Ds. W.L. Kurpershoek,
Zr. Riet Dekker,
Zr. Nel van Deursen,
Zr. E. Plooy,
Ds. A.D van de Heuvel, Rijsbergen,
Ds. Jan Smelik,
Zr. W. Verhoeff-Brinkman

Zij vertrouwden erop dat ze hun geliefden ontmoeten en verwachten een nieuwe hemel en aarde.

In deze zekerheid opent hij de Landelijke Vergadering van Zoetermeer 2022.

De preses van de generale synode, ds. D.W.L. Krol, dankt voor het gegeven vertrouwen en verheugt zich op de samenwerking. Hij dankt de werkgroep administratieve ondersteuning voor de voorbereiding. Ook dankt hij voor het werk van de samenroepende kerk van Zoetermeer. Hij is blij met de aanwezigheid van leden van de regiegroep en de werkgroep toekomstige kerkorde. Zij hebben een belangrijke rol bij de vergaderingen. Ook wijst hij op het rapport van de werkgroep integratie: het is belangrijk om te doen wat plaatselijke kerken dient en wat nut heeft voor de opleiding van predikanten. Daarmee is ook de Generale Synode Zoetermeer 2022 geopend. Na het zingen van Liedboek 103 c: 2,3,5 (Loof de koning, heel mijn wezen) wordt de vergadering geschorst voor moderamenoverleg.

8 oktober 2022

Artikel 6 Mededelingen moderamina

Na heropening doen de moderamina de volgende mededelingen:

- Br. J. Halma wordt voorgesteld door het moderamen en door de vergaderingen benoemd als griffier.
- Voor hem en voor de andere leden van de griffie (br. Jan Kuiper en zr. Lydia Postma-Douma) gelden dezelfde regels van vertrouwelijkheid als voor afgevaardigden. Die gelden ook voor de leden van de regiegroep en de werkgroep toekomstige kerkorde.
- Het Nederlands Dagblad en het Reformatorisch Dagblad krijgen toestemming de vergaderingen bij te wonen. Wel zijn hieraan voorwaarden verbonden.
- Zijne Koninklijke Hoogheid koning Willem-Alexander krijgt bericht van de opening van de vergadering en van de samenstelling van het moderamen.
- De vergaderdata worden volgens voorstel vastgesteld.
- Als uiterste datum voor ingekomen stukken geldt 1 november 2022.
- Op 29 oktober 2022 of 19 november 2022 is er een informatieve bijeenkomst van een dagdeel, specifiek gewijd aan het pensioendossier.

8 oktober 2022

Artikel 7 Dagsluiting 8 oktober 2022

Br. S.R.S. Datema sluit de vergadering. Hij leest 1 Johannes 4: 10-16. God laat daarin iets van zichzelf zien. De boodschap is daarbij niet: wees lief, dan is God in je, maar: God stuurde zijn Zoon, dus heb lief als reactie op die liefde van God. Er staat dan niet: heb God lief, maar: heb elkaar lief. We hebben zijn liefde niet verdiend, en toch blijkt die in Christus' kruis. Br Datema wijst ook op de woorden: Als iemand Christus belijdt, dan blijft God in hem. Uit het vervolg wordt duidelijk dat het gaat om de heilige Geest. Het wordt soms wat spottend gezegd: in de Heer zijn, maar het is wel raak getypeerd. Wat met Christus gebeurt, gebeurt ook met jou: jouw zwakte wordt die van Hem, en zijn sterkte die van jou. Past wat je zegt en doet bij Christus? Toets het aan de heilige Schrift. Als je God wilt zien, leef dan uit zijn liefde. Daarmee gaan we vol vertrouwen de toekomst tegemoet: zijn liefde wordt in ons ten volle werkelijkheid. Na het zingen van opwekking 520 (Wees mijn verlangen) wordt de vergadering gesloten.

11 november 2022

Artikel 8 Afhandeling overige ingekomen stukken

Het moderamen stelt voor de volgende stukken niet in behandeling te nemen maar ermee te handelen zoals bij elk van de stukken staat aangegeven:

03-06-2022 Regio Amsterdam-Alkmaar: vraag over de doop.

Omdat deze LVGS zich richt op de meer procedurele kant van de eenwording verzoekt hij de regio deze vraag over beleid opnieuw in te dienen bij de Synode van 2023.

30-6-2022 GKv Waardhuizen: bezwaren tegen KO in 1^e lezing.

Melden dat de brief in goede orde ontvangen is, maar dat inhoudelijke reacties volgens de door de GS van Goes vastgestelde procedure en vastgelegd in artikel 113 van de acta dat na 1^e lezing alleen vanuit de classis/regio kunnen komen en dat daarom de brief van Waardhuizen *inhoudelijk* niet meegenomen kan worden. Deze brief is wel ter beschikking gesteld van de afgevaardigden LVGS.

12-09-2022 GKv Enschede-Noord: revisieverzoek Acta GS Goes 2020 – art. 13 over het laten bedienen van de sacramenten door kerkelijk werkers.

Omdat het ook hier een bezwaar betreft op de eerste lezing van de kerkorde is dit om dezelfde reden als hierboven niet ontvankelijk.

16-09-2022 GKv Apeldoorn-Centrum: steunbetuiging aan revisieverzoek GKv Enschede-Noord. Idem.

22-09-2022 GKv Enschede-Oost: steunbetuiging aan revisieverzoek GKv Enschede-Noord. Idem.

17-05-2022 Jeruzalemkerk: verzoek om behandeling onderwerp homoseksualiteit. LVGS 2020 heeft hiervoor studiecmissie ingesteld, die op de Synode2023 een rapport uitbrengt. Op die Synode wordt dit onderwerp dus expliciet behandeld.

31-08-2021 Regio Utrecht: – verzoek om behandeling onderwerp homoseksualiteit. Idem.

17-10-2022 Weetwatjegeloof.nl en PEP: vragen om in december 2022 nog een voorstel te mogen indienen over integratie van werkbegeleiding, nascholing en mentoraat voor (startende) predikanten. Opnieuw indienen voor synode 2023. LVGS 2022 richt zich op eenwording.

Besluit:

de vergadering gaat akkoord met de voorgestelde afhandeling van deze brieven. De afzenders ontvangen een schriftelijke reactie, voorzien van dit synodebesluit.

11 februari 2023

Artikel 9 Bespreking rapporten commissie herziening predikantszaken

Vooruitlopend op de bespreking geeft ds. Dinand Krol als preses aan dat het in het landschap van hulp en bijstand voor predikanten moeilijk was om hun weg te vinden. Er konden daardoor tegenstrijdige uitspraken ontstaan. Daarom werd gestreefd naar meer eenvoud en duidelijkheid in een drietal landelijke commissies: commissie kerkelijke adviezen (CKA), commissie kerkelijk onderzoek (CKO) en het college kerkelijk beroep (CKB). De commissie herziening predikantszaken (CHPZ) en deputaten predikantszaken (DPZ) zullen e.e.a. toelichten. Het opheffen van commissies betekent niet dat alle kennis en ervaring verdwijnt. De structuur verandert weliswaar maar veel commissieleden hebben zich blijvend beschikbaar gesteld, zodat kennis en ervaring behouden blijft.

Ds. R. Tigelaar, één van de twee leden van commissie herziening predikantszaken, geeft een korte toelichting. Het is begonnen met het rapport Smouter en van Delden om vereenvoudigingen aan te brengen in de verschillende commissies van onderzoek, advies en rechtsspraak. Voor arbeidsrechtelijke zaken wordt geadviseerd SKW te consulteren en voor beroep CKB die vanaf het besluit daartoe ook alle beroepszaken zal behandelen. CKA wordt verantwoordelijk voor het advies dat in elke kerkrechtelijke zaak aan de orde komt. Nadien stelde men vast dat er behalve advies en rechtsspraak ook onafhankelijke hulpverlening van waarde en nodig zou kunnen zijn. Daarom is er een aanvullend rapport uitgebracht waarin de hulp van de Interkerkelijke commissie geschilbehandeling (ICG) met een interkerkelijk karakter wordt aanbevolen. Onafhankelijkheid wordt daarin als een groot voordeel gezien. De ICG wil graag haar positie van onafhankelijkheid en rapportage naar de synode behouden. CHPZ pleit er voor ICG voorlopig zo te laten als deze is. Ze moet nog een goede kerkelijke plek krijgen. De LVGS kan een opdracht geven om daar een advies over uit te brengen, samen met de regiegroep en in overleg met de CGK. Wat betreft de bemensing volgt nog nadere informatie.

Naar aanleiding van een eerste vraag van orde wordt gesteld dat de regeling voor de commissie kerkelijk advies nu nog niet aan de orde komt. Het rapport krijgt eerst een inhoudelijke bespreking.

De eerste spreker stelt dat het onderwerp herstructurering groot is en complex. Duidelijk is dat je de onderzoeken goed moet doen. Hoe is het met de LCKO? De advieskant was complex. Hij vraagt verder naar de rol van SKW en Kerkpunt. Hij stelt dat er een voorkant- en achterkant is van beroep tot losmaking, maar het middendeel "de mobiliteit" laten we liggen. Vooral nu NGK en Gkv samengaan is dat deel wel belangrijk. Hij pleit voor een 4^e commissie die gaat over de plaats van een bisschop, zijnde de commissie Bisschop. Voor de volgende spreker is het allemaal nog onhelder. Er zijn geen heldere besluitteksten. Hij verzoekt om deze alsnog aan te leveren. De regiegroep adviseert al een aparte positie voor de ICG. En dat ze benoemd moeten worden door het moderamen en niet door de synode. Dat geeft al aan dat de ICG meer op afstand staat maar dat er wel betrokkenheid blijft.

Een derde spreker vraagt of nu de ICG voor CGK, GKv en NGK gaat werken in klein interkerkelijk verband of het ook goed is om die te verbreden met afvaardiging van de PKN, met hun kennis en deskundigheid.

Ds. R. Tigelaar geeft in zijn beantwoording aan dat CKO een uitbreiding is van LCKO, namelijk het onderzoek bij losmaking. Dat gaat over de geschiktheid voor predikanten. SKW vervult de werkgeversrol. Kerkpunt is een hulpverlenende instantie, voor opbouw. Geschilbemiddeling hoort daarom niet bij Kerkpunt. Het mobiliteitsvraagstuk is op dit moment onder regie bij SKW. Het voorbereiden van de besluitteksten is een verantwoordelijkheid van het moderamen. De positie van het ICG ligt bij de regiegroep en uitbreiding met PKN ligt verder weg en is op dit moment niet aan de orde,

Br. A.P. de Boer geeft namens de regiegroep aan dat de besluitteksten nog niet zover zijn. Daarover is overleg met ICG en CGK nodig. De regiegroep stelt voor deze mee te nemen voor de Synode Deventer 2023. Ze kunnen meegenomen worden in de opdracht aan de regiegroep.

In de tweede ronde wordt gevraagd, voor een volgende zitting van de LVGS, om een opdracht waarin helder is omschreven wat de opdracht is van de commissie herstructurering en de regiegroep op dit punt. Adviezen verdwijnen anders in de la. Ook moet de positie van de ICG worden geregeld, wellicht dan door de Synode 2024. In een tekst vastleggen wat de commissie herstructurering op dit punt nog moet doen. De voorzitter zegt dit toe.

In de vergadering van 11 maart meldt het moderamen dat in goed overleg ervoor gekozen is om de commissie herziening predikantszaken op te heffen. De opdracht m.b.t. de ICG wordt opgenomen in de opdrachten aan de regiegroep, met de bepaling dat de oud-leden van de CHPZ daarbij betrokken moeten worden. Het besluit om de commissie herziening predikantszaken decharge te verlenen en op te heffen wordt zonder stemming aanvaard.

11 februari 2023/
11 maart 2023

Artikel 10 Besluit instellen commissie kerkelijk advies (CKA)

Materiaal:

1. Rapport commissie herstructurering predikantszaken – CHPZ (22-08-2022)
2. Rapport commissie herstructurering predikantszaken aanvullend rapport – CHPZ (18-11-2022)
3. Rapport deputaten predikantszaken - DPZ (08-11-2022)
4. Rapport regiegroep – RG (03-09-2022)

Besluit 1:

per 1 mei 2023 een commissie kerkelijke adviezen (CKA) in te stellen als commissie van de Nederlandse Gereformeerde Kerken.

Besluit 2:

deze commissie op te dragen:

- a. de kerken te dienen met advies over kerkrecht en kerkorde
- b. onderzoek te doen naar de wenselijkheid en mogelijkheden van regelingen waardoor een predikant wiens ambtsdienst om disciplinaire redenen werd beëindigd niet zonder meer in aanmerking komt voor het verrichten van pastoraal werk en het voorgaan in diensten;
- c. onderzoek te doen naar de wenselijkheid en mogelijkheden van landelijke (regelingen met betrekking tot) zorg van pastoraal psychologische aard voor predikanten na losmaking of na onvrijwillige beëindiging van hun ambtswerk;
- d. in het bijzonder kerkenraden en predikanten te dienen met advies in predikantszaken;
- e. waar dat wenselijk is door te verwijzen naar SKW, mediation, rechtspraak, ICG etc.
- f. het verplicht advies te geven met betrekking tot de tijdelijke of blijvende beëindiging van de ambtsdienst van de predikant, conform KO art. B10, B11, B12, B13 en bijbehorende regelingen;
- g. het verplicht advies te geven met betrekking tot de voortijdige beëindiging van de arbeidsrelatie met een predikant in opleiding, conform KO art. B5 en de bijbehorende regeling;
- h. het verplicht advies te geven bij emeritering van een predikant, conform KO art. B9 en de bijbehorende regeling;
- i. het verplicht advies te geven bij de schorsing of afzetting van een ouderling, diaken of kerkelijk werker, conform KO art. B18 en B20 en bijbehorende regelingen;
- j. het verplicht advies te geven bij een voorstel tot wijziging van de kerkorde en bij de eindredactie van de kerkorde na een besluit tot wijziging van die kerkorde, conform KO art.

- A3 en de bijbehorende regeling;
- k. te zorgen voor de publicatie (met eventuele toekomstige wijzigingen) van de kerkorde en de landelijke regelingen;
- l. aanspreekpunt te zijn voor wijzigingen in de kerkorde en de landelijke regelingen en daarover zo nodig contact onderhouden met uitvoeringsinstanties, in het bijzonder met SKW/CGMV;
- m. medewerking te verlenen aan het actueel houden van informatie over de eigen kerkorde en landelijke regelingen op www.kerkrecht.nl;
- n. die rapporten en besluiten van GS en LV uit de recente geschiedenis van de GKv en de NGK beschikbaar te maken voor de kerken die, hoewel ze na 1 mei geen rechtskracht hebben, wel van blijvende waarde kunnen zijn voor kerkenraden en regio's.
- o. verslag te doen van haar werkzaamheden aan de synode Deventer 2023.

11 februari 2023

Artikel 11 Bespreking instelling commissie kerkelijk advies (CKA)

Een afgevaardigde vraagt: wie is bij 'verplicht advies' verplicht tot wie en wat? Bij wie ligt dat: bij de commissie of de kerkenraad? Dat is van belang in geval een kerkenraad dit ook moet weten. En moet dat zo indringend genoemd worden als bekend is waar de verplichting ligt. Namens het moderamen antwoordt ds. P.G. Sinia dat voor het advies zoveel als mogelijk de tekst van de regeling wordt gevolgd. Daar waar het in de regeling over verplicht advies gaat, geldt dat hier ook. Br. L.C. Groen dient een amendement in om twee aanbevelingen uit het rapport van deputaten predikantszaken om te zetten naar opdrachten aan de CKA: nader onderzoek naar pastoraal werk en voorgaan in diensten na beëindiging van de ambtsdienst om disciplinaire redenen, en onderzoek naar de wenselijkheid van nazorg bij losmaking of na onvrijwillige beëindiging van het ambtswerk. Het amendement wordt na stemming aangenomen. De opdracht aan CKA wordt met algemene stemmen vastgesteld.

Op voorstel van de WTK wordt op 11 maart 2023 opdracht "n" (beschikbaar maken van eerdere rapporten en besluiten) toegevoegd. Volgens de eenwordingsbesluiten verliezen alle besluiten van vóór 2022 hun rechtskracht. Maar er zijn in het recente verleden van beide kerkverbanden wel rapporten verschenen, al dan niet gevolgd door een besluit, waarvan de inhoud nog waardevol kan zijn voor het beleid van kerken en regio's. Deze toevoeging wordt zonder bespreking aanvaard.

**11 februari 2023/
11 maart 2023**

Artikel 12 Besluit instellen commissie kerkelijke onderzoeken (CKO)

Materiaal:

1. rapport commissie herstructurering predikantszaken –CHPZ rapport - (22-08-2022);
2. rapport commissie herstructurering predikantszaken aanvullend rapport –CHPZ (18-11-2022);
3. rapport deputaten predikantszaken –DPZ (03-05-2022);
4. rapport regiegroep – RG (03-09-2022).

Besluit 1:

per 1 mei 2023 een commissie kerkelijke onderzoeken (CKO) in te stellen als commissie van de Nederlandse Gereformeerde Kerken

Besluit 2:

deze commissie op te dragen:

- a. de onderzoeken te houden en daaraan gerelateerde werkzaamheden te verrichten:
 1. voor het verlenen van verschillende soorten van preekbevoegdheid, conform KO art. B8 en de bijbehorende regeling;
 2. met het oog op de beroepbaarstelling, conform KO art. B4, B5 en de bijbehorende regeling;

3. op verzoek van een gemeentelid dat verwacht vanwege levenservaring of bijzondere gaven in aanmerking te komen voor een verkorte opleiding, conform art. B5 en de bijbehorende regeling.
 4. met het oog op de toetsing en beoordeling of een bijzonder taak bij het ambt van predikant past, conform KO art. B7 en de bijbehorende regeling;
 5. naar aanleiding van een voorlopig kerkenraadsbesluit tot losmaking en eventueel in verband daarmee de beoordeling van de geschiktheid voor een nieuwe ambtsdienst van de predikant, conform KO art. B12 en de bijbehorende regeling.
- b. gevraagd en ongevraagd te adviseren over vraagstukken aangaande de vorming en opleiding van predikanten;
 - c. te overleggen met de Theologische Universiteit om te komen tot afspraken over werkwijze, criteria en mogelijkheid van beroep bij de aanmelding van gemeenteleden die in aanmerking verwachten te komen voor een verkorte opleiding tot predikant volgens de regeling bij KO B5.
 - d. verslag te doen van haar werkzaamheden aan de volgende synode van de Nederlandse Gereformeerde Kerken in 2023.

**11 februari 2023/
11 maart 2023**

Artikel 13 Bespreking instelling commissie kerkelijk onderzoek (CKO)

Een afgevaardigde vraagt waar 2.b vandaan komt: "gevraagd en ongevraagd adviseren over vorming en opleiding predikant". Namens het moderamen stelt ds. P.G. Sinia dat dit voorstel vanuit LCKO, TU en DPZ is gekomen om advies te geven over hun ervaring met de opleiding. Er is geen stemming nodig waardoor het besluit met algemene stemmen is genomen.

Naar aanleiding van de voortgezette bespreking van landelijke regeling B5 bijzondere situaties wordt de aanvankelijke opdracht aan de CKO op 11 maart 2023 uitgebreid met lid a.3 en lid c.

11 februari 2023

Artikel 14 Besluit instellen college voor het kerkelijk beroep (CKB)

Besluit 1:

per 1 mei 2023 een college voor het kerkelijk beroep (CKB) in te stellen als college van de Nederlandse Gereformeerde Kerken.

Besluit 2:

dit college op te dragen:

- a. de taak van het landelijke college voor beroep uit te voeren, conform KO. Art. F5 en de bijbehorende regeling;
- b. verslag te doen van zijn werkzaamheden aan de Synode Deventer 2023.

Er is geen stemming nodig waardoor het besluit met algemene stemmen is genomen.

11 februari 2023

Artikel 15 Bespreking rapport commissie van beroep in predikantszaken

Er is vanuit de vergadering geen behoefte om over het rapport te spreken. Het wordt zonder bespreking aanvaard.

11 maart 2023

Artikel 16 Besluit tot beëindiging van DPZ, DKR, CvB PZ en DHB en beëindiging van LCKO en CKB

De GS besluit:

Besluit 1:

deputaten predikantszaken en deputaten kerkrecht op te dragen hun werkzaamheden per 1 mei 2023 te beëindigen en rapport uit te brengen aan de Synode Deventer 2023.

Besluit 2:

het college van beroep in predikantszaken en deputaten hoger beroep op te dragen hun werkzaamheden te beëindigen per 1 mei 2023 óf na de afhandeling van een beroep dat voor 1 mei 2023 werd ingesteld, en rapport uit te brengen aan de Synode Deventer 2023.

De LV besluit:

Besluit 1:

de landelijke commissie kerkelijke onderzoeken op te dragen haar werkzaamheden per 1 mei 2023 te beëindigen en rapport uit te brengen aan de Synode Deventer 2023.

Besluit 2:

de commissie kerkrecht en beroepszaken op te dragen haar werkzaamheden te beëindigen per 1 mei 2023 óf na de afhandeling van een beroep dat voor 1 mei 2023 werd ingesteld, en rapport uit te brengen aan de Synode Deventer 2023.

Zowel de GS als de LV nemen de besluiten zonder bespreking en unaniem.

HOOFDSTUK 3, RECHTSPRAAK

Er hebben op deze Generale Synode geen zaken van hoger beroep gediend.

HOOFDSTUK 4: OPLEIDING, ONDERZOEK EN DIENSTVERLENING

3 december 2022

Artikel 17 Bekrchtiging benoeming professor J.M. Burger

Dr. J.M. Burger is door het College van Bestuur benoemd tot hoogleraar aan de Theologische Universiteit. Deze benoeming vraagt om formele bekrchtiging door de GS. Het voorstel daartoe vindt unaniem en onder applaus instemming.

14 januari 2023

Artikel 18 Commissie steunbehoevende kerken en missionaire initiatieven

Ds. A.G. Bruijn licht namens de commissie steunbehoevende kerken en Missionaire Initiatieven het rapport toe. Daarbij hoort regeling E7. De nieuwe naam gaat worden: Missiefonds. De nadruk ligt nu op het missionaire. Goedkeuring van de regeling is nodig om door te gaan met het werk. Nieuw element voor de NGK is dat de regio's mee gaan betalen in dit werk.

Ds. C.P. Kleingeld gaat in op de eerder digitaal gestelde vragen.

- De NGK kenden tot nu toe een landelijk fonds. De bijdrage varieerde door de loop van de jaren. Het voorstel is nu om regionaal bij te dragen, maximaal vier euro per lid, op basis van wat nodig is. Is er meer nodig, dan is er een landelijk fonds. Die landelijke bijdrage is echter al opgenomen in de richtlijn voor het landelijk quotum van 25 euro. Hiermee is de Gkv-regeling overgenomen. Wat in het landelijk NGK-fonds zit, gaat over naar het nieuwe landelijke fonds.
- Er zijn naast het Missiefonds nog andere organisaties werkzaam: Kamper zending, Verre Naasten, NGZN. Daarover gaat de bespreking niet, merkt de preses op.
- Regeling E7 gaat over hoe je als regio aanspraak kunt maken op gelden van het Missiefonds; in het rapport staat een uitvoeringsregeling
- Het missieloket is alleen een emailadres, plek van overleg. Er zijn geen kosten aan verbonden.

In de eerste ronde doet een afgevaardigde het voorstel om als overgang de eerste drie jaar nog landelijk te opereren en daarna over te gaan naar steunverlening via de regio. Een tweede is van mening dat nu de nadruk op missionaire projecten ligt, dit ten koste gaat van de steunverlening aan hulpbehoevende kerken. Een ander vraagt hoe de diverse organisaties zich tot elkaar verhouden. Het onderscheid tussen hulpbehoevende en missionaire kerk wordt als ongelukkig bestempeld. Ga ook met hulpbehoevende kerken in gesprek. Laat ze een projectplan maken. De vraag wordt gesteld wat met regio wordt bedoeld. Kan een passende regeling zijn dat sommige kerken niet hoeven bij te dragen? De bezorgdheid wordt uitgesproken dat de uitvoeringsregeling straks praktisch onvindbaar is.

In de beantwoording merkt ds. Kleingeld op dat er inderdaad classes zijn waar nu de ene kerk meer bijdraagt dan de andere. Het woord 'regio' is met opzet ambivalent bedoeld. De voorgestelde overgangsregeling lijkt omslachtig. Ds. Bruijn vervolgt. Ook met hulpbehoevende kerken wordt een gesprek gevoerd: hoe bouw je vitaliteit op. Daarvoor is een adviseur in dienst als betaalde kracht. De gedane toezeggingen blijven de komende drie jaar in stand. Over de naamgeving: de regiegroep stelde de naamwisseling voor: commissie missionaire steunverlening (CMS). Deze commissie beheert het Missiefonds.

Er blijken geen amendementen te zijn. De voorzitter vraagt om de lopende steunverlening als commissie af te ronden, zodat het niet een probleem wordt voor de nieuwe regio's. De regeling wordt zonder stemming unaniem aanvaard onder applaus. De voorzitter dankt de commissie en wenst hun Gods zegen toe.

28 januari 2023

Artikel 19 Rapport van de landelijke commissie kerkelijk onderzoek

Een afgevaardigde heeft een vraag over de leeftijdsgrens van 40 jaar voor bijzondere situaties: hoe kun je zonder de complete opleiding toch predikant worden? Is er ruimte om dat per geval te bekijken? De voorzitter antwoordt dat dit in het gesprek met de Theologische Universiteit aan de orde kan komen. Br. S. Datema, lid van de commissie, antwoordt dat enerzijds de LCKO niet rigide de regels wil hanteren maar dat anderzijds niet iedereen onder 'bijzondere situatie' valt. De voorzitter concludeert dat het punt is afgedaan.

28 januari 2023

Artikel 20 Ontvangst delegatie van de Theologische Universiteit Kampen/Utrecht

De preses ds D.W.L. Krol heet dr. M. Klinker-de Klerck, aanstaand hoogleraar Nieuwe Testament, prof. dr. G. Harinck, prof. dr. J.M. Burger, dr. C. Visser (KerkPunt), br. J.W. Boven, voorzitter van het College van bestuur, en br. B.P. Vreugdenhil, voorzitter Nederlands Gereformeerde Predikanten Opleiding welkom voor de volgende agendapunten.

Ds. Krol staat stil bij de veranderingen en is dankbaar voor de Theologische Universiteit als instelling die zich inzet voor de theologische bestudering van Gods woord en wat daaruit voortvloeit. Hij is ook dankbaar voor de mensen die zich ervoor inzetten. Hij noemt de verhuizing van Kampen naar Utrecht. Hij hoopt dat deze verhuizing naar een universiteitsstad een stimulans is voor jonge mensen om theologie te studeren. Ook de personele bezetting is gewijzigd: een nieuwe rector, prof. dr. G. Harinck en een nieuwe voorzitter voor het college van bestuur, br. J.W. Boven. Laat de universiteit midden in de wereld staan. Ook de verhouding tot de kerken is veranderd: bestuurlijk staat de synode straks meer op afstand, terwijl we tegelijk dichtbij willen blijven. Een speciaal welkom voor dr. J.M. Burger en dr. M. Klinker, in verband met hun benoeming en beoogde benoeming tot hoogleraar. Prof. dr. J.M. Burger heeft duidelijk gemaakt dat hij zich wil concentreren op de Schrift- en verbondsleer en ook op de ecologische theologie. Vertrouwde thema's die ook de tijd van nu weerspiegelen. De preses wil graag veel van hem horen, ook vanuit de samenwerking met andere kerken. Dr. M. Klinker is de toekomstige hoogleraar Nieuwe Testament. Ds. Krol wijst op het belang van onderzoek van het Nieuwe Testament. Hij ervaart een dubbel gevoel: liever geen nadruk op het feit dat dr. Klinker vrouw is, maar hij wijst op haar boek: 'als vrouwen het woord voeren', als voorbeeld van gedegen onderzoek. Laten we het samen van de Heer van de kerk verwachten. Afsluitend spreekt ds. Krol over de slogan van de universiteit: de universiteit verbindt Bijbel en leven. Laat dat een durativum blijven, afhankelijk van God die spreekt, ook een durativum. De preses laat zingen psalm 134: 3: Dat 's Heren zegen op u daal.

Prof. dr. Harinck wijst erop dat bij visitaties opvalt dat de universiteit een band met de kerken heeft. Dat is voor ons ook een levensader. Wij willen de kerken dienen en tegelijk voeden de kerken ons, elke zondag. De verhuizing naar Utrecht is meer dan een verplaatsing: Utrecht is een academiestad. Er zijn nu studenten die bij ons een of meerdere vakken willen volgen. En omgekeerd: studenten die elders vakken volgen. Tegelijk willen we goed afscheid nemen van Kampen, van de burgerlijke en van de kerkelijke gemeente.

Prof. dr. Burger dankt voor de uitnodiging. Eerder was hij al op synodes, als deputaat kerkelijke eenheid. De instemming van de LVGS met zijn benoeming raakte hem wel. Hij wil zijn werk doen in een wereld waarin God niet afwezig is, de wereld is van God. In de ecologie is God nodig als bron van verandering. Hij realiseerde zich dat er straks na de verhuizing van de PThU geen faculteiten theologie meer is aan de universiteiten. Je kunt alleen theologie studeren in relatie met een kerk. Laat die band vitaal zijn.

Het rapport van de Theologische Universiteit wordt zonder bespreking unaniem aanvaard. Bij de bespreking van het statuut merkt ds. R.J. Vreugdenhil, namens de werkgroep toekomstige kerkorde, op dat de universiteit nu van de GKv is, straks van de Nederlandse Gereformeerde

Kerken. Het besluit hierover en het besluit over het bureau studiefinanciering zijn besluiten van de generale synode die dit inbrengt bij de fusie (landelijke regeling B5, zie voor besluit artikel 71 en 72). Beide besluiten worden door de generale synode zonder stemming aangenomen.

Br. Schippers verklaart dat de Landelijke Vergadering deze geschenken aanvaardt. De NGK brengen de Nederlands Gereformeerde Predikantenopleiding in.

28 januari 2023

Artikel 21 Besluit opheffing Nederlands Gereformeerde Predikantenopleiding

Materiaal:

rapport bestuur Nederlands Gereformeerde Predikantenopleiding. Notitie over het afsluiten van de NGP aan LV (30 november 2022)

De landelijke vergadering besluit:

Besluit 1:

het bestuur van de Nederlands Gereformeerde Predikantenopleiding (NGP) te dechargeren voor de door hun uitgevoerde werkzaamheden tot en met 1 januari 2024. En hen te bedanken voor de inzet in de afgelopen jaren.

Besluit 2:

conform art. 22 en 23 de NGP-statuten en art. 31.4 van het AKS de NGP per 1 mei 2023 op te heffen en het bestuur op te dragen de opheffing van de NGP naar behoren af te wikkelen en hierover te rapporteren aan de Synode Deventer2023.

Besluit 3:

het moderamen van de synode bevoegd te verklaren als vereffenaar op te treden voor rechten en plichten die na de afwikkeling ontstaan en deze ten gunste van de TUK te doen toekomen.

Besluit 4:

de resterende gelden als volgt besteden:

- a. ten behoeve van de Henk de Jong-leerstoel € 100.000 te betalen aan de TUK;
- b. uit het Boekenfonds maximaal negen studenten de boekenvergoeding aan te bieden en, voor zover het fonds niet toereikend is, dit te betalen uit het restant Algemene Reserve;
- c. de Voorziening Henk de Jong-leerstoel (ad € 22.641) beschikbaar te stellen aan de leerstoelhouder voor de financiering van een student-assistent plus reis- en verblijfkosten;
- d. het vermoedelijke restant van de Algemene Reserve van plm. € 10.000 beschikbaar te stellen aan de TUK voor de algemene middelen.

Gronden:

1. De werkzaamheden zijn door het bestuur van de NGP naar behoren uitgevoerd, zoals uit het rapport blijkt
2. De eenwording van de kerkverbanden op 1 mei 2023 en het opgaan van de NGP in de Theologische Universiteit Utrecht (voorheen Kampen) maakt dat de NGP opgeheven kan worden. De administratieve eenwording vindt plaats op 1 januari 2024. Dit rechtvaardigt de opdracht aan het bestuur de opheffing van de NGP verder af te wikkelen.

28 januari 2023

Artikel 22 Bespreking opheffing Nederlands Gereformeerde Predikantenopleiding

Br. B.P. Vreugdenhil spreekt als voorzitter van de NGP. Hij is dankbaar dat de leerstoel Henk de Jong voor vier jaar gecontinueerd kan worden. Hij mocht dat meedelen aan dr. H.C. de Jong zelf,

momenteel opgenomen in De Wijngaard, die er ook blij mee was. Prof. dr. J. Dekker wenst hij zegen op zijn werk.

In de bespreking wordt gevraagd naar de voortgang van de werkbegeleiding voor startende predikanten. Br. Vreugdenhil antwoordt dat deze begeleiding bijna compleet geïntegreerd is met die van de GKv, mede door het werk van Peter Strating. Het besluit tot opheffing van de NGP wordt zonder stemming unaniem aangenomen.

De voorzitter richt het woord tot br. Vreugdenhil en memoreert de geschiedenis van de NGP, als opvolger van de theologische studiebegeleiding. Hij staat stil bij het mislukken van het plan om als TU Apeldoorn, TU Kampen en NGP samen verder te gaan. De samenwerking TU Kampen en NGP kwam wel van de grond, en de leerstoel Henk de Jong ging mee. "We werkten dus mee aan het ontvangen geschenk." Namens de Landelijke vergadering bedankt hij br. Vreugdenhil en het bestuur.

Naderhand wordt de datum voor opheffing van de NGP gewijzigd van 1 januari 2024 naar 1 mei 2023. Het bestuur van de kerkelijke instelling in ontbinding wordt dan een commissie die de opdracht heeft om de opheffing verder af te wikkelen. Voor een voortbestaan van de NGP ontbreekt na 1 mei 2023 de kerkrechtelijke basis.

HOOFDSTUK 5, BETREKKINGEN BINNEN- EN BUITENLAND

11 maart 2023

Artikel 23 Besluit tot benoeming van een commissie relaties buitenland.

Materiaal:

1. rapport betrekkingen met de buitenlandse kerken en de commissie voor contact en samenspreking (versie 2 d.d. 10 november 2022);
2. rapport betrekkingen met de buitenlandse kerken en de commissie voor contact en samenspreking – erratum bij rapportage (24 november 2022).

Besluit 1:

een commissie relaties buitenland (CRB) te benoemen, met deze instructie:

- a. werk tot aan 1 mei 2023 vanuit de opdrachten die de GS Goes 2020 gaf aan deputaten BBK;
- b. werk tot aan 1 mei 2023 vanuit de opdrachten die de LV Zeewolde 2019 gaf aan CCS;
- c. werk vanaf 1 mei 2023 volgens de landelijke regeling E9 relatie met kerken in het buitenland;
- d. rapporteer over de werkzaamheden van BBK en CCS tot aan 1 mei 2023 en over de werkzaamheden van CRB vanaf 1 mei 2023 aan de Synode van 2023.

Besluit 2:

voor de commissie die het werk van BBK en CCS Buitenland vanaf 1 mei 2023 voortzet als Nederlandse benaming 'commissie relaties buitenland van de NGK' te hanteren, kortweg commissie CRB. En in de Engelstalige correspondentie met de buitenlandse contacten de benaming 'Committee for Relations with Churches Abroad of the RCN' te hanteren, of kortweg CRCA.

Besluit 3:

in de relaties van de Nederlandse Gereformeerde Kerken met buitenlandse kerkgenootschappen twee categorieën te hanteren, te weten:

1. kerken in kerkelijke gemeenschap/Zusterkerken (Churches in ecclesiastical fellowship):
Hierbij gaat het om kerkverbanden van gereformeerde signatuur waarmee we een geformaliseerde verwantschapsrelatie zijn aangegaan of waarmee we in dialoog zijn om tot zo'n relatie te komen. Met deze kerkverbanden werken we samen op gebieden van verkondiging en/of hulpverlening, erkennen we elkaars ambten en ontvangen we elkaars leden, en bezoeken we met enige regelmaat elkaars meerdere vergaderingen;
2. oecumenische contacten (Ecumenical contacts):
Hierbij gaat het om kerken en/of kerkelijke organisaties waarmee we geestelijke verwantschap ervaren, waarmee we contacten onderhouden, en/of waarin we als leden of als waarnemers participeren. Kerken uit deze categorie komen op ons pad, nodigen uit tot (meer of minder structureel) wederkerig contact, maar komen niet in aanmerking voor geformaliseerde verwantschapsrelaties.

Besluit 4:

een zusterkerkrelatie te onderhouden met de volgende buitenlandse kerken:

1. African Evangelical Presbyterian Church (in Kenia) (AEPC);
2. Christian Reformed Church of the Philippines (CRCP);
3. Christian Reformed Church of Sri Lanka (CRCSL);
4. Christian Reformed Church of Northern America (CRCNA);
5. Evangelisch-Reformierte Kirche Westminster Bekenntnisses (ERK-WB);
6. Free Church of Scotland (FCS);
7. Gereformeerde Kerke in Suid-Afrika (GKSA);
8. Gereja Kristus Tuhan (GKT);
9. Gereja Gereja Reformasi Calvinis (GGRC);

10. Gereja Gereja Bebas Sumba Timor (GGBST);
11. Gereja Gereja Reformasi di Indonesia (GGRI-NTT, GGRI KalBar, GGRI Papua);
12. Iglesia Reformada en Venezuela (IRV);
13. Kosin Presbyterian Church of Korea (KPCK);
14. Nongu u Kristu u i Ser u shar Tar (in Nigeria) (NKST);
15. Presbyterian Church of Eastern Australia (PCEA);
16. Presbyterian Church of Uganda (PCU);
17. Presbyterian Free Church Council (Kalimpong) (PFCC);
18. Presbyterian Free Church of Central India (PFC(CI));
19. Reformed Church in Japan (RCJ);
20. Reformed Church of East Africa (in Kenia) (RCEA);
21. Reformed Presbyterian Church of India (RPCI);
22. Reformed Presbyterian Church of Northeast India (RPCNEI);
23. Reformed Presbyterian Church Taiwan (RPCT);
24. Sudanese Reformed Church (SRC);
25. United Reformed Church in the Congo (URCC);

Besluit 5:

met zorg te constateren dat de volgende kerken de relatie met de Gkv (nog) niet officieel verbroken maar wel opgeschort hebben:

1. Evangelical Presbyterian Church Ireland (EPCI);
2. Evangelical Presbyterian Church in England and Wales (EPCEW);
3. Free Church of Scotland continuing (FCSc);

Besluit 6:

met de volgende kerken een vorm van kerkelijk contact te onderhouden:

1. Baltic Reformed Theological Seminary en de Gereformeerde gemeenschappen in de Baltische Staten (BRTS);
2. Christian Reformed Churches of Australia (CRCA);
3. Église Réformée Confessante au Bénin (ERCB);
4. Église Réformée Confessante au Congo (ERCC);
5. Evangelical Reformed Churches of Russia (ERCR);
6. First Evangelical Reformed Church van Singapore (FERC);
7. Hongaarse Gereformeerde Kerken (HGK) en andere gereformeerde groeperingen (Hongaars taalgebied);
8. Isa-E Church in Bangladesh (ICB);
9. Iglesias Reformadas de España (IRE);
10. Igreja Cristã Presbiteriana de Portugal (ICPP);
11. Independent Reformed Church of Korea (IRCK);
12. Minsk Reformed Church (Wit-Rusland);
13. Presbyterian Church in America (PCA), via Mission to the World;
14. Presbyterian Church of Korea (Hapshin) (PCK (Hapshin));
15. Presbyterian Theological Seminary (Dehra Dun, India) (PTS);
16. Protestantska Reformirana Krscanska Ckrva (PRKC)(Kroatië);
17. Reformed Presbyterian Fellowship in Myanmar (RPCFM);
18. South Indian Reformed Churches (SIRC);
19. Ukraine Evangelical Reformed (of Presbyterian) Church (Oekraïne);
20. Union Nationale des Églises Protestantes Réformées Évangéliques de France (UNEPREF).

De besluiten zijn zonder bespreking, unaniem genomen.

HOOFDSTUK 6: RELATIE MET OVERHEID EN SAMENLEVING

11 maart 2023

Artikel 24 Besluit tot benoeming van een commissie relatie overheid (CRO)

Besluit:

een commissie relatie overheid (CRO) te benoemen, met deze instructie:

- a. werk tot aan 1 mei 2023 vanuit de opdrachten die de GS Goes 2020 gaf aan RKO, te weten:
 1. de belangen van de kerken in voorkomende gelegenheden te behartigen bij de overheid;
 2. zich desgevraagd of op eigen initiatief tot de overheid te richten over voor de kerken relevante aangelegenheden op het publieke terrein;
 3. de Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt) te vertegenwoordigen in het werk van het interkerkelijk contact in overheidszaken (CIO);

- b. werk tot aan 1 mei 2023 vanuit de opdrachten die de LV Zeewolde 2019 gaf aan de CCHO, te weten:
 1. de belangen van de kerken in voorkomende gelegenheden te behartigen bij de overheid;
 2. zich desgevraagd of op eigen initiatief tot de overheid te richten over voor de kerken relevante aangelegenheden op het publieke terrein;
 3. de Nederlands Gereformeerde Kerken te vertegenwoordigen in het werk van het interkerkelijk contact in overheidszaken (CIO);

- c. werk vanaf 1 mei 2023 vanuit de volgende opdracht:
 1. de belangen van de kerken in voorkomende gelegenheden te behartigen bij de overheid;
 2. zich desgevraagd of op eigen initiatief tot de overheid te richten over voor de kerken relevante aangelegenheden op het publieke terrein;
 3. de Nederlandse Gereformeerde Kerken te vertegenwoordigen in het werk van het interkerkelijk contact in overheidszaken (CIO);

- d. rapporteer over de werkzaamheden van de CRO en haar voorgangsters RKO en CCHO aan de Synode Deventer 2023.

De besluiten zijn zonder bespreking, unaniem genomen.

HOOFDSTUK 7, BESTUUR

11 november 2022

Artikel 25 Besluit huishoudelijke regeling LVGS

Materiaal:

huishoudelijk reglement voor de gezamenlijke vergadering van LV (NGK) en GS (GKv) (30 januari 2020).

Besluit:

het huishoudelijk reglement voor de gezamenlijke vergadering van LV (NGK) en GS (GKv) Zoetermeer 2022 vast te stellen, zie bijlage 1.

11 november 2022

Artikel 26 Bespreking huishoudelijke regeling LVGS

De door de commissie administratieve organisatie voorgestelde huishoudelijke regeling is alleen voor de LVGS van Zoetermeer. Voor volgende synodes heeft de regiegroep een voorstel gedaan. In de bespreking komen twee zaken aan de orde. Als eerste wordt de vraag gesteld of er wel een financiële paragraaf moet worden opgenomen. Er wordt besloten dit wel te doen. Verder wordt er voorgesteld om in punt 3 "Hij zal de spreektijd voor elke afgevaardigde beperken als dat nodig is" te vervangen door "Hij kan de spreektijd voor elke afgevaardigde beperken". De preses geeft aan dat dit artikel zo moet worden uitgelegd. Het huishoudelijk reglement wordt zonder stemming ongewijzigd vastgesteld.

11 november 2022

Artikel 27 Decharge moderamen Generale Synode Goes 2020

Materiaal:

rapport van het moderamen van de Generale Synode van Goes 2020 aan de Generale Synode van Zoetermeer 2022, waarin verantwoording wordt gedaan van de verrichte werkzaamheden na de provisorische sluiting.

Besluit:

- a. onder dank voor het verrichte werk het door het moderamen gevoerde beleid en de door hem genomen besluiten goed te keuren en
- b. het moderamen van de GS Goes, bestaande uit ds. Melle Oosterhuis, preses, ds. Dinand Krol, assessor en ds. R.J. Vreugdenhil, scriba, decharge te verlenen
- c. in de Acta van GS Zoetermeer 2022 op te nemen:
 1. de door het moderamen verrichte benoemingen;
 2. de sluiting van de GS Goes 2020.

De GS neemt het besluit met algemene stemmen.

11 november 2022

Artikel 28 Decharge moderamen Landelijke Vergadering Zeewolde 2019

Besluit:

in het Moderamenrapport dd 8 augustus 2022 legt het moderamen van de LV Zeewolde verantwoording af over het verrichte werk in de periode 2019-2021. Onder dank voor het verrichte werk het door het moderamen gevoerde beleid en de door hem genomen besluiten goed te keuren.

En het moderamen van de LV Zeewolde, bestaande uit Frans Schippers, *eerste preses*, Sander Datema, *tweede preses*, Hester den Oudsten, *eerste scriba* en Ben Vreugdenhil, *tweede scriba* te dechargeren.

Grond:

Het moderamen heeft de opdracht naar behoren uitgevoerd.

De LV 2020 verleent de decharge met algemene stemmen.

11 november 2022

Artikel 29 Beleidsplan Landelijke Vergadering

Ds. J.M. Mudde licht dit toe. In het beleidsplan is abusievelijk het woord autonomie blijven staan; Dat moet veranderd worden in 'zelfstandig'. Het besluit om het plan goed te keuren wordt met algemene stemmen genomen.

14 januari 2023

Artikel 30 Evaluatie verkiezing moderamen

De verkiezing van het moderamen van de generale synode gebeurde, in afwijking van wat gebruikelijk was, op voordracht van de werkgroep administratieve ondersteuning. Omdat dit een nieuwe vorm is, is om reactie gevraagd. De preses noemt een aantal punten uit de feedback:

- Het voorstel om het moderamen van de GS te laten verkiezen was niet bekend.
- Onder tijdsdruk werd ertoe besloten.
- Het kreeg op deze manier een precedentwerking.
- De criteria voor de functies waren niet duidelijk.
- De manier van verkiezing wijkt af van de regeling.
- Dat de verkiezing voor alle functies tegelijk gebeurde was een beperking.
- Het moderamen vindt deze manier van verkiezing geen schoonheidsprijs verdienen. Een aantal van de genoemde punten is nu meegenomen in de regeling.

In de bespreking citeert een afgevaardigde de regeling die alleen vermeldt dat de synode een moderamen kiest. Laat het dan gebeuren zoals nu bij de NGK dat het oude moderamen de verkiezing voorbereidt, niet de commissie ondersteuning synode en helemaal niet de oude GKv-methode. Een tweede wijst op het kerkrechtelijk punt dat elke synode een nieuwe synode is. De samenstelling van het moderamen staat er niet los van. Hij sluit zich aan bij de suggestie van de eerste spreker maar is dat echt de enige methode?

Br. Schippers antwoordt. Er is een zekere spanning tussen de continuïteit en de nieuwheid van de synode. Hij doet een voorstel voor een 'kan' bepaling: het moderamen kan met een voordracht voor de verkiezing komen. De vergadering gaat hiermee akkoord. Dit krijgt een plek in de landelijke regeling E5 Huishoudelijk regeling synode (zie deze Acta art. 25 en bijlage 1). Over een mogelijke afslanking na de provisorische sluiting zal het moderamen per moderamenbrief een voorstel doen.

28 januari 2023

Artikel 31 Opdracht aan commissie financieel beheer

Br. R. de Graaf (voorzitter deputaten financiën en beheer) licht toe dat het gaat om een formeel besluit om verder te gaan met wat deputaten GKv en financiële commissie NGK praktisch al doen. Zonder bespreking en stemming wordt de opdracht vastgesteld aanvaard. Het besluit luidt:

Materiaal:

rapport deputaten financiën en beheer GKv en financiële commissie NGK (17-08-2022).

De LVGS besluit:

een commissie financieel beheer (CFB) te benoemen, als opvolger van deputaten financiën en beheer (GKv) en de financiële commissie (NGK), met deze instructie:

- a. werk tot aan 1 mei 2023 vanuit de opdrachten die de GS Goes 2020 gaf aan deputaten financiën en beheer;
- b. werk tot aan 1 mei 2023 vanuit de opdrachten die de LV Zeewolde 2019 gaf aan de financiële commissie;
- c. werk vanaf 1 mei 2023 vanuit de volgende opdrachten:
 1. de financiën van het landelijke kerkverband van de NGK te beheren en doen beheren conform de daartoe vastgestelde regeling bij artikel E7 van de Kerkorde;
 2. de huidige regelingen voort te zetten voor het lopende boekjaar, de administraties van de twee kerkverbanden samen te (doen) voegen en alle betrokkenen te

- informereren over de consequenties hiervan (zoals het adres om declaraties in te dienen), en na afsluiting van de afzonderlijke boekhoudingen de accountantscontrole voor de financiën van de GKv en de kascontroles binnen de NGK uit te voeren of te doen uitvoeren;
- d. rapporteer over de werkzaamheden van de CFB en haar voorgangers aan de Synode Deventer 2023.

28 januari 2023

Artikel 32 Opdracht aan commissie ondersteuning synode

De opdracht aan de commissie ondersteuning synode wordt zonder bespreking en stemming vastgesteld. Het besluit luidt:

Materiaal:

1. rapport werkgroep administratie ondersteuning (24-08-2022);
2. rapport regiegroep (03-09-2022).

Besluit 1:

de naam van de werkgroep administratieve ondersteuning te wijzigen in commissie ondersteuning synode (COS).

Besluit 2:

gezamenlijk met de Landelijke Vergadering/Generale Synode de commissie ondersteuning synode (COS) op te dragen:

- a. de eerste synode van de Nederlandse Gereformeerde Kerken voor te bereiden;
- b. toe te zien op de voortgang en consistentie van de uitvoering van de door de LV en GS genomen besluiten door commissies en op de tijdige rapportage door hen;
- c. zorg te dragen voor tijdige en overzichtelijke publicatie van de stukken ten behoeve van de afgevaardigden en naar buiten;
- d. zorg te dragen voor de ondersteuning van de synode. Hierbij wordt tenminste voorzien in capaciteit voor:
 1. de algemene administratie;
 2. de verslaglegging, inclusief notulen en acta;
 3. het papieren en digitale archief van de synode over te dragen aan het landelijk archief;
- e. op te treden als werkgever van hiertoe aan te stellen werknemer(s), waarbij voor de rechtspositie aansluiting gezocht wordt bij bestaande regelingen binnen de kerken;
- f. zorg te dragen voor de informatievoorziening over werkers binnen de kerken, zowel via de websites als de informatieboekjes van de kerken;
- g. het bestaande communicatiebeleid van beide kerkgemeenschappen te integreren;
- h. de commissies te ondersteunen met betrekking tot de communicatie over hun werk;
- i. zorg te dragen voor de websites www.gkv.nl en www.ngk.nl en deze per 1 mei 2023 te integreren;
- j. zorg te dragen voor de uitgave van publicaties van de NGK en te waken voor inbreuk door derden op auteurs- en gebruiksrechten van deze publicaties;
- k. bij het opstellen van de agenda voor de eerstvolgende synode er rekening mee te houden welke rapporten om budgetredenen voor 1 januari 2024 moeten worden besproken, dit in overleg met de commissie beleidsbegroting;
- l. van deze werkzaamheden verslag uit te brengen aan de kerken met het oog op de volgende synode.

11 maart 2023

Artikel 33 Overheveling reserves voor Theologische Universiteit naar Vereniging Samenwerking Emeritering

Het deputaatschap financiën en beheer van de Gkv stelt voor de geormerkte financiële reserve voor de Theologisch Universiteit Kampen/Utrecht (TU) van € 2 miljoen over te hevelen naar de VSE. De voorzitter van DFB, br. R. de Graaf, licht het voorstel kort toe. Het bedrag stond gereserveerd als lening voor de koop van 'toekomstbestendige huisvesting' van de TU, maar de TU ging over tot het huren van panden. Het voorstel is nu om de € 2,0 miljoen te schenken aan de VSE met een verzekering van de mogelijkheid voor de TU om een lening te verkrijgen wanneer zij overgaan tot aankoop of bouw van panden. De GS gaat unaniem akkoord met het voorstel.

Het besluit luidt:

Materiaal:

verzoek van deputaten financiën en beheer om een gereserveerd bedrag van € 2,0 miljoen voor de TU onder voorwaarden te bestemmen voor de VSE.

Besluit:

aan de commissie financieel beheer mandaat te geven om een bedrag van € 2,0 miljoen te schenken aan de Vereniging Samenwerking Emeritering (VSE) met het oog op een te verstrekken lening aan de Theologische Universiteit, op voorwaarde dat er een voor alle partijen bevredigende overeenkomst gesloten wordt.

11 maart 2023

Artikel 34 Kaderbesluit overgangsrecht, inventariseren reacties

Doel van de eerste bespreking is om reacties van de afgevaardigden te inventariseren, besluitvorming volgt later. Tijdens de bespreking komt het volgende aan de orde: Het besluit spreekt over de Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt). Waarom niet de officiële naam: Gereformeerde Kerken in Nederland? Daarnaast: het besluit spreekt over beroep en hoger beroep. Een beroep voor de fusiedatum moet de huidige vergadering afhandelen. Betekent dit dat ze eventueel tot 2024 aanblijft?

Er wordt gewezen op de bepaling dat alle oude regelingen vervallen. Een besluit uit 2020 zegt dat er eerst een inventarisatie moet plaatsvinden. Is dat gedaan? Hoe zit het dan met het besluit om vrouwen toe te laten tot de ambten? In 6.1 besluiten wij over de bevoegdheid van andere kerkelijke vergaderingen (PS, classis, regio). Kan dat?

Noem het geen overgangsbepalingen, maar fusiebesluiten. De lokale kerken worden in het besluit gemist: hoe weten we op de dag van de fusie welke plaatselijke kerken tot het nieuwe kerkverband horen?

Wat betekent het dat we als gezamenlijke kerken de verantwoordelijkheid voor verplichtingen binnen het verband overnemen? Hoe zit dat dan met de NGK-kerken en de pensioenverplichtingen van de GKv?

Blijven de kerkelijke instellingen van de NGK ook juridisch geborgd na de datum van eenwording. Het gaat om de Nederlands Gereformeerde Predikantenopleiding en de Nederlands gereformeerde instelling arbeidszaken.

Ds. K. Harmannij antwoordt namens de WTK:

Over de discussie nu: aan het eind moeten overgangsbesluiten vastgesteld worden, je kunt ze inderdaad ook fusiebesluiten noemen. We hebben niet gekozen voor de officiële naam maar voor de duidelijkheid de aanduiding 'vrijgemaakt' opgenomen. Inderdaad, deze GS en LV kunnen hoger beroep behandelen tot 2024.

Voor de GKv is duidelijk welke besluiten vervallen: bij de vaststelling van de kerkorde van 2014 zijn alle eerdere besluiten vervallen en vervangen door regelingen. Bij de NGK is dit overzicht er niet. Dus graag een seintje als je weet van een besluit dat mee moet. "Vrouw in het ambt" was een apart besluit, geen regeling.

We kunnen inderdaad niet bepalen wat de classes of regio's kunnen doen, alleen maar steunen. Lokale kerken zijn de enige die blijven. Alle oude organen vervallen. Alle GKv -en NGK-kerken horen bij het nieuwe kerkverband, tenzij zij anders besluiten. Ze krijgen een uitnodiging voor de regionale vergadering.

De zaak van de predikantpensioenen wordt niet behartigd door de GS, maar door de vereniging samenwerking emeritering. Al vervallen de oude regelingen en zijn de oude colleges verdwenen, bewaar de regelingen wel in het archief: hoger beroep moet afgehandeld worden volgens het recht dat gold toen de zaak begon. De instellingen van de NGK: de Nederlands Gereformeerde Predikantenopleiding is opgegaan in de theologische universiteit. De bespreking wordt voor nu afgesloten, vaststelling van het kaderbesluit overgangsrecht zal later plaatsvinden.

Bij een tweede bespreking, op 11 maart, licht ds. R.J. Vreugdenhil namens de WTK een aantal wijzigingen toe. De NGA wordt per 1 mei opgeheven. Het bestuur gaat door als bestuur van de NGA in ontbinding, als commissie van het nieuwe kerkverband. De kerkelijke zorg voor predikanten wordt tussen 1 mei 2023 en 1 januari 2024 uitgevoerd volgens de oude materiële regelingen van SKW en de WAP-regeling. Nieuwe regelingen komen er per 1 januari 2024. Na deze toelichting is er geen behoefte aan bespreking.

Tussen de zittingen van 11 maart en 15 april worden de laatste wijzigingen aangebracht in wat

inmiddels de 'eenwordingsbesluiten' zijn gaan heten. Wat eerder m.b.t. de NGA opgenomen was, geldt nu ook van de NGP.

Op 15 april staan de eenwordingsbesluiten op de agenda ter besluitvorming. Zie artikel 49.

3 december 2022

Artikel 35 Besluit instelling commissie beleidsbegroting

Materiaal:

1. Rapport regiegroep (d.d. 23-08-2022)
2. Rapport werkgroep integratie (4-10-2022)

Besluit:

De LVGS besluit:

1. een commissie beleidsbegroting (CBB) te benoemen met de volgende opdracht:
 - a. Bereid in nauw overleg met de commissie financieel beheer de door de synode te maken inhoudelijke en financiële keuzes voor de driejaarlijkse begrotingsperiode voor, zodanig dat de synode daarover integrale en beleidsrijke besluiten kan nemen.
 - b. Overleg daartoe met de landelijke commissies en instellingen over hun beleidsmatige prioriteiten en budgettaire wensen.
 - c. Neem daarbij het door de LVGS 2020 vastgestelde financiële kader (budget en quotum, gedifferentieerd voor belijdende resp. doopleden) voor het landelijke kerkenwerk als uitgangspunt. met de ruimte om daarvan afwijkende voorstellen te doen.
 - d. Neem daarbij de strategische prioriteiten van de nieuwe kerkgemeenschap, zoals genoemd in het rapport van de regiegroep (8.3) mee als richtinggevend.
 - e. Rapporteer hierover aan de synode van 2023.
2. de werkgroep integratie om te zetten naar deze commissie beleidsbegroting, met als aanvullende opdrachten:
 - a. Breng in beeld hoe de relatie ligt tussen de kerkelijke verantwoordelijkheden voor de theologische universiteit en haar governance structuur en doe waar mogelijk aanbevelingen voor verbetering daarvan.
 - b. Doe voorstellen m.b.t. de governance van het toerustingscentrum KerkPunt, waaronder zo mogelijk een permanente toezichthoudende instantie.
 - c. Ondersteun de organisatorische veranderingsprocessen om – waar nog nodig - de beoogde integratie en clustering van commissies en instellingen tot stand te brengen.

Gronden:

1. Het is gewenst dat voor de verdeling van het landelijke budget over de diverse commissies en instellingen inhoudelijke afwegingen bepalend zijn.
2. Beleidsmatige en integrale besluitvorming door de synode over de begroting van het landelijk kerkverband is gewenst.
3. Het door de LVGS 2020 vastgestelde financiële kader voor de nieuwe kerkgemeenschap is niet in absolute termen, maar globaal en indicatief geformuleerd.
4. De genoemde strategische prioriteiten zijn van belang voor een goede start van de nieuwe kerkgemeenschap.
5. Een deel van het aan de werkgroep integratie opgedragen werk loopt door tot 2023. De belangrijkste opdracht wordt structureel ondergebracht bij de commissie beleidsbegroting. Het ligt voor de hand om de werkgroep integratie over te laten gaan in deze commissie, met behoud van een aantal nog af te ronden opdrachten.

Artikel 36 Vaststelling procesvoorstel landelijk bezinningswerk

Materiaal:

1. Hernieuwd Procesvoorstel gezamenlijk moderamen (GMO) bezinningstraject op landelijk kerkenwerk (6 oktober 2022) en het daarin getekende proces:

“De afgevaardigden van de Synode 2023 gaan, als ware zij ambassadeurs, in hun regio’s in gesprek met de afgevaardigden van de kerken. Zij nemen daarbij het verlangendocument en het onderzoek van onze TU-student en t.b.v. de commissie strategie en financiën (2020) als vertrekpunten. Het doel van deze gesprekken is uiterlijk in de zomer 2025 te komen tot speerpunten, die de regio inbrengt bij de commissie beleidsbegroting voor de periode 2026-2029. Daarbij kan een regio naast financiële wensen ook andere materiële of geestelijke wensen inbrengen. Het moderamen van de synode 2023 bewaakt de voortgang van dit proces in de 29 regio’s”

Besluit 1:

uit te spreken dat het in 54.3 GMO getekende proces een goede route is om de commissie beleidsbegroting vanuit de regio's te voeden met het oog op een breed gedragen focus van het landelijk kerkenwerk.

Besluit 2:

het gezamenlijk moderamen van LVGS 2022 op te dragen dit proces als voorstel op te nemen in haar rapportage aan de synode 2023.

Artikel 37 Bespreking instelling commissie beleidsbegroting en procesvoorstel landelijk bezinningswerk

Br. A.P. de Boer vraagt namens de regiegroep allereerst om in het rapport de passage over de geschilbehandeling (zie p. 19) buiten bespreking te laten, omdat hierover nog gesprek plaats vindt met de commissie herstructurering predikantszaken, met name over de plaats van de interkerkelijke commissie geschilbehandeling. De vergadering gaat hiermee akkoord.

Ds. D.W.L. Krol, namens de werkgroep integratie, meldt dat zij ervan waren uitgegaan dat zij nu niet zouden rapporteren. Niet alle opdrachten zijn al uitgevoerd. Als de vergadering besluit de commissie beleidsbegroting (CBB) in te stellen, maken zij graag de klus af.

Br. A.T. Kamsteeg geeft namens de werkgroep integratie een toelichting. Volgend jaar worden de begrotingen van de commissies ingediend. Wat gevraagd wordt, wordt gedeeld door (de prognose van) het aantal leden. De uitkomst is het primaire quotum. Als richting is aangegeven dat het quotum € 25 mag bedragen, te beoordelen naar de omstandigheden van dat moment. Als er door de commissies in totaal meer gevraagd wordt, zijn inhoudelijke keuzes nodig. Dit vraagt een goede samenwerking tussen CBB en de commissie financieel beheer.

In de eerste ronde wordt gewezen op de strategische overwegingen in hoofdstuk 8 van het rapport van de regiegroep. Dat lijkt een goed toetsingskader voor de CBB, mits ze niet in volgorde van belangrijkheid staan. Een zesde prioriteit zou kunnen zijn de leeftijdsopbouw van het predikantencorps, waarbij het aantal ouderen groot is. De prioriteiten moeten vanuit de kerken zelf komen.

Het is, volgens een spreker, niet goed dat twee commissies gaan nadenken over financiën en begroting. Geef liever inhoudelijke mensen een plaats in de financiële commissie.

Een afgevaardigde geeft aan dat het de Regio Holland-Zuid opgevallen is dat de handreiking voor de regio's nogal regeling gericht is: kan KerkPunt niet zorgen voor materiaal dat meer gericht is op het goede gesprek? Het zou beter zijn als er voor beroepszaken een kleine commissie komt die direct actie kan ondernemen, laat dat niet bij het moderamen. En: trekt een vast moderamen niet

een te grote wissel op de leden ervan? Kunnen jongeren dan daarin nog meedoen? Jongeren betrekken bij het kerkenwerk is belangrijk.

Wat is de betrokkenheid van de kerken bij de stichting Evangelie en moslims? De aandacht voor steunbehoevende kerken zonder missionaire projecten wordt bij het Missiefonds gemist. Een afgevaardigde heeft, vanuit de NGK-situatie, vragen bij het grote aantal commissies. Is dit het gebouw dat we nodig hebben? Kunnen de commissies in het cluster voor externe relaties niet samengaan? En de financiële commissies? Welke zaken kunnen we nog meer uitbesteden aan KerkPunt? Hoe komen we trouwens aan informatie over wat KerkPunt kan bieden? Hij ziet vanuit de kerk zelf drie prioriteiten: missionair gemeentezijn, jongeren en de verhouding met de Christelijke Gereformeerde Kerken.

Er wordt gewezen op de risico's van de oplossing rond de predikantenpensioenen. Hier ligt nog geen voorstel. Op de website van de VSE is wel na enig zoeken het rapport daarover te vinden. Pas drie maanden voor de fusiedatum kan deze zaak besproken worden op de LV. Dat is te kort voor aanpassingen en verbeteringen. Maar een oplossing moet een basis hebben in de gemeente. Is er of komt er ook een rapport van de NGA? Daarom: liefst de fusiedatum opschuiven voor een zorgvuldige behandeling. Schuif in ieder geval de feestelijkheden op. Een ander merkt op: waar je hart is, is je geld en niet andersom. Waar in het voorstel is de aandacht voor de komende termijn en de meerjarenbegroting en voor structurele en variabele kosten? Houd er rekening mee dat op de TU en bij het KerkPunt mensen werken. Dit werk kun je niet zomaar door lagere inkomsten afschalen of afbouwen. Het is ongewenst dat de commissie beleidsbegroting ook op het financiële vlak gaat werken naast de commissie financiën en beheer. Br. J.M. Louwerse kondigt een amendement op dit punt aan. En: als een commissie alles voorbereidt, wordt de landelijke synode dan een applausmachine? Het landelijk apparaat moet zo slank mogelijk worden gehouden. Gemeenten maken ook gebruik van andere instellingen zoals parakerkelijke organisaties. Ook zijn er lokaal samenwerkingsverbanden die voor gemeenten belangrijker zijn dan de regionale verbanden.

Br. De Boer antwoordt namens de regiegroep. De in het rapport genoemde punten geven geen volgorde van prioriteiten weer. Ze zijn ook niet uitputtend. In het procesvoorstel van het moderamen geven de lokale kerken de prioriteiten aan. Maar krijg je daarmee voldoende informatie? Deze vraag is eigenlijk een vraag aan de kerken. Die vraag kan in het proces aan de orde komen. Ook de vragen over Evangelisatie en moslims, en het Missiefonds komen later aan de orde. Samenvoeging van commissies binnen een cluster lijkt vanzelfsprekend maar kan ook tot meer bureaucratie leiden. Een permanent moderamen lijkt nu ook vanzelfsprekend, maar is binnen de kerken nieuw. Wordt de komende synode een applausmachine: goede voorbereiding zoals geschetst kan juist eraan bijdragen dat de synode echte keuzes maakt. En inderdaad, het KerkPunt kan helpen om een goed gesprek op de regio's te gaan voeren. Vanuit het praktijkcentrum is daar in het verleden al ervaring over opgedaan.

Ds. D.W.L. Krol antwoordt namens de werkgroep integratie. Inderdaad: we zoeken een proces vanuit de kerken zelf. Daarom zijn in ons voorstel de afgevaardigden ook ambassadeurs: luister wat er leeft binnen de kerken. Wij vragen ons werk af te kunnen maken en in nauw overleg met de commissie financieel beheer een kader te schetsen voor de volgende synode. Br. A.T. Kamsteeg beantwoordt namens de commissie integratie de resterende vragen. Terwijl de ene afgevaardigde twee commissies wil integreren, wil de ander de commissie beleidsbegroting helemaal niet. De gekozen opzet vraagt om een goede samenwerking. In de eerste opdrachtformulering komt nu te staan: bereid in overleg met CFB alles voor. We kijken daarbij verder dan de eerstkomende periode en letten op de verhouding van structurele en variabele kosten. De synode moet helder hebben welke keuzes worden gemaakt. Dat vraagt om meer aandacht voor de inhoud.

Ds. K. Harmannij gaat nog in op het punt hoe je omgaat met beroepszaken. Als een zaak op de synode komt, zal het een bijzondere zijn. De synode kan dan nadenken welke mensen er nodig zijn. Als je per moment kijkt, kun je iemand vragen die net afgetreden is, of dossierkennis heeft.

De voorzitter wijst erop dat ambassadeur zijn niet een taak is van het huidige moderamen maar van het toekomstige. En, inderdaad, de verhouding met de CGK is een belangrijk punt. Hij gaat de amendementen na. Het amendement van br. Louwerse blijft over.

In de tweede ronde merkt een afgevaardigde op dat de voorzitter verwijst naar de NGA-bijeenkomst van 17 december die bepalend zal zijn voor de procesgang van de landelijke vergadering. Hij verzoekt in ieder geval het voorstel over de opschorting van de feestelijkheden voor de hereniging in behandeling te nemen.

Een ander wijst erop dat het nodig is om op termijn te gaan bedenken wat het kerkverband zou kunnen zijn. Laat het nu gaan om een tijdelijke opzet met een beperkte reikwijdte.

De financiële mensen in de CFB moet je niet belasten met beleidsmatige taken. Haal wel het financiële aspect uit de CBB.

Na een schorsing voor beraad antwoordt br. Kamsteeg. Het voorstel van br. Louwerse is in belangrijke mate het voorstel dat ter tafel ligt. In de vier kolommen van de tabel neemt de CFB de eerste voor haar rekening. In de vierde kolom komen de beleidsmatige afwegingen.

Het amendement van br. J.M. Louwerse om alle financiële punten bij de CBB weg te halen wordt in stemming gebracht en verworpen. Het voorstel van de werkgroep integratie wordt aangenomen.

Het besluit tot bezinning op het landelijk kerkenwerk wordt met algemene stemmen aangenomen.

11 maart 2022

Artikel 38 Besluit instelling commissie diversiteit en werkwijze synode

Materiaal:

1. Rapport regiegroep (23-08-2022)

Besluit:

de landelijke vergadering/de generale synode besluit om samen met de generale synode/de landelijke vergadering:

- a. er bij de nieuw te vormen regio's op aan te dringen zich in te spannen om de diversiteit in geslacht en leeftijd in de afvaardiging naar de synode te verbeteren en structureel beleid te zetten op het inzetten van de gaven van vrouwen en jongere gemeenteleden op de synode, onder meer door te investeren in scouting, talentontwikkeling en selectie van potentieel geschikte kerkleden en door binnen de regio's expliciet vast te stellen wie hiervoor de verantwoordelijkheid draagt;
- b. de nieuwe regio's te stimuleren zich in te spannen om er met hun afvaardiging aan bij te dragen dat de gemiddelde leeftijd van de afgevaardigden naar de synode 2023 niet hoger is dan 55 jaar en dat de synode 2023 minimaal 20% vrouwelijke afgevaardigden telt om zo de diversiteit van de samenstelling van de synode in leeftijd en geslacht te vergroten;
- c. een commissie werkwijze synode te benoemen met de volgende opdracht:
 1. onderzoek welke aanpassingen in de werkwijze van de synode kunnen bijdragen aan een samenstelling van de synode met een grotere diversiteit in leeftijd en geslacht dan momenteel vaak het geval is en aan het verkleinen van de afstand tussen de kerken en de synode;
 2. onderzoek welke belemmeringen daarvoor kunnen worden weggenomen;
 3. inventariseer op welke manieren de verschillende regio's zich inspannen om de diversiteit naar geslacht en leeftijd in de afvaardiging naar de synode te vergroten en ook de resultaten daarvan met het oog op het delen van 'best practices'.
 4. doordenk met het oog op nieuwe vergadermethoden van de synode in elk geval het principe van één vergaderweek per jaar waarin naast andere agendapunten één inhoudelijk thema centraal staat;
 5. rapporteer aan de Synode Deventer 2023, zo mogelijk met concrete voorstellen en anders, of aanvullend daarop, met voorstellen voor vervolgoopdrachten voor de korte

en middellange termijn.

Gronden:

1. Het belangrijkste bij de samenstelling van een synode is dat de afgevaardigden, ongeacht leeftijd, sekse of afkomst, zich willen laten leiden door Gods Geest, gehoorzaam aan Gods Woord; en dat de kerken verwachten dat de Heer het handelen van de synode, ongeacht de samenstelling, zal gebruiken om voor zijn kerken te zorgen.
2. Tegelijk is er de verantwoordelijkheid voor de afvaardigende regio's om de breedte van de gaven die de Geest geeft ook aanwezig te laten zijn in de synode. Diversiteit in samenstelling garandeert weliswaar niet automatisch een toename van verschillende gaven, maar vergroot wel de mogelijkheid daarvan. Dat doet recht aan het spreken van de Schrift over hoe Christus zijn kerk leidt.
3. Tot nog toe zijn de GS en de LV wat betreft geslacht en leeftijd eenzijdig samengesteld. De gemiddelde leeftijd van de GS- en LV-leden is op dit moment 65 jaar; van de 70 afgevaardigden is 7% vrouw.
4. Een grotere diversiteit in de samenstelling van de synode verbreedt naar verwachting de variatie aan gaven, talenten en invalshoeken in de synode en bevordert daarmee de kwaliteit van het synodewerk.
5. De afstand tussen de plaatselijke kerken en de synode kan worden verkleind, wanneer kerkleden zich meer kunnen herkennen in een samenstelling van de synode die sterker dan op dit moment overeenkomt met de diversiteit in de meeste gemeentes.
6. Vergroting van de diversiteit in geslacht en leeftijd ter synode vereist een stevige lange termijn investering van regio's en het aanwijzen van personen of kerken binnen de regio die op dit vlak de kar trekken.
7. Op de korte termijn kan het stellen van concrete doelen inzake de samenstelling van de synode bijdragen aan de meer diverse samenstelling naar leeftijd en geslacht.
8. Aanvullend op de traditionele vormen waarin het synodewerk plaatsvindt, kunnen andere instrumenten worden ingezet die de betrokkenheid van kerkleden bij en hun participatie in het synodewerk bevorderen. De Huishoudelijke regeling synode (E5) benoemt in art. 93 al enkele nieuwe instrumenten die kunnen worden toegepast: De synode kan vertegenwoordigers van bepaalde categorieën gemeenteleden uitnodigen om met adviserende stem aan de vergadering deel te nemen; ook kan de synode voorbereidende conferenties beleggen met geïnteresseerde gemeenteleden. Daarnaast is de inzet van andere werkvormen denkbaar die in de samenleving en in plaatselijke kerken hun waarde hebben bewezen.
9. Nader onderzoek is nodig om de effecten van een nieuwe werkwijze van de synode en de inzet van nieuwe instrumenten op de diversiteit in de afvaardiging en op de afstand tussen de synode en de kerken te beoordelen.
10. Het opdoen van praktijkervaring door de synode met nieuwe werkwijzen en instrumenten kan helpen bij het in beeld krijgen van de effecten ervan.
11. De voorbereidingstijd tot aan synode 2023 is kort, zodat het voor de hand ligt dat de bezinning daarna voortgezet wordt. Het is goed dat een eventuele vervolgopdracht door die synode gegeven wordt, mede vanuit de dan opgedane ervaring en met inbreng vanuit de kerken die via het rapport van de commissie in dit proces betrokken kunnen worden.

Artikel 39 Bespreking diversiteit en werkwijze synode

Uit het rapport van de regiegroep wordt het voorstel voor diversiteit en werkwijze van de synode besproken. Br. A.P. de Boer geeft namens de regiegroep een toelichting. De beeldvorming over de LVGS is nu dat de toekomst van twee één wordende kerkgemeenschappen bepaald wordt door mannelijke pensionado's. Onze waarneming is dat de synode veel informeler vergadert dan 50 jaar geleden, maar grosso modo nog op dezelfde manier functioneert. Het werk wordt gedaan door voornamelijk mannelijke ouderlingen en jongere predikanten. We missen zo de gaven en talenten van vrouwen en jongeren. Terwijl de ervaring is dat gemengde teams het beter doen. Een diverse samenstelling kan geestelijke winst betekenen. Daarom ons voorstel met twee elementen:

- Stimuleer de regio's te zoeken naar jongeren en vrouwen. Doe dat op tijd. Richt je op lange termijn (synode 2026).
- Laat een commissie kritisch kijken naar de werkwijze van de synode: welke instrumenten kunnen we inzetten, hoe kan afstand met de kerken verkleind, de drempel voor afvaardiging verlaagd. Zie ook het huishoudelijk reglement 7.4: de synode kan gemeenteleden uitnodigen als adviseurs en voorbereidende conferenties beleggen.

Volgens een afgevaardigde moet er meer gebeuren. Gaan we de vorm van toen nu vullen met de mensen van nu? Hij wijst op een aantal ontwikkelingen in de samenleving:

- In de samenleving is er al heel lang een proces waarin vaste organisaties vervangen worden door netwerken. Het wordt minder gemakkelijk mensen te interesseren voor blijvende loyaliteit dan in de situatie van de verzuiling.
- Gemeenten hebben meer het karakter van een netwerk gekregen. De kerkelijke organisatie heeft een plaats naast lokale en regionale verbindingen, bijvoorbeeld in de voedselbank. Ga niet proberen een structuur die ons tot nu toe gediend heeft te vullen met mensen die wellicht elders nuttiger werk verrichten. Dus: kerk(verband) zijn 2.0 is niet zomaar gedaan.
- Functies van landelijk verband zijn er wel: zorg voor de opleiding, het steunpunt, de rechtspositie, als de zaken niet goed gaan. Wat vraagt God van ons in deze situatie? De vraag naar herdoop kwam op. Moet je die beantwoorden in de vergaderzaal van een synode of op een andere manier? Functies van de verbanden zijn: stimuleren en faciliteren van de kerken. Dit moeten we analyseren en ons vervolgens afvragen: wat is daarvoor nodig?
- Kunnen we dit voorstel dat ik van harte steun niet verbinden aan bezinning over kerk(verband)(netwerk) zijn? Realiteit vraagt om herbezinning van kerkverband zijn.
- Dit kan moeilijk een voorstel zijn, maar ik leg deze suggestie naast dit beperkte voorstel.

Volgende sprekers brengen het volgende in:

- Organiseer een kleine synode voor de taaie onderwerpen en een groter verband voor de behandeling van thema's zoals LHBTI+ en kinderen aan het avondmaal.
- De wereld nu zit anders in elkaar dan in het verleden. De opdracht voor een commissie wordt gesteund maar de inzet op diversiteit is betuttelend.
- Er wordt op aangedrongen jonge mensen serieus te nemen: hoe zien zij de toekomst?
- Er wordt gevraagd naar het nut van het kerkverband. Mensen vinden New Wine belangrijker dan het verband. Maar de KNVB zal de pupillen een worst zijn, terwijl de organisatie er wel moet zijn. Het verband faciliteert gemeente zijn.
- De benadering van de regiegroep is veel te idealistisch. Ga niet van bovenaf stimuleren, maar van onderop. Een synode heeft beperkte waarde.
- Er wordt gewezen op de ontwikkelingen binnen de Rooms-Katholieke kerk, waar ook over een synode van gemeenteleden gesproken wordt.
- Ook in de samenleving gedacht wordt over participatie. Gebruik input van buiten.

Br. De Boer van de regiegroep reageert op de opgebrachte punten. De regiegroep dacht een voorzichtig voorstel op tafel te leggen, maar in reacties komt de wens naar een totale verbouwing

van het kerkverband naar voren. De genoemde ontwikkelingen zijn er en maken de wijze van kerkzijn anders. Zie bijvoorbeeld kerk 2030, waar nieuwe praktijken van onderop opkomen. Ook aan de theologische universiteit gebeurt veel. Ga daar niet als synode een eigen studie- of onderzoekstraject naast leggen. Blijf bij ons bescheiden voorstel dat aansluit bij de aangenomen kerkorde.

Inderdaad, onderscheid tussen een grote en een kleine synode is denkbaar. En het huishoudelijk reglement spreekt over de mogelijkheid van conferenties met gemeenteleden. Werk aan diversiteit. Je hoeft geen ambtsdrager te zijn om afgevaardigd te worden. Ga op zoek naar talent. De verwijzing naar de KNVB laat ook zien dat ontwikkelingen, zoals vrouwenvoetbal, er komen ondanks de landelijke organisatie. Er is een opmerking gemaakt over de beperkte waarde van een synode. Dat doet denken aan de jaren zeventig van de vorige eeuw, toen het AKS werd opgesteld. Inderdaad, een kerkorde heeft een beperkte waarde, maar doe het dan zo goed mogelijk. Is de volgende synode in 2023 te snel? Neem de tijd, ook voor input van buitenaf.

De preses constateert dat er geen amendementen zijn aangekondigd. In de tweede ronde wordt verwezen naar de ontwikkelingen binnen de ChristenUnie: diversiteit blijkt mogelijk gezien de plaats die vrouwen daar nu innemen. Informeer de mensen goed over de synode. Een afgevaardigde wijst op de ervaring binnen de Christian Reformed Church om allerlei adviseurs te benoemen. Dat veranderde de synode. Een volgende afgevaardigde wacht liever de commissie werkwijze synode af. Br. K. Veling doet een voorstel om samen met de Theologische Universiteit, VIAA, Kerk 2030 en een aantal mensen vanuit de synode een plan van aanpak te maken voor de toekomst.

De preses ziet nu twee lijnen: het voorstel van de regiegroep en dat van br. Veling. Deze lijnen vullen elkaar aan. Hij stelt voor het onderwerp nu terug te geven aan het moderamen en de regiegroep. Het onderwerp komt terug op een volgende vergadering. De vergadering gaat hiermee akkoord.

Op 11 februari komt het onderwerp opnieuw aan de orde. De eerste spreker stelt voor om in de communicatie naar de regio's niet het woord diversiteit gebruiken. Dat wordt in de buitenwereld heel anders uitgelegd dan wij er mee bedoelen. Het gaat meer om verschillen in opvattingen of gaven. Dit zou je explicieter moeten benoemen. Het gebrek aan diverse samenstelling ziet hij niet als een probleem. In het voortraject zijn al veel mensen betrokken. Veel mensen worden niet enthousiast om over regelgeving discussies te voeren. De volgende spreker stelt dat in het voorstel het veel gaat over werkwijze en structuur. Ook de cultuur waar in je vergadert vindt hij belangrijk. Hij is niet tegen het voorstel, maar verwacht er ook weinig van. Br. A.P. de Boer reageert namens de regiegroep dat hij het eens is om het woord diversiteit beter te omschrijven. Als het om sfeer en cultuur gaat dan heeft dat niet alleen betrekking op de synode alleen, maar wellicht ook op het hele kerkverband.

In de tweede ronde wordt opgemerkt dat beeldvorming belangrijk is. Hoe gaan mensen de synode zien. We moeten duidelijk maken dat jongeren en vrouwen gewenst zijn. Jongeren kunnen ook in commissies betrokken worden.

Br. De Boer vraagt wat voor signaal de vergadering wil afgeven, dan komt de regiegroep de volgende keer met een voorstel. Preses A.F.M. Schippers vraagt n.a.v. allerlei suggesties en de nodige bemensing voor de commissies "doe een voorstel voor cie's voor jongeren en vrouwen". De behandeling van dit punt wordt verder geschorst en komt op 11 maart 2023 opnieuw aan de orde.

1. Vooraf geeft het moderamen de volgende schriftelijke reactie:
Op 14 januari besprak de LVGS het voorstel van de regiegroep m.b.t. de samenstelling en de werkwijze van de toekomstige synodes (Conceptbesluit diversiteit en werkwijze synode). De besluitvorming daarover werd opgeschort naar aanleiding van bijdragen van afgevaardigden die beoogden een bredere bezinning over het functioneren van de synode

(en mogelijk zelfs het kerkverband) op gang te brengen.

Het moderamen legde het onderwerp terug bij de regiegroep voor advies. Mede vanuit dat advies legt het moderamen de volgende overwegingen voor aan de LVGS:

2. De gegeven suggesties gaan over een lange-termijn-verandering van het synodewerk (en raken daarmee mogelijk ook de structuur van het kerkverband). Dat vraagt om een langdurige en diepgaande analyse van kerk zijn in de 21e eeuw. Het is goed om het denken daarover op gang te brengen. Maar het past eerder bij de voorstellen om dat te doen met allerlei organisaties, in een netwerkstructuur waarin ideeën kunnen uitgroeien, dan dat het georganiseerd wordt via een commissie en langs kerkelijke vergaderingen. Uiteindelijk zal het daar wel langs de kerkelijke weg terecht moeten komen, maar dat is niet de ideale weg voor de bezinning waar behoefte aan is. Anders gezegd: pers het denken over andere vormen van samen kerk zijn niet vanaf het begin in de mal van de oude vormen.
3. Overigens is het vanuit die 'oude vormen' (en normen) ook niet zuiver om als LVGS deze bezinning in gang te zetten. Het is niet door kerken of door een commissie op de synode-agenda gezet, maar komt spontaan op in een bespreking. De reguliere weg is dat kerken dit op kerkelijke wijze op de agenda zetten van een volgende synode, of dat een commissie het tijdig in haar rapport opneemt. Dan kunnen de kerken, via voorbespreking in de regio, zich dit eigen maken. Dat is kerkrechtelijk zuiver.
4. Het voorstel van de regiegroep is beperkt, op de praktijk gericht en gemakkelijk uitvoerbaar. Wel is het goed om iets toe te voegen bij de opdracht tot rapportage: *rapporteer aan de synode 2023, zo mogelijk met concrete voorstellen en anders, of aanvullend daarop, met voorstellen voor vervolgoopdrachten voor de korte en middellange termijn.*
Als grond 7 kan dan toegevoegd worden: *7. De voorbereidingstijd tot aan synode 2023 is kort, zodat het voor de hand ligt dat de bezinning daarna voortgezet wordt. Het is goed dat een eventuele vervolgoopdracht door die synode gegeven wordt, mede vanuit de dan opgedane ervaring en met inbreng vanuit de kerken die via het rapport van de commissie in dit proces betrokken kunnen worden.*
Zo blijft het kerkrechtelijk zuiver en is er tegelijk openheid naar een breder/dieper vervolgotraject, zonder dat deze LVGS over de volgende (eerste) synode van de NGK heen regeert.
5. Omdat de werktijd van de commissie vrij beperkt zal zijn, wil het moderamen aan de te benoemen commissie de ruimte geven om later te rapporteren dan andere commissies. Wanneer bespreking gepland wordt in maart 2024 (volgens de voorlopige planning door WAO/COS is dan de laatste zitting van synode 2023), kan het rapport ingediend worden rond de start van de synode (half november 2023). Regio's hebben dan nog ruimte om het te bespreken, en de synodeleden hebben tot aan maart 2024 zelf ervaring opgedaan die ze kunnen gebruiken in bespreking en besluitvorming.
Als de commissie tot november aan haar rapport kan werken, kan ze mogelijk nog concrete suggesties doen die het moderamen dan kan omzetten in acties voor die synode.
6. Naast de besluitvorming zoals de regiegroep, met een aanpassing van de tekst, nu voorstelt, nodigt het moderamen de afgevaardigden uit om, zoals onder 1 genoemd, zelf via netwerken en eventueel contacten binnen (kerkelijke) organisaties de bredere bezinning op gang te brengen.
7. In de vergadering van 11 februari is een aangepast concept-besluit besproken. Naar aanleiding van de inbreng van enkele afgevaardigden bleek in de vergadering behoefte te bestaan aan aanscherping en concretisering van het voorstel. Overleg met de betrokken afgevaardigden heeft geleid tot onderstaand concept besluit:

Br. A.P. de Boer geeft op 11 maart 2023 een mondelinge toelichting. Het past in de beweging van instituut naar netwerk, voor synode en voor de kerken. In overleg met enkele afgevaardigden is het oorspronkelijke stuk aangescherpt. Streef naar een afvaardiging van 20% vrouwen en een

gemiddelde leeftijd van 55 jaar. Maar grond 1 blijft de belangrijkste: laat je leiden door de Geest van God.

In de tweede ronde op 11 maart 2023 merkt een afgevaardigde op dat de nieuw ingevoegd concrete doelstellingen met streefcijfers moeten blijven staan: het 'zich inspannen voor' is al voorzichtig genoeg. Een ander is ook voor de doelstelling. Spreek ook uit dat wie 75+ is, niet meer wordt afgevaardigd. Maar kunnen we het waarmaken? In zijn woonplaats wel: de kerkenraad bestaat voor de helft uit vrouwen en er zijn veel dertigers lid. Wat nog ontbreekt is een doel om een ruime vertegenwoordiging van ex-NGK-ers op de volgende synode af te vaardigen. Een volgende spreker waardeert de inbreng van de ouderen, maar streeft naar diversiteit. Iemand pleit voor een kleine synode die zich buigt over bestuurlijke zaken en een grote die meer inhoudelijke zaken bespreekt.

De voorzitter vraagt zich af hoe je zorgt voor een evenredige verdeling. Die wens kun je uitspreken, maar niet afspreken. De nieuwe regio's moeten zich bewust zijn van de noodzaak van een evenredige vertegenwoordiging.

Namens de regiegroep gaat br. De Boer in op de vragen. Hij merkt op dat het niet gaat om een quotum, maar om een doelstelling. In de bemensing van de commissies hebben we ervaren hoeveel vrouwen en 40-minners er voor dat werk te vinden zijn. Je moet de werkwijze aanpassen om de afstand te verkleinen. En het werk hier vraagt om bepaalde competenties. Wil je een grote en een kleine synode? Daarmee gaat een commissie aan het werk.

Het voorstel komt in stemming. Binnen de GS wordt het aangenomen met een ruime meerderheid; in de LV wordt het zonder stemming aangenomen. De vergadering verleent het moderamen de bevoegdheid de bedoelde commissie samen te stellen.

11 maart 2023

Artikel 40 Besluit opdracht regiegroep

Materiaal:

1. Rapport regiegroep NGK-GKv (03-09-2022).

Besluit:

de regiegroep de volgende aangepaste opdrachten te geven:

Algemeen:

- a. geef begeleiding aan het verdere proces van eenwording;
- b. inventariseer welke punten nog openstaan of aandacht behoeven met het oog op de kerkelijke eenwording per 1 mei 2023 en de administratieve eenwording per 1 januari 2024 en zie toe op een tijdige uitvoering van deze werkzaamheden, in afstemming met het moderamen van de GS 2022 en de LV 2022;
- c. inventariseer wat na de Synode Deventer 2023 kan bijdragen aan de verdere groei naar eenheid binnen de Nederlandse Gereformeerde Kerken en doe voorstellen om dit te beleggen bij commissies of instellingen;
- d. communiceer regelmatig over het proces van eenwording;
- e. rapporteer aan de Synode Deventer 2023.

Specifiek:

- f. bereid de feestelijke viering van de eenwording voor met het oog op alle geledingen en generaties in de kerk;
- g. adviseer de commissie ondersteuning synode met betrekking tot de communicatie rond de eenwording;
- h. adviseer de commissie ondersteuning synode bij de voorbereiding van de Synode Deventer 2023;
- i. adviseer het moderamen van de GS 2022 en de LV 2022 in zaken die betrekking hebben op de eenwording;

- j. dien de synode met voorstellen voor de positionering van de interkerkelijke commissie geschilbehandeling (ICG); overleg daartoe met de voormalige leden van de commissie herziening predikantszaken en met relevante commissies en instellingen.

Samenwerking:

- k. hef onder dank de werkgroep toekomstige kerkorde op;
- l. stem af met de commissie contact en eenheid inzake de uitvoering van haar opdracht om plaatselijke kerken en regio's te stimuleren, adviseren en zo nodig begeleiden in processen van eenwording;
- m. ondersteun zo nodig de commissie verzoening en recht.

11 maart 2023

Artikel 41 Bespreking opdracht regiegroep

Eén spreker meldt zich voor dit onderwerp. Hij betreurt het dat de opdracht nu te breed geformuleerd is. Zeg liever: geef desgevraagd advies inzake het verdere proces van eenwording. Dit geldt ook voor punt h, i, en l. Ook punt c gaat voor hem veel te ver: de bedoelde commissies kunnen zelf inventariseren wat nodig is voor verdere eenwording. Kardinaal punt: het moderamen van deze synode heeft de lead; de regiegroep is geen parallelgroep binnen de organisatie. Br. De Boer reageert. Hoe eerder de leden van de regiegroep ontlast zijn van hun taak, hoe beter. Begeleiding geldt vooral de periode tot 1 mei 2023. Daarover gaat de opdracht. Voor de Synode Deventer 2023 is een ordelijke ingang nodig; daarover gaat het inventariseren, genoemd in de opdracht. De regiegroep ontraadt de toevoeging 'desgevraagd'. We geven gevraagd en ongevraagd advies aan het moderamen en aan landelijke commissies. Het moderamen heeft natuurlijk de lead. Afstemmen met de CCE is nodig. Die commissie heeft ook een taak te reageren op vragen vanuit de plaatselijke gemeenten. Ook het moderamen reageert. Geef de regiegroep de ruimte, tot de volgende synode, als procesbegeleider. Het is fijn als de regiegroep meekijkt: ze zijn het oliemantje van het nieuwe kerkverband. De samenwerking met de regiegroep is meer dan goed. De afgevaardigde is blij met de beantwoording. Het was zijn bedoeling om de verhoudingen helder te krijgen. De opdracht wordt unaniem vastgesteld.

11 februari 2023

Artikel 42 Besluit instellen commissie gedragscode

Materiaal:

voorstel WTK voor landelijke regeling B21, gedragscode.

Besluit:

1. een commissie gedragscode te benoemen met de volgende opdracht:
 - a. ontwerp één of meer gedragscodes voor ambtsdragers en overige werkers in de kerk die als standaard binnen de kerken bruikbaar zijn bij de toepassing van artikel B21.1 KO;
 - b. overleg daartoe met relevante instanties en personen en maak gebruik van bestaande (concept) gedragscodes;
 - c. rapporteer aan de Synode Deventer 2023 over het resultaat of over de voortgang van het werk;
2. de kerken aan te bevelen voorlopig gebruik te maken van de bestaande gedragscodes van de huidige NGK of het meldpunt seksueel misbruik in kerkelijke relaties en de beroepscode van de predikantenvereniging;
3. de tekst van besluit 2 als 'Voorlopige landelijke regeling B21 gedragscode' te vermelden bij artikel B21 in de publicaties van de kerkorde, met de digitale verwijzing naar de genoemde gedragscodes en beroepscode.

Gronden:

1. Voor de door de werkgroep toekomstige kerkorde voorgestelde gedragscode is te weinig steun. De reacties laten zien dat een verdere doordenking van vorm en inhoud wenselijk is, waarvoor nu de tijd ontbreekt.
2. De tekst van artikel B21 KO impliceert niet dat er een landelijk aanvaarde gedragscode behoort te zijn; er kan in de kerken gewerkt worden met verschillende gedragscodes.
3. De kerken dienen elkaar wel door gezamenlijk een gedragscode vast te stellen die kan dienen als de standaard voor kerken die niet een eigen, actuele gedragscode kennen.
4. De genoemde gedragscodes en beroepscode zijn vooralsnog goed bruikbaar; eenvoudige vindbaarheid is daarbij dienend voor de kerken.

De genoemde gedragscode en beroepscode zijn te raadplegen via:

Gedragscode NGK:

<https://www.steunpuntkerkenwerk.nl/wp-content/uploads/2019/12/Gedragscode-Werkers-in-de-kerk.pdf>

Gedragscode Meldpunt Seksueel Misbruik in kerkelijke relaties

<https://meldpuntmisbruik.nl/wp-content/uploads/2023/02/Gedragscode-kerkelijk-werkers.docx>

Beroepscode predikantenvereniging:

https://www.cgm.v.nl/file/download/default/A5699C03471792C6A75F7383E6303B2C/CGMV-predikantenboekje%20def_2e.pdf

11 februari 2023

Artikel 43 Bespreking instelling commissie gedragscode

Op 13 januari 2023 komt deze landelijke regeling voor het eerst aan de orde. Br. J. van Dijk geeft namens de WTK een toelichting. Het gaat om een code, niet om een regeling. Zie de code als een spiegel waarin je je, naar Psalm 15 spiegelt. De code gaat uit van de voorbeeldfunctie die een ambtsdrager heeft. Meerdere sprekers hebben moeite met deze invulling van een beroepscode.

Daarnaast worden de volgende punten opgebracht:

Zoek liever aansluiting bij de bestaande code van CGK en NGK.

Hoe verhoudt deze code zich tot het bindingsdocument?

Maak het concreter.

Er is een ander document nodig, dit is een ethische code

Een gedragscode voor alle werkers in de kerk is te vinden in het hoofdstuk over ambtsdragers.

Naar aanleiding van de besprekingsronde stopt de preses de bespreking. Hij concludeert dat er nu te weinig draagvlak is, het punt vraagt een nadere bezinning ook over de vraag of zo'n code wel in de regelingen thuishoort. In een later stadium komt het onderwerp terug.

Op 11 februari 2023 wordt de bespreking voortgezet. Een afgevaardigde merkt op dat bij het meldpunt voor seksueel misbruik zeer recentelijk een gedragscode is vastgesteld. Maak geen centrale gedragscode, een model is beter. Waar al een gedragscode is voldoe je aan de K.O. In de gemeente behoort een gedragscode te zijn. Daarom is het model voor de gemeente behulpzaam temeer omdat de discussie in de gemeente zelf hoort plaats te vinden. Hij vindt een nieuwe commissie overbodig.

Een tweede afgevaardigde vraagt meer gespecificeerd aan te geven met wie een code wordt besproken. Wie maakt een code of gedragscode? In principe de eigen beroepsgroep. Hij vraagt zich af of de TU en/of buitenlandse kerken betrokken moeten worden

Br. Van Dijk antwoordt, namens de WTK: met de kanttekeningen die gemaakt zijn kan de WTK leven en kan de commissie aan de gang worden gezet. Zij kan ook aanbevelingen geven voor een model of een beroepsgroepenregelingen en het advies van de TU kan daarin betrokken worden. Daarop besluit de LVGS zonder stemming tot het instellen van een commissie gedragscode.

11 maart 2023

Artikel 44 Bespreking notitie verantwoordelijkheid en solidariteit rond pensioenvoorziening predikanten

Preses br. A.F.M. Schippers leidt de bespreking van de notitie verantwoordelijkheid en solidariteit rond pensioenvoorziening predikanten (bijlage 2) in. De plaatselijke kerk is als eerste verantwoordelijk voor de zorg voor haar (emeritus-)predikanten. Maar de kerken samen hebben dit opgepakt volgens de principes van solidariteit en collectiviteit. Daarover zijn besluiten geformuleerd; de onderdelen b en c borgen na 1 mei 2023 de aangenomen regeling.

In de eerste ronde komt het volgende aan de orde:

Waarom de optimistische beschouwing over de mogelijkheid van een financiële crisis. Een crisis als die van 2008 kan zich toch weer voordoen?

Wat voegt de voorgestelde besluittekst toe aan wat we al hebben afgesproken in de kerkorde en regelingen. Moet je solidariteit met elkaar uitspreken?

Sommige kerken in de huidige NGK hebben moeite hebben met de solidariteitsbijdrage Misschien kan contact met hen helpen? Is uitstel tot april nog mogelijk? Nu gaat de Landelijke Vergadering beslissen terwijl er grote tijdsdruk op staat.

Betalen samenwerkingsgemeenten mee aan de solidariteitsbijdrage?

Een afgevaardigde is groot voorstander van de eenwording maar zijn moeite zit vooral in de druk die nu op kerken gelegd wordt. Hij vraagt zich af waarom eerst de notitie besproken wordt en daarna het rapport van de NGA. Hij schetst de gang van zaken in de NGK: bij de overgang naar PfZW is de solidariteit van de S.E.V. opgeheven. Doe het zoals destijds: laat elke plaatselijke kerk beslissen. Een beroep op art. 34 AKS gaat volgens hem niet op. Ook de voorzitter van de VSE vindt dat eenwording financieel gezien te vroeg komt. Waarom geven we de VSE dan niet meer tijd?

Een afgevaardigde van de GS, die niet gaat over dit dossier, spreekt zijn bewondering uit voor wie deze puzzel wist op te lossen. Belangrijk is dat de mobiliteit van predikanten niet belemmerd wordt. Eenwording luidt een nieuwe fase in. Voor de GKv is het een uitdaging en een mogelijkheid het gesprek te intensiveren, na een beweging waarin er meer ruimte kwam en er afscheid genomen werd van precieze formuleringen. Hij wijst op de eigenheid van de bestuurlijke organen die hieraan gewerkt hebben. Met alle verschillen kwam er een mooi resultaat. Hij hoopt op brede steun, ook bij kritische vragen.

In 2009 hebben de NGK-kerken de solidariteit ingeruild voor het pensioenfonds. Nu doet de VSE dat ook. Alleen het gesloten fonds is nog een uitvloeisel van die solidariteit. Kwam die binnen de GKv ook niet voort uit het idee: in het isolement ligt onze kracht? Vreemd dat je een fusiepartner wilt betrekken bij dat fonds.

Beslissen wij voor de kerken dat iedereen lid wordt of spreken wij uit dat we dat nodig vinden?

Br. Schippers geeft een reactie op de naar voren gebrachte punten. Tegengeluid is welkom. Doel van de notitie is een onderlegger te zijn: vinden we elkaar op dit punt voordat we het rapport zelf bespreken? Daarna moeten we wel dingen afhechten, maar dat zit in een volgend besluit.

11 maart 2023

Artikel 45 Besluit om aan te sluiten bij het gesloten fonds van de VSE (gVSE)

Materiaal:

1. rapport harmonisatie pensioenregeling predikanten GKv en NGK, met het oog op de Landelijke Vergadering 2022 te Zoetermeer. Opgesteld door de Nederlands Gereformeerde Instelling Arbeidszaken (NGA), d.d. 21 november 2022.

Besluit 1:

het door het NGA-bestuur gerealiseerde onderhandelingsresultaat met de VSE, zoals vastgelegd in rapport, onder dankzegging voor de grote inspanningen, als vertrekpunt te nemen voor verdere besluitvorming.

Besluit 2:

uit te spreken dat het noodzakelijk is dat uiterlijk per 1 januari 2027 alle huidige NGK-kerken aangesloten zijn bij de gVSE, waarbij er geen onderscheid is in lidmaatschap tussen de leden.

Besluit 3:

de commissie 'aansluiting gVSE' in te stellen, met de volgende opdrachten:

- a. begeleid het voorbereiden van de aansluiting van de huidige NGK-kerken bij de VSE vanaf 1 januari 2027 door de huidige NGK-kerken te informeren en hen te vertegenwoordigen in het overleg over de voorbereiding van de statutenwijziging van de VSE;
- b. maak helder hoe de risico's voor de NGK-kerken inzichtelijk en overzichtelijk blijven;
- c. stem af met de VSE over beleidsmatige aangelegenheden ;
- d. maak heldere afspraken met het VSE-bestuur over het objectief herijken van de schuldenlast op 1 januari 2027, te denken valt aan uitgangspunten en de opdrachtbeschrijving.

Besluit 4:

per 1 januari 2024 één centrale pensioenadministratie voor de huidige NGK-kerken in te stellen en die toe te vertrouwen aan de SKW.

Besluit 5:

per 1 mei 2023 gebruik te maken van de mogelijkheid een lid uit de huidige NGK-kerken voor te dragen als bestuurslid van de VSE.

Besluit 6:

de commissie een budget toe te kennen van € 2000 voor 2023.

Gronden:

1. De Landelijke Vergadering 2019 heeft de NGA opgedragen de huidige NGK-kerken te vertegenwoordigen in het harmonisatieoverleg over de arbeidsvoorwaarden en pensioenregeling voor predikanten van NGK en GKv, als doel vrij verkeer van predikanten in het nieuwe kerkverband
2. Dit harmonisatieoverleg heeft ertoe geleid dat de pensioenregeling voor predikanten na 1 januari 2027 voor alle kerken wordt ondergebracht bij PZV en dat de VSE voor de nieuwe opbouw van pensioenrechten niet meer nodig is.
3. De GKv-kerken nemen, middels de VSE, de schuldenlast voor de voorziene oudedagsuitkering op zich en hebben uitgesproken dit niet af te willen wentelen op de huidige NGK-kerken.
4. Deze schuldenlast wordt op 1 januari 2027 omgezet naar een geïndividualiseerde schuld bij de GKv-kerken.
5. De VSE is voornemens het huidige fonds een gesloten fonds (g VSE) te maken
6. Het uitgangspunt voor oudedagsvoorzieningen is een collectieve oplossing, waaraan alle kerken deelnemen.
7. Alle kerken in het nieuwe kerkverband hebben er belang bij geen onverwachte tegenvallers te krijgen
8. Het is wenselijk onverwachte tegenvallers bij de gVSE vroegtijdig te signaleren
9. Alle kerken hebben er belang bij invloed uit te oefenen op het bijsturen van tegenvallers door mee te bepalen en mee te beslissen binnen de gVSE.
10. Lidmaatschap van de gVSE is hierbij de best passende oplossing.

11 maart 2023

Artikel 46 Besluit landelijke afdracht solidariteitsbijdrage

De Landelijke Vergadering besluit:

Materiaal:

1. Rapport harmonisatie pensioenregeling predikanten GKv en NGK, met het oog op de Landelijke Vergadering 2022 te Zoetermeer. Opgesteld door de Nederlands Gereformeerde Instelling Arbeidszaken (NGA), d.d. 21 november 2022.

Besluit:

met ingang van 1 januari 2024 is er voor de huidige NGK-kerken een aanvullende landelijke afdracht voor de periode van 5 jaar (2024 t/m 2028) ter hoogte van € 10 per lid.

Deze landelijke afdracht is bestemd als bijdrage in de hogere kosten die de huidige GKv-kerken krijgen als gevolg van de aansluiting bij PfZW op 1 januari 2027.

- a. deze afdracht is zowel voor belijdende leden als voor doopleden;
- b. de peildatum voor het aantal leden is 1 oktober 2022;
- c. de commissie financieel beheer (CFB) kan op basis van landelijke criteria een NGK-kerk (deels) vrijstelling geven voor deze afdracht;
- d. de CFB int deze afdracht en zorgt voor de compensatie voor de huidige GKv-kerken.

Gronden:

1. De Landelijke Vergadering 2019 heeft de NGA opgedragen de huidige NGK-kerken te vertegenwoordigen in het harmonisatieoverleg over de arbeidsvoorwaarden en pensioenregeling voor predikanten van NGK en GKv, met als doel vrij verkeer van predikanten in het nieuwe kerkverband.
2. Dit harmonisatieoverleg heeft ertoe geleid dat de pensioenregeling voor predikanten na 1 januari 2027 voor alle kerken wordt ondergebracht bij PfZW en dat de VSE voor de nieuwe pensioenopbouw niet meer nodig is.
3. De aansluiting van de huidige GKv-kerken bij PfZW op 1 januari 2027 leidt bij hen tot hogere kosten, ca. € 10,00/ziel.
4. Deze kosten waren door de GKv-kerken niet gemaakt, als zij hun oorspronkelijke plan hadden aangehouden en na 2030 waren aangesloten bij PfZW.
5. De huidige NGK-kerken willen hen in deze hogere kosten tegemoet komen door een tijdelijke aanvullende afdracht te innen.
6. Sommige NGK-kerken hebben kenbaar gemaakt deze aanvullende afdracht door gebrek aan financiële middelen niet op te kunnen brengen.
7. Op basis van nog te ontwikkelen landelijke criteria door de CFB, in overleg met het gezamenlijk moderamen en commissie NGA, kan een gemeente (deels) vrijgesteld worden van deze afdracht.

11 maart 2023

Artikel 47 Bespreking rapporten Nederlands Gereformeerde instelling Arbeidszaken door de LV

Br. A.F.M. Schippers leidt de bespreking van de NGA-rapporten. (rapport en aanvulling). Als LV zijn we aan een van de lastigste onderwerpen bezig. Hij sluit zich aan bij de complimenten vanwege het vele werk dat verzet is. Er is ingezet op aansluiting van alle predikanten bij het PfZW. Het doel: vullen van de pensioenpot van VSE en vrij verkeer van predikanten. Er zijn schaduwkanten – de NGA wees daarop – maar laten die de vreugde om de oplossing en de eenwording niet bedreigen. De solidariteitsbijdrage is een apart punt, maar maakt deel uit van het onderhandelingsakkoord. Kun je vrijstelling krijgen? Er is nagedacht over de criteria daarvoor. Om praktische redenen is de uitvoering belegd bij de commissie financieel beheer. Inderdaad, er is sprake van tijdsdruk. Voor overleg was meer tijd wenselijk. Maar 1 mei 2023 staat. Het mooie

van de kerk is dat het meer gaat over delen en vermenigvuldigen dan over optellen en aftrekken. Het solidariteitsvraagstuk treft ook onze eigen kerken: er zijn nu 16 samenwerkingsgemeenten met de GKv. Er zijn nu binnen de NGK 59 gemeentepredikanten, waarvan er 21 de komende zes jaar met emeritaat gaan. Dus zullen er 'VSE-predikanten' beroepen worden; de VSE keert uit aan haar leden, de kerken. Daarom is het ook voor de huidige NGK-kerken van belang lid te worden van de gVSE.

De inspanning van NGA leidde tot dit compromis-resultaat. Als je het afwijst, heeft dat grote consequenties. Laten we onze afwegingen maken in het licht van het nieuwe kerkverband, zonder onderscheid in bloedgroepen. We wisten van het probleem en hebben toch doorgezet. We maakten in deze reis bijzondere dingen mee: woorden van vergeving, van eerherstel. Laten we tot besluitvorming komen in het vertrouwen dat God bij ons is.

Br. W.H. Martens (voorzitter NGA) geeft daarna een toelichting op de voorstellen harmonisatie oudedagsvoorziening predikanten. In 2019 begon het overleg; pas net voor de zomer van 2022 kwam het fiat van PfZW. Hun voorwaarde: alle predikanten moeten mee. VSE wilde liever langer zelfstandig blijven, om de dekkingsgraad van het fonds op 100% te krijgen. Dat de datum vervroegd is, is goed voor de NGK-kerken. PfZW gaf toestemming te wachten tot 2027. Goed dat er nu een besluit valt. De voormalige GKv-kerken zijn verantwoordelijk voor het oplossen van het eigen tekort. De risico's daarbij zijn te managen. Dit maakt vrij verkeer van predikanten mogelijk. De situatie wordt dan: vanaf 1 januari 2024 gaan nieuwe predikanten deelnemen in het PfZW; vanaf 1 januari 2027 is het PfZW er voor alle predikanten binnen de gefuseerde kerk. Als voor die tijd een ex-NGK predikant naar een ex-GKv-gemeente gaat, blijft die bij het PfZW.

Solidariteit is er nog steeds voor de Aegon-premies voor de arbeidsongeschiktheidsverzekering. Het is de bedoeling dat ex-NGK-kerken nu vier jaar lang € 10 per ziel betalen om het miljoen euro extra voor de GKv-kerken enigszins te verminderen. Volgens nog op te stellen criteria kan een kerk ook vrijstelling hiervan krijgen.

Hoe reëel is het plan om het dekkingspercentage van de VSE naar 100% te brengen? Dat hangt van de beleggingen af. Vorig jaar was een slecht jaar voor de VSE. Welk percentage rendement is te verwachten? Daarmee kan het benodigde bedrag variëren van 40 tot 60 miljoen euro. Tot nu toe is VSE uitgegaan van 3,5% rendement. Triple A, dat hierover adviseert, zegt nu dat een percentage van 4,5% reëel is. Voor de veiligheid blijft men uitgaan van 4 % voor de komende tien jaar. Dat betekent een bijdrage van € 451,87 per ziel van de GKv-kerken.

Voor het meedoen in de gVSE is de datum gewijzigd: dat zal pas gebeuren per 1 januari 2027.

Uiteraard is er wel afstemming over beleidsmatige zaken.

Br. Martens brengt ook de risico's in beeld, al blijven de ex-GKv-kerken verantwoordelijk. Bij de VSE is de indexatie afhankelijk van beleggingsresultaten. Je moet je niet rijk rekenen. Aan de andere kant: in de berekening is niet rekening gehouden met een uitstroom van zes predikanten per jaar, die 'slaper' worden. Dat zou 5,4 miljoen kunnen schelen.

Stel dat de uitkering niet toereikend is. Dat kan ook bij een PfZW-pensioen het geval zijn. Dan blijft WAP-richtlijn 8.4 van kracht. De extra kosten komen dan ten laste van het hele kerkverband.

Enkele informatieve vragen worden gesteld. Is de uitstroom van predikanten reëel ingeschat is.

Br. Martens: dit zijn ervaringscijfers.

Past het niet beter bij deze tijd om de solidariteitsbijdrage om te slaan over de belijdende leden? Deze vraag wordt genoteerd voor de behandeling.

Waarop is het verwachte dekkingspercentage van 106% in 2040 op gebaseerd? Br. Martens: op de berekening van Triple A. Br Schippers: dekkingspercentage voor VSE is anders dan de dekkingsgraad voor een pensioenfonds.

Wat is de hoogte van de schuld? Eerst werd die gesteld op 45 miljoen, nu op 41 miljoen. Maar als de uitstroom niet zo groot is als verwacht? Br. Martens: de VSE gaat de contante waarde van de uitstroom niet verrekenen met de schuld.

In de tweede ronde verklaren meerdere sprekers dat de tijd om tot een besluit te komen erg kort is. Er is geen tijd om nu nog de regio's te raadplegen. In andere regio's zijn de NGA-voorstellen wel besproken.

Een afgevaardigde ziet dat er veel inspanning is geleverd door de NGA en het moderamen. Bezwaren zitten volgens hem vaak op het niveau van de emotie: word ik serieus genomen? Het resultaat ligt nu ter tafel, maar er is op inhoud niet meer te onderhandelen. Er is nu pijn aan beide zijden. Ook de VSE was bezig de pensioenen prima te regelen. Het is nu niet de vraag meer: ben ik het eens op alle onderdelen met het voorstel, maar: kan ik ermee leven. Dat laatste is het geval. Door de ruimte die er gekomen is voor aansluiting later, door de instelling van de commissie voor aansluiting en door de mogelijkheid van lastenverlichting voor gemeenten die moeite hebben om de solidariteitsbijdrage op te brengen. Zo kunnen we uitzien naar een vreugdevolle hereniging. Een ander kan instemmen met de voorstellen die er liggen. Hij brengt wel onderscheid aan tussen het voorstel om aan te sluiten bij de gVSE en het voorstel voor een solidariteitsbijdrage. Dat laatste raakt de kerken direct in hun financiën. Kunnen we de voorstellen vandaag niet in principe aanvaarden en de kerken vragen tussen nu en 15 april in de regio's bijeen te komen om in te stemmen met de voorstellen?

Een volgende afgevaardigde noteert dat er weer nieuwe informatie bijgekomen is die tot nieuwe inzichten zou kunnen leiden. Is er nu wel overzicht? Zie de afspraak over de schuldbepaling. Die wordt nu anders gepresenteerd dan in het rapport van de NGA. Voor het eerst worden de voorstellen besproken op een openbare vergadering; de besluiten staan ook niet op de website. Past dit wel bij onze cultuur? Hoe zit het met de leden bij de gVSE? Is er onderscheid tussen debiteuren en gewone leden of toch niet? gVSE betaalt alleen aan lidkerken. Dus lid worden moet wel. Al met al zal hij tegen aansluiting bij gVSE stemmen. Graag een verlengde LV.

Br. A.F.M. Schippers antwoordt eerst op de gestelde vragen. Inderdaad, in het eenwordingsproces zijn we verrast door deze problematiek. Natuurlijk blijven er allerlei risico's. Het risico dat de Heer terugkomt bijvoorbeeld. Niet alle vragen zijn te beantwoorden. Er is inderdaad veel te weinig tijd. Maar veel kerken zijn er hard mee aan het werk gegaan. We staan nu goed aan de lat om te besluiten. We zouden heel blij moeten zijn met de uitspraak van VSE dat ze aansluiting zoeken bij het PfZW. Straks zijn de pensioenen veel beter geregeld. Dat er daarom een solidariteitsbijdrage komt is te begrijpen. De commissie aansluiting gaan we vragen jaarlijks een bijeenkomst te organiseren en kerken te helpen. De Landelijke Vergadering neemt het besluit tot aansluiting bij de VSE, tenzij een plaatselijke kerk zegt: hier kan ik me niet mee verenigen. Ds. Mudde stelt terecht dat de kerken ongelijk behandeld worden: de LV besluit voor de NGK en de VSE is een schaduwkerkverband. De voorstellen zijn al besproken op de ook openbare regiovergaderingen van de VSE.

Br. Wim Martens vervolgt. De solidariteitsbijdrage is voor alle NGK-leden, dus ook voor samenwerkingsgemeenten. Er is gevraagd om meer tijd. Maar dat maakt het niet gemakkelijker: we kunnen de onzekerheid niet wegnemen. Over de geschiedenis: In de periode van de SEV werd alles omgeslagen over alle kerkleden. Bij de overgang naar de PfZW werd dit afgebouwd. Bij de VSE gaat het ook zo. De arbeidsongeschiktheidspremie wordt wel omgeslagen over alle kerken. Om NGK-kerken lid te laten worden van de gVSE is een statutenwijziging nodig. Dat komt aan de orde op 12 april. Als NGK-kerken worden we normaal lid, maar de GKv-kerken werken het tekort weg. De afspraken in het NGA-rapport over schuldbetaling blijven van kracht. De schuld wordt bepaald op 1 januari 2024 en daarna op 1 januari 2027. De GKv-leden betalen die. Het te verwachten rendement wordt bepaald op 4%. Net zomin als de pensioenfondsen gaan we uit van het maximale. Een Opal-analyse is maatgevend voor deze verwachting. We kunnen dit monitoren. Een alternatief voor mobiliteit is er niet; later aansluiten bij het PfZW kan ook niet: we hebben al uitstel. Als peildatum geldt het ledental op 1 oktober 2022. Dit wordt eenmalig vastgesteld. De solidariteitsbijdrage gaat direct in omdat het bij de NGK-kerken nog vers in het geheugen ligt.

In de derde ronde wordt een amendement ingediend om de NGA-voorstellen voor 15 april aan de kerken voor te leggen. Het moderamen ontraadt dit amendement; het krijgt onvoldoende steun. Een afgevaardigde vraagt naar de relatie met de GS. Kan die straks van harte instemmen met de besluiten van de LV? Ds. D.W.L. Krol antwoordt hierop dat de GS moet afwachten wat de VSE besluit. Maar vandaag proef ik dat het een lastig dossier is, maar dat de LV van harte achter de eenwording staat. In deze eenheid laten we ons verrassen door God.

De LV besluit met 1 stem tegen en 5 onthoudingen om aan te sluiten bij het gesloten fonds van de VSE, zie artikel 45.

De LV besluit unaniem tot het instellen van een landelijke solidariteitsbijdrage, zie artikel 46.

Na het nemen van de besluiten zingt de vergadering 'God is getrouw', LvdK 304.

11 maart 2023

Artikel 48 Besluit het werk van de commissie steunbehoevende studenten theologie over te dragen aan het bureau studiefinanciering (BSF) van de kerken

De Landelijke Vergadering besluit:

de commissie steunbehoevende studenten theologie (CSST) op te dragen:

- a. werk tot aan 1 mei 2023 volgens de geldende instructies;
- b. draag zorg voor de overdracht per 1 mei van de verplichtingen van CSST aan het Bureau Studiefinanciering (BSF) van de kerken;
- c. overleg tijdig met het BSF en de commissie financieel beheer over de overdracht van de financiële middelen en draag zorg voor de financiële afwikkeling;
- d. rapporteer aan de Synode Deventer 2023.

Toelichting:

Binnen de GKv functioneert een aantal jaren het bureau studiefinanciering (BSF) dat, volgens een eigen regeling, studenten aan de TU financieel ondersteunt. Dit BSF valt onder de verantwoordelijkheid van de Raad van Toezicht van de TU (RvT) en wordt beheerd door een thesaurier die zich verantwoordt tegenover de RvT. De GS nam inmiddels het besluit om het statuut van dit BSF aan te passen: vanaf 1 mei is het een instelling van de Nederlandse Gereformeerde Kerken.

De NGK kennen als vergelijkbare instelling een commissie steunbehoevende studenten theologie. Er is al overleg geweest van deze commissie met de thesaurier en de TU (Pim Boven, vz CvB). Per 1 mei zal de commissie haar werkzaamheden beëindigen. Het ligt voor de hand dat de financiën van de commissie doorgesluisd worden naar het BSF (maar laat de commissie financieel beheer daarbij betrokken zijn).

Er is over gesproken of een blijvende betrokkenheid van de huidige leden van deze NGK-commissie bij het werk van het BSF wenselijk zou zijn. In de afronding van het werk van de commissie zal dit een punt van aandacht zijn. Waarschijnlijk ligt het voor de hand dat zo'n betrokkenheid, als het wenselijk is, onder aansturing van de RvT vorm krijgt. Wanneer dat leidt tot een wijziging van het statuut van het BSF zal de RvT dat in haar rapport op de synode brengen.

Deze landelijke vergadering kan daarom volstaan met de opdracht aan de commissie om haar werk per 1 mei te beëindigen en daarover te rapporteren aan de komende synode. De Synode Deventer 2023 zal dan decharge verlenen.

De LV neemt het besluit zonder bespreking, unaniem.

Artikel 49 Eénwordingsbesluiten

Besluit 1:

de Gereformeerde Kerken in Nederland (vrijgemaakt), in generale synode bijeen, en de Nederlands Gereformeerde Kerken, in landelijke vergadering bijeen, besluiten zich per 1 mei 2023 te verenigen tot de Nederlandse Gereformeerde Kerken.

Besluit 2:

zij bepalen daarbij het volgende:

1. continuïteit

- 1.1 De Nederlandse Gereformeerde Kerken zijn de voortzetting en rechtsopvolger van de Gereformeerde Kerken in Nederland (vrijgemaakt) en de Nederlands Gereformeerde Kerken.
- 1.2 Zij maken aanspraak op de rechten die elk van beide kerkgemeenschappen toekomen en nemen verantwoordelijkheid voor de verplichtingen die elk van beide kerkgemeenschappen is aangegaan.

2. nieuw recht

- 2.1 Met ingang van 1 mei 2023 aanvaarden zij als geldend recht de kerkorde en de regelingen die zijn vastgesteld door de generale synode van de Gereformeerde Kerken in Nederland (vrijgemaakt), in 2022 bijeengeroepen te Zoetermeer, en de landelijke vergadering van de Nederlands Gereformeerde Kerken, in 2022 bijeengeroepen te Zoetermeer.
- 2.2 Met ingang van 1 mei 2023 vervalt de geldigheid van de kerkorde van de Gereformeerde Kerken in Nederland (vrijgemaakt) en van het Akkoord voor Kerkelijk Samenleven van de Nederlands Gereformeerde Kerken.
- 2.3 Met ingang van 1 mei 2023 vervalt eveneens de geldigheid van alle overige regelingen en besluiten die vóór 2022 door de generale synode van de Gereformeerde Kerken in Nederland (vrijgemaakt) en de landelijke vergadering van de Nederlands Gereformeerde Kerken zijn genomen of vastgesteld, behoudens de uitzonderingen onder 7. Uitspraken in beroep of hoger beroep blijven wel van kracht.

3. tekst belijdenis, ondertekening

- 3.1 Waar in de kerkorde en regelingen verwezen wordt naar de Nederlandse Geloofsbelijdenis hanteren de kerken de tekst waaruit de generale synode van de Gereformeerde Kerken in Nederland te Utrecht in 1905 in artikel 36 deze passage verwijderde: "... om te weyren ende uyt te royen alle afgoderie ende valschen godsdienst, om het rijke des Antichrists te gronde te werpen ...; en waaruit de generale synode van de Gereformeerde Kerken in Nederland (vrijgemaakt) te Heemse 1984 in artikel 9 de woorden verwijderde "En: Drie zijn er die getuigen in de hemel: de Vader, het Woord en de Heilige Geest; en deze drie zijn één".
- 3.2 Bij de toepassing van art. A2.5 KO voor ieder die op 30 april 2023 al bevoegd was om het Woord van God te verkondigen, volstaat de ondertekening waarmee hij eerder zijn trouw betuigd heeft aan het kerkelijk belijden, tot de eerste gelegenheid waarbij de ondertekening volgens de landelijke regeling dient te worden herhaald.

4. vertegenwoordiging

- 4.1 De Nederlandse Gereformeerde Kerken worden tussen 1 mei 2023 en de opening van de eerste synode van de Nederlandse Gereformeerde Kerken vertegenwoordigd door de commissies die daartoe zijn benoemd door de generale synode van de Gereformeerde Kerken in Nederland (vrijgemaakt), in 2022 bijeengeroepen te Zoetermeer, en de landelijke vergadering van de Nederlands Gereformeerde Kerken, in 2022 bijeengeroepen te Zoetermeer.

- 4.2 Wanneer in de genoemde tijd niet duidelijk is welke commissie bevoegd is om de kerken te vertegenwoordigen, zijn de gezamenlijke moderamina van de generale synode van de Gereformeerde Kerken in Nederland (vrijgemaakt), in 2022 bijeengeroepen te Zoetermeer, en van de landelijke vergadering van de Nederlands Gereformeerde Kerken, in 2022 bijeengeroepen te Zoetermeer, bevoegd om hierover duidelijkheid te verschaffen of zelf als vertegenwoordiging van de kerken op te treden.

5. commissies

- 5.1 De volgende gezamenlijk benoemde commissies worden per 1 mei 2023, met behoud van hun opdracht (eventueel aangepast aan de nieuwe kerkorde) en waar nodig met wijziging van hun naam, omgezet naar commissies van de Nederlandse Gereformeerde Kerken:
- a. commissie toerustingscentrum KerkPunt, als bestuur KerkPunt;
 - b. commissie eredienst, als commissie liturgische ondersteuning;
 - c. commissie steunbehoevende kerken en missionaire initiatieven, als commissie missionaire steunverlening;
 - d. commissie dovenpastoraat;
 - e. commissie archief en documentatie;
 - f. commissie contact en eenheid;
 - g. commissie geestelijke verzorging;
 - h. commissie belijdende kerk;
 - i. commissie verzoening en recht;
 - j. studiedeputaatschap homorelaties in de kerk, als studiecmissie homorelaties in de kerk;
 - k. commissie seksueel misbruik in kerkelijke relaties;
 - l. regiegroep;
 - m. commissie ICG (interkerkelijke commissie geschilbehandeling);
 - n. commissie beleidsbegroting;
 - o. commissie ondersteuning synode;
 - p. benoemde leden voor het bestuur van de stichting Evangelie & moslims;
 - q. commissie financieel beheer;
 - r. commissie relatie overheid;
 - s. commissie relaties buitenland;
 - t. commissie werkwijze synode;
 - u. commissie gedragscode;
- 5.2 De volgende commissie wordt, op grond van het besluit daartoe van de Generale Synode Zoetermeer 2022, genomen op 28 januari 2023, per 1 mei 2023 een gezamenlijke commissie van de Nederlandse Gereformeerde Kerken:
- v. Raad van Toezicht van de Theologische Universiteit.
- 5.3 De volgende commissies worden, op grond van de besluiten daartoe van de Landelijke Vergadering Zoetermeer 2022, genomen op 11 maart 2023, per 1 mei 2023 gezamenlijke commissies van de Nederlandse Gereformeerde Kerken:
- w. bestuur van de NGA (Nederlands Gereformeerde instelling Arbeidszaken in ontbinding);
 - x. commissie aansluiting VSE;
 - y. Bestuur van de NGP (Nederlands Gereformeerde Predikantsopleiding in ontbinding).
- 5.4 Het gezamenlijke moderamen van de Generale Synode Zoetermeer 2022 en de Landelijke Vergadering Zoetermeer 2022 is tot aan de constituerende van de eerste synode bevoegd te handelen als moderamen van de synode van de Nederlandse Gereformeerde Kerken.

6. kerkelijke rechtspraak

- 6.1 Wanneer voor 1 mei 2023 beroep wordt ingesteld bij een classis, een particuliere synode, een regiovergadering of de commissie van beroep in predikantszaken, blijft deze

vergadering of commissie tot uiterlijk 1 mei 2024 bevoegd om dit af te handelen in de samenstelling en volgens de regelingen die tot 30 april 2023 geldig waren. Is ze daartoe niet in staat, dan draagt ze de zaak over aan het landelijke college voor het kerkelijk beroep.

- 6.2 Wanneer voor 1 mei 2023 beroep, hoger beroep of een verzoek tot herziening wordt ingesteld bij de generale synode of de landelijke vergadering, blijft deze vergadering tot uiterlijk 1 mei 2024 bevoegd om dit af te handelen in de samenstelling en volgens de regelingen die tot 30 april 2023 geldig waren. Is ze daartoe niet in staat, dan draagt ze de zaak over aan de synode van de Nederlandse Gereformeerde Kerken.
- 6.3 Wanneer vóór de opening van de eerste synode van de Nederlandse Gereformeerde Kerken een voorlopige voorziening wordt gevraagd op grond van art. F6.3 van de kerkorde, zijn de gezamenlijke moderamina van de generale synode van de Gereformeerde Kerken in Nederland (vrijgemaakt), in 2022 bijeengeroepen te Zoetermeer, en van de landelijke vergadering van de Nederlands Gereformeerde Kerken, in 2022 bijeengeroepen te Zoetermeer, bevoegd om deze te treffen.
- 6.4 Elk beroep, hoger beroep of verzoek tot herziening wordt beoordeeld volgens het recht dat gold toen het bestreden besluit genomen werd.

7. administratief uitstel

- 7.1 Waar nodig voeren de kerken, zowel gezamenlijk als afzonderlijk, in hun relatie tot publieke instanties voor het hele jaar 2023 de naam en nadere aanduiding waaronder zij op 1 januari 2023 bij die instanties bekend waren.
- 7.2 Ten aanzien van de materiële regelingen voor predikanten en de voorzieningen voor emeritaat en arbeidsongeschiktheid blijven (als tijdelijke vervanging van landelijke regeling B6 kerkelijke zorg voor de predikant, art. 2) het hele jaar 2023 de afzonderlijke regelingen gelden die op 30 april 2023 van kracht zijn respectievelijk voor de huidige Nederlands Gereformeerde Kerken en hun predikanten en voor de huidige Gereformeerde Kerken in Nederland (vrijgemaakt) en hun predikanten.

8. uitvoering overdracht

- 8.1 Het laatstbenoemde moderamen van een particuliere synode, classis of regionale vergadering is tot 1 mei 2024 bevoegd om zorg te dragen voor de decharge van haar deputaten en commissies en de overdracht van haar verplichtingen, archief en eventuele middelen, of daarop toe te zien.

9. samenstelling kerkenraad

Zolang een kerkenraad in de plaatselijke regeling nog niet heeft vastgelegd in welke samenstelling hij bevoegd is tot het nemen van welke besluiten, geldt op dit punt het recht zoals dat gold op 30 april 2023.

10. slotbepaling

- 10.1 In situaties waarin dit besluit niet voorziet beslist het gezamenlijke moderamen zoals genoemd in art. 4.2.

De éénwordingsbesluiten worden zonder bespreking en stemming onder applaus aangenomen. Op de beamer maakt het logo van 'opwegnaar1kerk' plaats voor het logo van de Nederlandse Gereformeerde Kerken. Br. A.F.M. Schippers en ds. D.W.L. Krol ondertekenen daarna de besluiten. Ze worden ingelijst en overhandigd aan de scriba van de kerk van Zoetermeer. De vergadering zingt hierna Liedboek 705: 1-4: Ere zij aan God de Vader.

HOOFDSTUK 9: NIEUWE KERKORDE

11 november 2022

Artikel 50 Inleiding op nieuwe kerkorde

In twee besloten gespreksronden bereiden de afgevaardigden zich voor op de bespreking van de nieuwe kerkorde. Hierbij komen aan de orde de voorgestelde inleiding op de kerkorde, de grote bespreekpunten, de beleving van de kerken en ook de bezwaren die naar voren zijn gekomen.

Nadat het comité is opgeheven wordt de voorgestelde inleiding op de kerkorde besproken. Een afgevaardigde wil toevoegen: we beschrijven daarin wat wij belangrijk vinden voor het functioneren van elke gemeente en hoe we als kerken regionaal met elkaar omgaan en landelijk samen dingen oppakken. Door een andere afgevaardigde wordt gewezen op het beperkte karakter van de kerkorde. Maak dat duidelijk in de inleiding. Iemand zou in de inleiding meer willen horen over gehoorzaamheid. Van daaruit kun je je verlangen formuleren: de kerken weten zich geroepen om kerk te zijn waar Jezus Christus Heer is.

Er worden vragen gezet bij de noodzaak voor een inleiding. Graag ruimte bieden aan bezwaarde kerken die zich niet formeel willen binden aan de kerkorde, zoals dat ook in het AKS is gegeven. Ds. R.J. Vreugdenhil reageert namens de werkgroep toekomstige kerkorde (WTK). Hij wijst erop dat de vorige LVGS om een inleiding heeft gevraagd. Besluiten hierover kunnen met een gewone meerderheid worden genomen. De tekst van de inleiding laat iets zien van het leven binnen de kerken. De kerkorde wordt vaak gegrepen als er iets aan de hand is, maar het is tegelijk een beschrijving van het leven binnen de kerken. Een inleiding op en bij de kerkorde wordt waarschijnlijk vaker gelezen dan wanneer deze alleen een plek krijgt in de acta. De ruimte voor de kerken waarvoor wordt gepleit kan worden besproken in de regio, al is dit niet wat bezwaarde kerken wensen.

Ds. J.M. Mudde dient een amendement in om de verbondenheid met andere kerken een plaats te geven in de inleiding. Het amendement wordt unaniem aanvaard.

Een voorstel om de inleiding te laten vervallen wordt verworpen.

De inleiding van de kerkorde wordt daarna, na stemming, aangenomen.

12 november 2022

Artikel 51 Algemene beschouwing over nieuwe kerkorde

Als preses van de Landelijke Vergadering (LV) vraagt br. A.F.M. Schippers aan de afgevaardigden van de LV of zij prijs stellen op een voortgezette LV waarin de reactie van de regio's kunnen worden besproken op de wijzigingsvoorstellen die zijn ingediend door regio's en classes.

Niemand blijkt die behoefte te hebben.

Br. J. van Dijk spreekt namens de werkgroep nieuwe kerkorde zijn dankbaarheid uit aan iedereen die heeft meegewerkt aan de totstandkoming van de nieuwe kerkorde maar vooral aan God.

Ds. K. Harmannij, namens de WTK, geeft aan op welke punten de WTK suggesties ter verbetering overneemt. In artikel B2.2 wordt de puntkomma na collegiaal vervangen door een dubbele punt. De WTK honoreert het punt van de classis Arnhem en voegt een artikel toe als nieuw B3.3: De predikant draagt bij aan de opbouw van de gemeente en beschermt haar tegen elke vervalsing van het evangelie. Het huidige B3.3 wordt B3.4. In D1.2 zal het woord 'bijzondere' vervallen. De classis Rotterdam stelde terecht dat alle zorg bijzonder is.

In de bespreking wordt opgemerkt dat het weren van dwaling ook een taak van ouderlingen is. Een afgevaardigde vraagt aandacht voor tegengeluiden. We regelen lang niet alles en daarom is er heel veel vertrouwen nodig, in Gods woord en in elkaar. Laten we ons ondubbelzinnig binden aan de gezonde leer. Dat kan hier en daar wat royaler. Vanuit zijn contacten in de kring van bezwaarden en vanuit de groepsbespreking geeft hij mee: blijf het verschil zien tussen de werkgroep die in deze weken stappen onderneemt om niet mee te gaan in de hereniging en de houding van bijvoorbeeld de classis Ommen (die een bezorgde brief schreef over de voorgestelde kerkorde). Spreek niet over een nieuwe kerk, maar over een nieuwe stap in hartelijke verbondenheid met de generaties voor ons.

Er wordt op gewezen dat in deze vergadering ongeveer 70 niet-deskundigen tot een oordeel moeten komen over juridische punten. Komt er wel een gesprek tussen WTK en deskundigen? En komt er dan een verslag van? Ook op de vorige synode waren hier vragen over. Zijn in dit traject kerkrecht deskundigen geraadpleegd? Spreker vindt de teksten juridisch niet zo sterk. Ten aanzien van de vragen van de classis Ommen merkt hij op dat de indruk is ontstaan dat iedereen nu vrij is, terwijl dat niet de bedoeling is. De praktijk binnen de GKv is geworden dat er van alles gebeurt en dat er daarna bezinning volgt. Soms met afronding van het gesprek. Dat lijkt nu te ontbreken.

Na overleg antwoordt br. A.P. de Boer namens de WTK. Hij gaat in op de rol van de deskundigen en de vraag naar de juridische houdbaarheid. Het traject startte met een expertbijeenkomst van kerkrecht deskundigen uit eigen kring en daarbuiten. Prof. dr. Leon van de Broeke is om advies gevraagd op concrete punten. Ook onze eigen deputaten kerkrecht (DKR) en de commissie kerkrecht en beroepszaken (CKB) zijn geraadpleegd; de WTK wilde dat graag in een intensieve en nauwe samenwerking. Vanwege volle agenda's bleek dat niet mogelijk. In november kwam bijvoorbeeld antwoord op vragen van het voorjaar. Tot nu toe is echter nog niet geconstateerd dat artikelen geen stand zouden houden bij de rechter. De WTK stemt in met de oproep om de nieuwe kerkorde binnen de kerken te bespreken en hoopt dat dit gesprek dan niet gaat over formuleringen, maar dat deelnemers elkaar vinden op een dieper vlak.

In een tweede ronde doet een afgevaardigde de suggestie om WTK, DKR en CKB met een gezamenlijk voorstel te laten komen. Het gaat niet alleen om de vraag of iets bij de rechter al dan niet houdbaar is, het gaat ook om onduidelijkheden in kerkrechtelijke procedures. Een ander vraagt of de vergadering inzicht krijgt in de adviezen die deskundigen hebben gegeven. Hij doet de suggestie om de toelichting te maken met de hulp van een klankbordgroep uit de LVGS. Een derde vraagt zich af of de deskundigen het wel met elkaar eens zijn. Denk na over wat nu nodig is en doe een verbeterslag op een volgende synode.

Ds. Harmannij antwoordt namens de WTK. Je kunt je afvragen aan wie het lag dat het gesprek met de experts zo moeizaam verloopt. Laten we liever zo spoedig mogelijk met elkaar in gesprek gaan. Heel veel adviezen zijn wel uitgebracht; de uitgeschreven adviezen heeft iedereen ontvangen, maar er gebeurde ook veel in gesprekken. We kunnen volgens hem de kerkorde vaststellen. Op vijf punten is nog onduidelijkheid en er zijn nog een paar regelingen nodig. Een toelichting moet er komen voor de gebruiker. Daarom worden er meelezers/meedenkers gevraagd vanuit de vergadering.

De preses vult aan dat we inderdaad de kerkorde kunnen vaststellen. Gesprek over een aantal dingen komt nog. In april kunnen we dan de kerkorde bekrachtigen.

Bij de opening van de zitting op 12 november 2022 geeft preses van de LV, br. A.F.M. Schippers aan dat hij blij is met de goede sfeer van de vorige dag. Als er gestemd gaat worden vandaag, zal dat wel afzonderlijk als GS en LV gebeuren. Impliciet is gisteren het besluit genomen dat er een toelichting komt op de kerkorde; ds. Harmannij gaat die met hulp van anderen verzorgen. Juristen wezen erop dat bekrachtigen geen juridische term is. Wat we gaan doen is de kerkorde per hoofdstuk behandelen en klaarmaken voor de laatste vergadering; een aantal zaken moet nog uitgezocht worden. We staan als kerken en regio's verschillend in de zaken rond de kerkorde, maar ook kritische stemmen horen in de kerk van Christus.

12 november 2022

Artikel 52 Bespreking hoofdstuk A nieuwe kerkorde

Enkele afgevaardigden wijzen erop dat "in hun ambtsdienst" in A2.4 verwarring wekt. Zij stellen voor dit te schrappen. Een afgevaardigde stelt voor "hij" te vervangen voor "hij/zij". Een ander wil dit in een voetnoot regelen. Iemand roept op om royaal uit te komen voor de geloofsbelijdenis. Spreek elkaar daar onbekrompen op aan. Liever, in A2.4 'instemmen met de belijdenis' dan 'zich houden aan'. Daarmee overvraag je elkaar niet. Er is alle ruimte voor reliëf.

Ds. Harmannij antwoordt namens de WTK; over de voorstellen rond het schrappen van het woorden “ambtsdienst” en “instemmen met” tegenover “zich houden aan” zegt hij: “We kijken uiteindelijk naar wat iemand zegt. Je kunt vragen hebben over de belijdenis, maar in je ambtsdienst houd je je eraan”. Over het aanpassen van de formuleringen in de vraagstelling bij de bevestiging van ambtsdragers gaat C8.2. Je kunt dat echter niet naar voren halen in het basale hoofdstuk A. Het voorstel voor een voetnoot vindt hij een goed idee.

De belijdenis is geen vertrekpunt, maar basis voor de eenheid. Het voorstel om al in het begin uit te spreken

dat de ene kerk niet zal heersen over de andere: dat is aan de vergadering om dat eventueel te besluiten. Het staat al in B1 en 2, en in E.

Br. A.T. Kamsteeg dient een amendement in om de woorden “in hun ambtsdienst” te laten vervallen. Een tweede amendement van hem is “hij/zij” op te nemen in een voetnoot.

Br. A. Langeler dient een amendement in om de tekst van A2.4 te wijzigen in: De ambtsdragers houden zich in hun ambtsdienst op dezelfde wijze als de kerken aan de leer van de Bijbel. Zij beloven dit bij hun bevestiging.

Br. J. Bouwman heeft een amendement waarin hij voorstelt om niet in een voetnoot genderneutraal te zijn, maar de hele tekst erop aan te passen.

Na beraad van de WTK antwoordt ds. Harmannij. Aan het einde van het proces is het niet te doen om de hele redactie van de kerkorde op het punt van ‘hij/zij’ te wijzigen. Een voetnoot is een elegante oplossing.

De WTK gaat niet mee in de suggestie om de woorden ‘in hun ambtsdienst’ te schrappen. Er zit inderdaad wat ruimte voor ambtsdragers. Wat br. Langeler wil rond A2.2 staat over de kerken al in E1.2. A2.2 gaat over kerken die het fundament aanvaard hebben; ambtsdragers gaan daarop verder. Bij de bevestigingsformulieren is een vraag opgenomen die aansluit bij A2.4.

Over de amendementen wordt gestemd.

Het amendement Langeler op A.2.4 wordt verworpen

Het amendement Kamsteeg (schrapp de woorden ‘in hun ambtsdienst’) wordt eveneens verworpen.

Het amendement Bouwman (wijzig ‘hij’ in ‘hij/zij’) wordt verworpen

Het amendement Kamsteeg (voer een voetnoot in met leesregel: Waar de kerkorde of een landelijke regeling iemand aanduidt met ‘hij’, ‘hem’, of ‘zijn’, kan ook ‘zij’ of ‘haar’ worden gelezen) wordt aangenomen.

Zonder stemming wordt de gewijzigde tekst van hoofdstuk A aanvaard.

13 januari 2023

Artikel 53 Bespreking B1-3 nieuwe kerkorde

Daarbij komt het volgende aan de orde:

- Er wordt voor gepleit om “wettige” roeping te gebruiken in plaats van “ordelijke”.
- Het woord “collegiaal” kan een andere betekenis hebben dan in B2.2 bedoeld.
- Dat diakenen binnen de GKv niet meer bij de kerkenraad horen sinds 2014 hielp om vrouwelijke diakenen te accepteren. Haal daarom hier niet te veel overhoop, al is er binnen de NGK een andere praktijk.
- Voorkom dat je in appelzaken moet uitzoeken of de kerkenraad wel bevoegd was voor het aangevochten besluit. En ook voor de zakelijke kant van het kerkzijn is belangrijk dat helder is wie het bestuur van de kerk vormt.

De WTK antwoordt bij monde van ds. Harmannij: de term ordelijk is met opzet gekozen. Het woord betekent: volgens de aanvaarde orde. De omschrijving van collegiaal licht één element eruit, zonder een volledige definitie te geven. Of in de kerkorde moet staan dat ook niet-ambtsdragers bij de kerkenraad betrokken kunnen worden: hier spreken de experts elkaar tegen. Laat de vergadering kiezen. Het is inderdaad belangrijk helderheid te geven over de samenstelling van de kerkenraad. Binnen de kerken ligt dit behoorlijk divers. Door het open te laten is er aanleiding voor de kerken zelf om het te gaan regelen.

Laat B3.3 staan. Een belijdende kerk bestrijdt bijvoorbeeld het welvaartsevangelie. Aanvullend wijst ds. Vreugdenhil erop dat wij het evangelie niet beschermen, maar wel de gemeente. Br. De Boer wijst op de instelling van de Commissie belijdende kerk. Een van de drijfveren was dat het nodig bleek de kerken te beschermen tegen dwaalleer. Dit is ook wat de classes Arnhem en Harderwijk naar voren brengen.

In de tweede ronde wordt het volgende naar voren gebracht: ervaringen vanuit het CIO zijn dat lokaal zaken goed geregeld moeten zijn. Vergelijk het met ANBI-status. De samenstelling van de kerkenraad is lang niet altijd helder aangegeven. Geef daarom een goede basis in de kerkorde. Laat je tanden zien als kerk, blijf af van Jezus Christus. Ook de ouderling heeft daarbij een taak, zoals omschreven in hoofdstuk D.

Na beraad binnen de WTK, antwoordt ds. Harmannij: geef ons ruimte om met een nadere omschrijving van de samenstelling van de kerkenraad te komen, in overleg met wie hier daarvoor pleitte. Er is terecht op gewezen dat ouderlingen ook een taak hebben in het bestrijden van een vals evangelie. Maar de omschrijving zoals voorgesteld door ds. M. van Loon hierover vindt de WTK te breed. Als iets pretendeert evangelie te zijn moet je uitkijken.

De amendementen over de samenstelling van de kerkenraad worden aangehouden. Het amendement van ds. Janssens ("ordelijk" in B1.3 vervangen door "wettig") wordt verworpen. Het amendement van ds. M. van Loon (in het nieuwe artikel B3.3, "vervalsing" vervangen door "wat tegen het evangelie indruist") wordt verworpen. Het voorstel van de WTK om de samenstelling van de kerkenraad nader te definiëren wordt aangenomen.

Op 3 december 2022 is er een gewijzigde tekst voor B2. Deze luidt:

- B2.1 In elke kerk is een kerkenraad die gevormd wordt door de predikanten en de ouderlingen, al dan niet met de diakenen.
- B2.2 Wanneer de kerkenraad kiest voor een aangepaste samenstelling of ook niet-ambtsdragers in de kerkenraad betreft, legt hij dit vast in de plaatselijke regeling.
- B2.3 In alle gevallen legt de kerkenraad in de plaatselijke regeling de onderscheiden verantwoordelijkheden en bevoegdheden vast.

Br. L. Verheij van de CKB reageert hierop. Niet-ambtsdragers lid laten zijn van de kerkenraad stuit op een aantal bezwaren. Er is verschil in de vereisten voor benoeming en vooral ook rond eventueel ontslag. Voor ambtsdragers is dat geregeld in de kerkorde. Voor niet-ambtsdragers/kerkenraadsleden niet. Dan is het burgerlijk recht van toepassing. Welke rechter is dan bevoegd? En stel dat zo iemand van het avondmaal wordt afgehouden, kan hij dan kerkenraadslid blijven? Hoe is zijn rol bij opzicht over een gemeentelid? En bij losmaking van een predikant? Wat zegt de bepaling over collegialiteit voor hem? Hoe ziet de rechter de verhouding tussen de predikant en zo'n bestuursraad? De kans bestaat dat hij die als een arbeidsovereenkomst ziet. Ga daarom niet zo'n grote wissel zomaar om en laat de tekst van B2 in eerste lezing staan: de kerkenraad kan niet-ambtsdragers betrekken bij de kerkenraad. En zet in de toelichting: onder 'betrekken bij' valt niet: lid zijn van de kerkenraad zonder een ambt te bekleden. Eventueel betrekken van niet-ambtsdragers bij de kerkenraad kan alleen in de weg van een mandaatregeling. Na een korte discussie over de voorgestelde tekstwijziging dient zr. G. Dekker-Meijer een ordevoorstel in om geen besluit te nemen maar dat pas te doen nadat er overeenstemming is tussen WTK en CKB. Dit voorstel wordt na stemming aanvaard. Het moderamen gaat in overleg met de betrokkenen over het vervolg van de behandeling van deze artikelen.

Op 13 januari 2023 meldt br. J. van Dijk namens de werkgroep toekomstige kerkorde dat er door inbreng van de juristen en het moderamen nu een breed en sterk gedragen voorstel ligt: er hoort een ambtelijk college te zijn dat eindverantwoordelijkheid draagt. Br. J. Storm, sprekend namens DHB en CKB, dringt aan op aanvaarding van het voorstel. Anders blijft de tekst in eerste lezing

staan, die een breuk betekent met de kerkhistorische wortels. De hier en daar bestaande praktijk dat ook niet-ambtsdragers deel kunnen uitmaken van de kerkenraad is in strijd met het kerkrecht. Belangrijk is de bescherming van gemeenteleden die mogen verwachten dat de kerkenraad bestaat uit ambtsdragers, op wettige wijze geroepen met medewerking van de gemeente.

Een afgevaardigde merkt op dat de kerkorde spreekt over ouderlingen terwijl het in de kerken vaak over oudsten gaat. Br. Van Dijk zegt dat voor zover bekend daarmee ouderlingen zijn bedoeld. Maar maak bij andere terminologie duidelijk wat je bedoelt
De tekst van de artikelen B1-2 wordt zonder stemming unaniem aanvaard.

12 november 2022

Artikel 54 Bespreking B4-13 van de nieuwe kerkorde

Meerdere afgevaardigden vragen wat “medewerking” betekent in B4.1 en B9.3. Er wordt gevraagd of non-actief stellen van een predikant ook bij schorsing kan. Er wordt gepleit voor het weglaten van het woord ‘plaatselijke’ in B6.2. Dat is daar overbodig. B9 kan in afwachting van de landelijke regeling alleen onder voorbehoud vastgesteld worden. Moet het woord ‘losmaking’ vervangen worden door: beschikbaarstelling? Het is ook volgens kerkrechtdeskundigen de gangbare term. Moeten diakenen echt verantwoording afleggen aan kerkenraad en gemeente?

Namens de WTK reageert ds. Harmannij. In de kerkorde is bewust vaag gehouden wat met medewerking bedoeld is. Hierover wordt nog een en ander uitgewerkt. Soms is het alleen consultatie. Andere keren gaat het om een positief oordeel. Dit punt nemen ze mee in het gesprek met de CKB. Non-actiefstelling is anders dan schorsing, maar kan er wel het voorstadium van zijn. De WTK heeft een voorkeur voor de term beschikbaarstelling. Losmaking veronderstelt een conflict dat er lang niet altijd hoeft te zijn.

De WTK stelt de volgende wijzigingen voor:

Wijziging B4.4.: toevoeging na het woord ‘aanvaarding: *Na aanvaarding behoeft de roeping de goedkeuring van de regionale vergadering.* Betreft het iemand die voorheen geen predikant was, dan voert de regionale vergadering met hem een toelatemend gesprek. Dit wordt zonder stemming aangenomen.

Wijziging B6.2 Vervalt: De kerkenraad houdt zich daarbij aan de landelijke regeling. Ook zonder stemming aangenomen.

Wijziging B6.3: toevoeging ‘plaatselijke’ bij kerk wordt aangenomen.

Wijziging B12. De term losmaking vervangen door beschikbaarstelling en redactionele aanpassing van het hele artikel. In de stemming wordt het voorstel verworpen.

B9.3 Amendement br. M.G. van Middelkoop. Hij vindt dat het woord ‘medewerking’ maar op één manier in de kerkorde gebruikt moet worden. Zijn amendement heeft drie varianten:

- Wijzig hier de tekst in: na consultatie van de daartoe ingestelde landelijke commissie.
- Of – ook hier in B9.3 – wijzig de tekst in: na advies verkregen te hebben van de daartoe ingestelde landelijke commissie
- Of na vaststelling van de landelijke regelingen overall in de kerkorde, het woord medewerking te wijzigen conform de bedoeling, zoals consultatie, advies, oordeel, goedkeuring etc., na bespreking door de vergadering.

De eerste twee varianten krijgen geen steun vanuit de vergadering; de derde wel. Het is te zien als een ordevoorstel, dus een gewone meerderheid is voldoende. Die is er, zodat dit amendement is aangenomen.

Op 11 februari 2023 komt dit amendement opnieuw aan de orde. Het amendement is op 12 januari 2023 geïnterpreteerd als ordevoorstel. Een deel van het amendement luidde: 'Pas na vaststelling van de landelijke regelingen de tekst in de KO te wijzigen conform de bedoeling van die medewerking, zoals consultatie, inwinning advies, oordeel, goedkeuring, etc.' Het amendement is met een gewone meerderheid aangenomen. In een later stadium is geconstateerd

dat het onjuist was dit amendement als ordevoorstel aan te duiden. Het is een inhoudelijke wijziging en daarom heeft het voor aanvaarding 75% van het aantal stemmen nodig. Na bespreking volgt de stemming. Het amendement heeft niet de vereiste 75% meerderheid en is daarmee verworpen.

12 november 2022

Artikel 55 Bespreking hoofdstuk B14-21

Br. A.T. Kamsteeg wijst op B15.3. Als de diakenen in de nieuwe opzet bij de kerkenraad horen, legt volgens C12.2 de raad al verantwoording af aan de gemeente. Dus kan dit artikel worden geschrapt. De WTK neemt dit over. Met algemene stemmen wordt hoofdstuk B aanvaard, waarbij later nog zal worden teruggekomen op B1 en B2 (zie artikel 53).

12 november 2022

Artikel 56 Bespreking hoofdstuk C van de nieuwe kerkorde

Er wordt op gewezen dat in C1.1, waar staat dat de gemeente op zondag samenkomt voor de kerkdienst, het element ontbreekt dat de kerkenraad de gemeente roept. C.2.1, over de onderlinge ontmoeting van gemeenteleden buiten de diensten om, wordt overbodig gevonden. De vraag wordt gesteld of er ruimte is voor andere vormen van de doop dan met gebruik van de trinitarische formule. Een afgevaardigde stelt voor om in C8.2 "overleg" te vervangen door "instemming".

Ds Harmannij antwoordt namens de WTK. Dat de kerkenraad samenroept staat niet ter discussie, maar een gemeente doet dat ook op eigen initiatief, gedreven door de Geest. Laat de vergadering maar beslissen. C2.1 mag weg, maar er is ook om zo'n artikel gevraagd. Advies: laat het staan. Is het noemen van de trinitarische formule nodig? In het Nieuwe Testament wordt ook gedoopt op de naam van Jezus. In C8.2 heeft het woord 'overleg' de klank van instemming.

Br. A.T. Kamsteeg dient een amendement in om C1.1 te vervangen door: iedere zondag roept de kerkenraad de gemeente samen in openbare kerkdiensten. Het wordt met algemene stemmen aangenomen. Hoofdstuk C wordt met algemene stemmen aanvaard.

12 november 2022

Artikel 57 Bespreking hoofdstuk D van de nieuwe kerkorde

Er wordt op gewezen dat de term "bijzondere zorg" in D1.2 veel te algemeen is. De vraag wordt gesteld of D5, D6 en D7 over een volgorde gaat of over de zwaarte van een maatregel. Een andere afgevaardigde stelt voor bij D9.1 toe te voegen "terugkeer na buitensluiting kan door het doen van openbare geloofsbelijdenis". Er wordt voorgesteld bij D4.1 toe te voegen "als hij zijn opvattingen niet propageert". Br. A.T. Kamsteeg kondigt aan het voorstel van de classis Dordrecht-Gorinchem op D5, D6, D7 over te nemen als amendement. Daarin wordt de volgorde in D5.1 en in het hoofdstuk gewijzigd: eerst wordt 'ontzegging avondmaal' genoemd en daarna 'informerende van de gemeente'. De classis stelt daarmee geen voorkeursvolgorde voor, maar een volgorde van zwaarte. Het voorstel zegt bovendien niet dat ontzegging van het avondmaal effectiever is. Wel stelt de classis een derde variant voor: beide maatregelen worden volgordelijk genomen (afhouding en bekendmaking). Kan de kerkenraad zonder deze toevoeging dat ook doen? Een andere toevoeging is het expliciet vermelden dat bij afhouding ook andere bevoegdheden worden ontzegd.

Namens de WTK reageert ds. K. Harmannij op de ingebrachte punten. Hij wijst erop dat op 11 november een andere tekst aangeleverd is voor D1.2. In D5-D8 gaat het niet om een procedure die doorlopen moet worden, maar om mogelijke maatregelen die naast elkaar genoemd worden. Onder andere om dat duidelijker te maken is gekozen voor een andere volgorde dan we gewend waren. Kun je de gemeente informeren zonder afhouding? Dat is een mogelijkheid vanuit de GKv geschiedenis. Het is bepleit bij echtscheiding. D9 wil twee dingen in een regel vastleggen; wie buitengesloten is, kan terugkomen, dat geldt niet alleen voor doopleden. En: je kunt alleen terugkomen als belijdend lid. D4.1, over verdragen: niet propageren zit al in de dingen die genoemd zijn: zich houden aan de aanwijzingen van de kerkenraad. De preses gaat de ingediende

amendementen na. Br. Kamsteeg dient de voorstellen van de Dordrecht-Gorinchem in als amendement behalve de slotzin ervan. De WTK wil D9.1 expliciteren: wanneer iemand zich bekeert, neemt de kerkenraad hem op in de gemeente; een dooplid doet daarbij belijdenis. Het komt als tekstvoorstel van de WTK opnieuw in behandeling in een volgende zitting. Op D6.3 dient br. A.T. Kamsteeg een amendement in om toe te voegen ‘Zolang betrokkene zich niet bekeert, mag hij niet deelnemen aan het avondmaal en evenmin zijn kinderen laten dopen of deelnemen aan het kiezen van ambtsdragers’.

Er wordt gestemd. Daarbij worden de amendementen van br. Kamsteeg verworpen. Het tekstvoorstel van de WTK om “bijzondere” weg te laten wordt aangenomen. In de daaropvolgende redactieslag wordt dit gewijzigd: het woord ‘bijzondere’ blijft staan, maar in het vervolg wordt ‘ernstig’ ingevoegd: bijzondere zorg aan ‘wie ernstig tekortdoen aan’.

3 december 2022

Artikel 58 Vaststelling van de nieuwe kerkorde hoofdstuk A-D

In de tekst van de kerkorde hoofdstuk A-D zijn de tot nu toe aangenomen wijzigingen verwerkt, en is er een redactieslag geweest. Met uitzondering van de aangehouden artikelen B1 en B2 wordt de finale tekst vastgesteld met 1 stem tegen uit de Generale Synode.

12 november 2022

Artikel 59 Bespreking hoofdstuk E van de nieuwe kerkorde

Er is één bespreekpunt. Ds. Van der Welle dient een amendement in om, in lijn met het voorstel van de classis Midden-Holland, de zinsnede “wel houden ze rekening met wat er in de kerken leeft” te veranderen in: “ook houden ze rekening met... dit in de voorgestelde toevoeging: “Ze zijn alleen gebonden aan de Bijbel, de belijdenis van de kerken en het kerkelijk recht. Wel houden ze rekening met wat er in de kerken leeft”. Ds. K. Harmannij namens de WTK wijst er echter op dat het gaat om ongelijksoortige grootheden. Je bent gebonden aan de Bijbel, niet aan wat er in de kerken leeft. Ds. van der Welle handhaaft zijn amendement maar het wordt verworpen. Uit een stemming blijkt dat hoofdstuk E met meerderheid van stemmen wordt aanvaard.

11 februari 2023

Artikel 60 Bespreking hoofdstuk F van de nieuwe kerkorde

Br. Verheij namens de CKB, geeft aan dat in het gesprek met de WTK er een oplossing gekomen is voor het meningsverschil over ongeldig dan wel nietig verklaren van een besluit. In de kerkorde wordt gesproken over gegrond verklaren van een bezwaar, maar in de uitwerking in de regelingen moeten diverse varianten hun plek krijgen, onder andere de mogelijkheid dat een rechter een besluit vernietigt. Dit staat niet in de toelichting, maar moet nu wel expliciet in het verslag van deze vergadering. Over twee weken volgt verder overleg met de WTK. Meerdere afgevaardigden hebben behoefte aan verdere uitwerking van wat een besluit is. Een amendement waarin dit wordt gevraagd krijgt wordt onvoldoende ondersteund om onderdeel te kunnen zijn van de beraadslaging. Br. A.T. Kamsteeg dient een amendement aan om bij F3.1 toe te voegen “en bij financiële zaken”. Dit amendement wordt verworpen.

Het hele hoofdstuk F wordt zonder stemming aanvaard.

Op 11 februari 2023 komt F4 opnieuw in behandeling. Bij de behandeling van de landelijke regelingen werden er vraagtekens gezet bij de bepaling onder een heel aantal B-regelingen met de formulering ‘De [ambtsdrager] kan tegen elk deelbesluit van de kerkenraad bezwaar indienen...’. Afgezien van de term ‘deelbesluit’ kwam er ook de vraag vanuit de kant van juristen of de mogelijkheid van een bezwaarprocedure náást een goedkeuringsprocedure wenselijk is. Dat leidde tot een inhoudelijke herbezinning met twee heldere conclusies:

- wanneer de kerkenraad een voorlopig besluit ter goedkeuring voorlegt aan de regio, ligt voor de betrokken ambtsdrager op dat moment niet de weg open van bezwaar en beslissing op bezwaar (KO F4)
- wanneer de regio goedkeuring verleend heeft, ligt er voor de betrokken ambtsdrager direct de weg open van beroep bij het landelijke college (KO F5).

Dit vraagt niet alleen om aanpassing van de genoemde bepaling in veel van de B-regelingen, maar ook om opname in de KO van deze uitzondering op de regel van F4/F5.

Br. J. Storm legt namens DHB/CKB/DKR de achterliggende principes uit, met de uitwerking in de KO-tekst.

In een aantal landelijke regelingen rond predikantszaken (bijvoorbeeld bij ontheffing, losmaking, afzetting) wordt de procedure beschreven die voorafgaat aan het definitieve besluit van de kerkenraad. Zo gaat aan het nemen van dat definitieve besluit vooraf dat de medewerking is vereist van de daartoe ingestelde landelijke commissie en dat het besluit van de kerkenraad de goedkeuring van de regionale vergadering behoeft. Naast deze formele vereisten zal uit oogpunt van zorgvuldigheid gedurende het gehele traject tussen de kerkenraad en de predikant sprake moeten zijn van wederzijdse gesprekken, adviezen van derden, hoor en wederhoor etc. De vraag is dan ook opgeworpen of, gelet op deze intensieve procedure, de betrokken predikant na het nemen van het definitieve besluit op grond van artikel F4.3 van de Kerkorde eerst nog bezwaar moet indienen bij de kerkenraad en een beslissing op het bezwaar moet krijgen voordat hij/zij op grond van artikel F5 beroep kan instellen bij het college voor het kerkelijk beroep.

DHB/CKB/DKR zijn van mening dat deze bezwarenprocedure overbodig moet worden geacht, onnodig extra tijd in beslag zal nemen en in het algemeen een herhaling van zetten zal dreigen te worden. Het is dan ook raadzaam om de bezwaarfase van artikel F4.3 over te slaan en na het definitieve besluit rechtstreeks beroep open te stellen bij het college voor het kerkelijk beroep. Deze figuur is overigens niet nieuw. Een dergelijk rechtstreeks beroep komt ook voor in het statelijke recht (Algemene wet bestuursrecht). Ook de kerkorde van de GKv regelt dit in artikel F76.1 en in onder meer de generale regeling in predikantszaken.

De vervolgvraag is wáár dit dan geregeld moet worden. Is het noodzakelijk dit in de kerkorde op te nemen of kan volstaan worden met bepalingen in de landelijke regeling(en). In de kerkorde komt op verschillende plaatsen de bepaling voor dat een kerkenraad een besluit kan nemen dat de goedkeuring van de regionale vergadering behoeft. Het ligt voor de hand om de gevolgen van deze goedkeuringsprocedure voor de kerkelijke rechtspraak ook in de Kerkorde te verankeren. Het gaat hier immers om een belangrijk recht van de betrokkene. Daarnaast zou, wanneer dit slechts in de landelijke regelingen een plaats zou krijgen, de juridische vraag gesteld kunnen worden of de regeling van artikel F4.3 van een verplichte bezwarenprocedure niet gaat boven een uitzonderingsbepaling daarop in een landelijke regeling zonder dat de Kerkorde daarvoor de kerkrechtelijke basis biedt. Artikel A3.2 bepaalt dat waar nodig de kerkorde wordt uitgewerkt in landelijke regelingen. Om dergelijke discussies te voorkomen is de meest veilige weg daarover een bepaling in de Kerkorde op te nemen.

DHB/CKB/DKR stellen daarom voor om in artikel F4 een lid toe te voegen:

F4.4 In afwijking van F4.3 staat tegen een besluit van een kerkenraad dat met goedkeuring van de regionale vergadering is genomen rechtstreeks beroep open. (huidige F4.4 wordt F4.5)

Zonder stemming wordt het voorstel aanvaard.

3 december 2022

Artikel 61 Bespreking hoofdstuk G van de nieuwe kerkorde

Een afgevaardigde geeft een recente vraag van de regio Holland-Zuid weer: moet de regio een rechtspersoon worden? De WTK in de persoon van ds. K. Harmannij antwoordt onder verwijzing naar de kerkorde van 2014 dat alle kerkelijke vergaderingen rechtspersoonlijkheid hebben. Ze hebben ook hun eigen financiën. Hoofdstuk G wordt zonder stemming aangenomen.

13 januari 2023

Artikel 62 Aanvaarding nieuwe kerkorde

Bij het aanvaarden van de laatste artikelen B1 en B2 staat br. A.F.M. Schippers stil bij dit moment. De kerkorde is bijna met algemene stemmen aanvaard als hoeksteen voor orde en recht binnen de kerken. Hij ziet een proces waarin we met elkaar de harten geproefd hebben: we merkten dat de heilige Geest aan het werk was die formuleringen ingaf. De kerkorde ondersteunt de missie van de kerk: het evangelie verkondigen. Hij spreekt een kort gebed uit waarin hij dankt voor het proces en voor de inbreng van de mensen van de WTK en de regiegroep. Hij laat zingen 'Geprezen zij de Heer die eeuwig leeft' (Evangelisch Liedboek 125).

15 april 2023

Artikel 63 Vaststellen nieuwe kerkorde

De op 13 januari aanvaarde tekst van de nieuwe kerkorde is niet meer gewijzigd tijdens de behandeling van de landelijke regelingen, zodat deze nu formeel kan worden vastgesteld. Preses ds. D.W.L. Krol vraagt of hiervoor stemming nodig is. Eén GS afgevaardigde vraagt hierom. In de GS wordt de kerkorde aangenomen met 26 stemmen voor en 1 tegen. De LV neemt de kerkorde met algemene stemmen aan.

HOOFDSTUK 10 LANDELIJKE REGELINGEN BIJ DE NIEUWE KERKORDE

13 januari 2023

Artikel 64 Landelijke regeling A2 – bindingsformulier

Voorgesteld wordt om in plaats van “hij”, “betrokkenen” te schrijven. Er staat ergens dat dit formulier ook gebruikt zal worden voor de theologische universiteit maar het is toch helemaal toegespitst op predikanten? Voorgesteld wordt het gedeelte over de 21 woorden uit artikel 35 van de Nederlandse geloofsbelijdenis te laten vervallen. Regel dat in het overgangsbesluit: daar wordt vermeld welke besluiten van vorige synodes nog gelden. Een afgevaardigde vindt het mager als we uitspreken ons te houden aan de Bijbel en ons spreken te toetsen aan de belijdenis. Dit is een absolute ondergrens. Spreek uit dat wij ons royaal binden aan de belijdenis. Ds. R.J. Vreugdenhil reageert namens de WTK. Hij wijst op de aangenomen voetnoot bij de kerkorde over hij/zij. Hetzelfde geldt voor de regelingen. De WTK neemt het voorstel over om de tekst over de 21 woorden uit artikel 35 NG te laten vervallen en op te nemen in het eenwordingsbesluit. Het formulier moet worden aangepast voor gebruik door de TU. Ten aanzien van de binding aan de belijdenis merkt ds. Vreugdenhil op dat inderdaad gekozen is voor sobere teksten. Dat betekent niet dat we er bekrompen inzitten. Maar ga niet via een tekst praten over een hartelijke overtuiging. Er zijn geen amendementen ingediend en regeling A2 wordt, met de door WTK toegezegde wijziging, zonder stemming aangenomen.

13 januari 2023

Artikel 65 Landelijke regeling A3 – wijzigen kerkorde

Een afgevaardigde heeft gelezen dat de regeling nu spreekt over hoe te handelen bij een ingrijpende wijziging, terwijl de kerkorde van de GKv spreekt over een inhoudelijke wijziging. Dat heeft zijn voorkeur. Namens de WTK probeert ds. Vreugdenhil hem te overtuigen dat dit laatste niet werkt: als het geen inhoudelijke wijziging is, gaat het altijd om een redactionele. Vandaar ons voorstel om de drempel anders te leggen dan tot nu toe. De afgevaardigde is niet overtuigd, maar dient geen amendement in. Hij is van mening dat een wijziging van de kerkorde aan de kerken moet worden voorgelegd. De regeling wordt hierna zonder stemming unaniem aanvaard.

11 februari 2023

Artikel 66 Landelijke regeling B4 - beroepbaar stelling

Nadat een afgevaardigde heeft opgemerkt dat in artikel 4.2 het woord Bijbeltekst met een hoofdletter geschreven moet worden, aanvaardt de vergadering op 13 januari 2023 de regeling met algemene stemmen.

Naar aanleiding van de toevoeging van artikel F4.4 van de nieuwe kerkorde wordt uit deze landelijke regeling artikel 10 (over bezwaar) geschrapt op 11 februari 2023.

13 januari 2023

Artikel 67 Landelijke regeling B4 – goedkeuring aanvaarde roeping

Een afgevaardigde mist het ontslag voor de regio. Dat was in het AKS wel voorgeschreven. De WTK bij monde van ds R.J. Vreugdenhil vindt dit echter een rudiment van oud kerkrecht waarin de predikant ook in dienst was bij de classis. Nu is de predikant alleen verbonden aan de gemeente en krijgt dus geen ontslag van de regio. Hier is inderdaad een verandering aangebracht. Een andere afgevaardigde mist in de nieuwe regeling het moment van beraadslaging voor het verlenen van de goedkeuring. Hij vindt dat een gemiste kans. Beraadslaging dwingt je uit te spreken waar de positieve beoordeling op gebaseerd is. Ds Vreugdenhil: beraadslaging is facultatief. De voorzitter moet de vergadering aanvoelen of er behoefte aan is. Komt er beraadslaging, dan is de betrokkene er niet bij. In de tweede ronde wordt door een afgevaardigde het ongewenst geacht als de beraadslaging van het moment afhangt. Een ander vraagt zich af waarom goedkeuring van de regio bij begin en bij afscheid nodig is als de predikant geen

predikant van de regio is. Ds Vreugdenhil wijst erop dat de betrokkenheid van de regio blijft, ook in andere situaties. De WTK stelt een wijziging voor: de regionale vergadering overhandigt de beroepene na beraadslaging en goedkeuring een akte. Hierna wordt de regeling met algemene stemmen aanvaard.

13 januari 2023

Artikel 68 Landelijke regeling B4 – roeping predikant

Een afgevaardigde vraagt of de mogelijkheid van ‘reageren op een vacature’ niet vermeld moet worden. Een ander wijst op het naast elkaar voorkomen van roepen en beroepen. Het eerste woord heeft zijn voorkeur. De WTK wijst op het verschil tussen een landelijke regeling en een plaatselijke handreiking beroepingswerk. We leggen hier slechts het recht van de gemeente vast om in te spreken en (financieel) bij te dragen. Over de manier waarop een predikant gezocht wordt, hoeft een landelijke regeling niets te zeggen. Ook de WTK wil van het woord beroepen af en zoekt naar wat talig het mooiste is. De regeling wordt unaniem aanvaard.

13 januari 2023

Artikel 69 Landelijke regeling B4 – roeping voor bepaalde tijd of in deeltijd

Een afgevaardigde zet vraagtekens bij de minimale tijd van vier jaar. Stel dat je roept voor een korter durend project. Inderdaad, stelt ds. Vreugdenhil (WTK): het is een keus om de termijn van vier jaar te hanteren. Dat zet een rem op het roepen voor een bepaalde tijd: dat komt voor, maar laat het niet iets worden voor een jaar. Het gaat om het beschermen van de positie van de predikant.

In een tweede ronde wordt hierop teruggekomen. Een project binnen of buiten Nederland kan toch ook korter duren? Voor een kortere verbinding is er de mogelijkheid van detachering. Hierna wordt de regeling zonder stemming aanvaard.

11 maart 2023

Artikel 70 Landelijke regeling B5 – bijzondere situaties

Een afgevaardigde wil de gaven centraal; door te spreken over verkorte opleiding verschuif je het uitgangspunt. Br. Van Dijk wijst er namens de WTK op dat de regeling in 1.3a inzet bij de gaven. Daarna kijk je wat er eventueel aangevuld moet worden. Soms heel weinig, dat is ter beoordeling van de opleiding. In deze regeling spreken we vertrouwen uit in de kerkelijke theologische opleiding.

Br. S.R.S. Datema kondigt een amendement aan met de inhoud: niet de theologische opleiding maar een kerkelijke commissie beoordeelt of iemand een theologische opleiding moet volgen. Dit wordt gesteund door een andere afgevaardigde, die aanvult: haal de levenservaring eruit. Een andere afgevaardigde wijst op een besluit van de Generale Synode van Zuidhorn 2002: die heeft de regeling naar het oude kerkordeartikel 8 afgeschaft. Iedereen moet gaven hebben om predikant te worden. Wel kwam er een regeling voor zij-instromers. Br. van Dijk (WTK) zegt dat er eerst bezinning nodig is over juiste formuleringen. Daarbij moet de universiteit betrokken worden. Hij stelt voor verder te spreken als de universiteit aanwezig is. De bespreking over dit onderwerp wordt geschorst.

Op 11 maart 2023 wordt de bespreking voortgezet. De WTK heeft de volgende schriftelijke toelichting gegeven: In de voorgestelde regeling B5 bijzondere situaties was de beoordeling of en in hoeverre iemand vanwege bijzondere gaven kon volstaan met een verkorte opleiding, toevertrouwd aan de Theologische Universiteit. Zo was het sinds 2002 gebruikelijk in de GKv. In de NGK had de LCKO een belangrijke rol in de beoordeling. Vanuit de bespreking op de LV/GS kwam het signaal of het niet beter zou zijn om straks de CKO, als kerkelijke commissie, de beoordeling te laten doen. Daarmee zou het accent meer komen te liggen op de bijzondere gaven als uitgangspunt, en niet op de alsnog te volgen opleiding.

Onder aansturing vanuit het moderamen is er een goed overleg geweest met betrokkenen van de

Theologische Universiteit. Daarin is veel over en weer verduidelijkt. Het belang van een zorgvuldige beoordeling van de betrokkene werd gezamenlijk onderstreept, voor hemzelf, voor de kerken en ook voor de opleiding. Daarom is overeengekomen dat zowel de CKO als de Universiteit in het beoordelingstraject een rol moeten hebben. Daarbij is afstemming nodig over de werkwijze en de te hanteren criteria. Ook moet helder zijn waar iemand zich kan beroepen tegen een eventuele afwijzende beoordeling.

Ons voorstel is om daartoe een opdracht mee te geven aan de CKO. De nieuwe situatie, met ervaringen vanuit twee verschillende manieren van werken, vraagt om nader overleg en het vastleggen van afspraken in een gezamenlijke regeling van CKO en TU. Een volgende synode kan opdragen om volgens die dan gemaakte afspraken te werken en deze regelmatig met de TU te evalueren.

In de landelijke regeling kan worden volstaan met het aanduiden van de route en de verantwoordelijkheden van beide. Dit leidt tot een gewijzigde landelijk regeling met 2 toevoegingen in de opdracht van de nieuw in te stellen CKO. Zonder bespreking wordt op 11 maart de gewijzigde tekst vastgesteld.

28 januari 2023

Artikel 71 Landelijke regeling B5 – statuut van de Theologische Universiteit

Deze regeling wordt zonder bespreking en stemming aanvaard.

28 januari 2023

Artikel 72 Landelijke regeling B5 – statuut bureau studiefinanciering

Deze regeling wordt zonder bespreking en stemming aanvaard.

11 februari 2023

Artikel 73 Landelijke regeling B5 – predikant in opleiding

Deze regeling wordt zonder bespreking en stemming aanvaard.

Naar aanleiding van de toevoeging van artikel F4.4 van de nieuwe kerkorde wordt aan deze landelijke regeling 6 (over bezwaar) geschrapt op 11 februari 2023.

13 januari 2023

Artikel 74 Landelijke regeling B5 – vervolgonderwijs predikanten

Een afgevaardigde stelt voor het vervolgonderwijs voor startende predikanten aan alle predikanten aan te bieden voor blijvende vorming. Br. Van Dijk, namens de WTK: dit is misschien wenselijk, maar wil je dat voor alle predikanten dwingend regelen, dan moet je dat met de opleidingen voorbereiden.

De regeling wordt daarna zonder stemming aangenomen.

13 januari 2023

Artikel 75 Landelijke regeling B6 – kerkelijke zorg voor predikanten

Deze regeling wordt zonder bespreking en stemming aangenomen.

13 januari 2023

Artikel 76 Landelijke regeling B7 – predikant met een bijzondere taak

Deze regeling wordt zonder bespreking en stemming aangenomen.

13 januari 2023

Artikel 77 Landelijke regeling B8 – emeritaat

Deze regeling wordt zonder bespreking en stemming aangenomen.

11 februari 2023

Artikel 78 Landelijke regeling B8 – bijzondere preekbevoegdheid

Deze regeling wordt zonder bespreking en stemming aanvaard.

11 februari 2023

Artikel 79 Landelijke regeling B9 – emeritaat

Naar aanleiding van de toevoeging van artikel F4.4 van de nieuwe kerkorde wordt aan deze landelijke regeling de volgende bepalingen toegevoegd:

3.5 Nadat de regionale vergadering haar goedkeuring heeft verleend, maakt de kerkenraad het besluit tot emeritering definitief.

En als slotartikel:

De (ambtsdrager) kan tegen een besluit dat genomen is met goedkeuring van de regionale vergadering rechtstreeks beroep indienen Tegen een voorlopig besluit staat niet de weg van bezwaar en beslissing op bezwaar naar artikel F4.3 KO open.

Deze regeling wordt zonder bespreking en stemming aanvaard.

11 februari 2023

Artikel 80 Landelijke regeling B10 – ontheffing predikant

Er wordt opgemerkt dat artikel 5.1 spreekt over ‘deelbesluit’. Spreek overal van besluit. Ook het slot is overbodig: dat noemt dat recht van bezwaar geregeld is in de kerkorde. Br. J. van Dijk gaat namens de WTK hierop in. Een kerkenraad kan iemand aan het lijntje houden door te zeggen: dit is nog niet het eindbesluit waar je tegen in beroep kunt gaan. De WTK wil wel kijken naar redactionele verbetering. In de tweede ronde wordt hierop gereageerd met de suggestie: ‘elk besluit dat de kerkenraad neemt in opvolging’. Een andere afgevaardigde vraagt of beroepsinstanties geraadpleegd zijn en wat dan hun advies was. De WTK: alle regelingen zijn voorgelegd aan juridische adviescommissies; er kwam op dit punt geen reactie.

De voorzitter vraagt of de vergaderingen akkoord kunnen gaan met de twee genoemde voorbehouden: een andere redactie voor ‘deelbesluit’ en het advies van beroepsinstanties. De vergadering gaat hiermee akkoord.

Het vervolg van deze bespreking staat weergegeven bij de vaststelling van de kerkorde art. F4, zie art. 60.

Naar aanleiding van de toevoeging van artikel F4.4 van de nieuwe kerkorde wordt aan deze landelijke regeling de volgende slotbepaling toegevoegd:

De (ambtsdrager) kan tegen een besluit dat genomen is met goedkeuring van de regionale vergadering rechtstreeks beroep indienen Tegen een voorlopig besluit staat niet de weg van bezwaar en beslissing op bezwaar naar artikel F4.3 KO open

11 februari 2023

Artikel 81 Landelijke regeling B11– non-actief stelling predikant

Deze regeling wordt op 13 januari 2023 zonder bespreking aanvaard.

Naar aanleiding van de toevoeging van artikel F4.4 van de nieuwe kerkorde wordt aan deze landelijke regeling artikel 8 (over bezwaar) geschrapt op 11 februari 2023.

Artikel 82 Landelijke regeling B12 – losmaking predikant

Deze regeling wordt op 13 januari 2023 zonder bespreking aanvaard.

Naar aanleiding van de toevoeging van artikel F4.4 van de nieuwe kerkorde wordt aan deze landelijke regeling het volgende toegevoegd:

3.1 De kerkenraad informeert de gemeente over zijn *voorlopige* besluit tot losmaking en over het instemmend oordeel van de CKO. Hij stelt de predikant in de gelegenheid om deze informatie van zijn kant aan te vullen (toevoeging cursief).

En als slotbepaling;

De (ambtsdrager) kan tegen een besluit dat genomen is met goedkeuring van de regionale vergadering rechtstreeks beroep indienen. Tegen een voorlopig besluit staat niet de weg van bezwaar en beslissing op bezwaar naar artikel F4.3 KO open.

Op 11 maart 2023 stelt de WTK een wijziging voor met als toelichting: toen we als WTK samen met de juristen van CKB/DHB/DKR bezig gingen met de slotbepaling in veel B-regelingen (die over 'deelbesluit') hebben we ook contact gezocht met het CGMV (die namens de predikantenvereniging belangen behartigt) en het SKW. We hebben hun gevraagd om vanuit hun praktijkervaring nog eens mee te kijken. Zij waren blij met de voorgenomen wijzigingen m.b.t. het in beroep gaan en steunen van harte de mogelijkheid van rechtstreeks beroep. Toen we in dat verband overlegden over de regeling B12 losmaking, bleken zij op een ander punt graag nog een wijziging te zien.

Eén van de aanleidingen voor de WTK om de term 'deelbesluit' te gebruiken (die we nu dus weer laten vallen) was de behoefte om bij losmaking apart een uitspraak te kunnen vragen over de financiële regeling. Op dat punt hebben we nog eens naar de regeling gekeken.

In de huidige Generale Regeling Predikantszaken (GRP) van de GKv is het bindend advies ingebouwd in situaties waarin de kerkenraad en de predikant niet tot overeenstemming komen over de financiële regeling. Dat advies (met de kracht van een uitspraak) gaat vooraf aan de goedkeuringsaanvraag bij de classis.

In de door de WKT voorgestelde B12-regeling:

- ontbreekt het zoeken naar overeenstemming tussen KR en predikant ('de KR biedt de predikant de regeling aan')
- ontbreekt een bepaling over wat te doen bij onenigheid
- is er geen inhoudelijke toets door de regionale vergadering op de financiële regeling ('geen eigen onderzoek'), maar ook niet door een andere instantie
- is een uitspraak van een onafhankelijke instantie dus pas te vragen ná goedkeuring door de regio
- is de enige weg dan die van beroep op het CKB (of voorafgaand de weg van bezwaar en beslissing op bezwaar door de kerkenraad, maar ook dan kijkt er geen andere instantie mee)

Het dringende verzoek van CGMV, vanuit hun ervaringen, is om deze elementen wel weer op te nemen. In de praktijk hebben nu al deputaten predikantszaken de rol dat zij ook naar de financiële regeling kijken.

We stellen nu voor om dat te formaliseren en in handen te leggen van de CKO: zij beoordelen de financiële regeling. In de meeste gevallen is dat de eenvoudige controle of KR en predikant overeenstemming hebben (en of ze regeling niet te zeer afwijkt van wat normaal is; die ervaring hebben ze wel). Wanneer er geen overeenstemming is kan de CKO, na het horen van kerkenraad en predikant, een bindende aanwijzing geven. Heeft de CKO daar, vanwege de complexiteit van een situatie, niet zelf de expertise voor dan kan ze onafhankelijke deskundigen inschakelen. Zo is er vóór de goedkeuring door de regio goed gekeken naar de financiële regeling en blijft de weg naar beroep op het CKB open.

De LVGS gaat zonder bespreking akkoord met de voorgestelde wijzigingen.

11 februari 2023

Artikel 83 Landelijke regeling B13 – afzetting

Deze regeling wordt op 13 januari 2023 zonder bespreking aanvaard.
Naar aanleiding van de toevoeging van artikel F4.4 van de nieuwe kerkorde wordt aan deze landelijke regeling de volgende slotbepaling toegevoegd:
De (ambtsdrager) kan tegen een besluit dat genomen is met goedkeuring van de regionale vergadering rechtstreeks beroep indienen Tegen een voorlopig besluit staat niet de weg van bezwaar en beslissing op bezwaar naar artikel F4.3 KO open

11 februari 2023

Artikel 84 Landelijke regeling B13 – schorsing predikant

De regeling wordt op 13 januari 2023 zonder bespreking aanvaard.
Naar aanleiding van de toevoeging van artikel F4.4 van de nieuwe kerkorde wordt aan deze landelijke regeling de volgende slotbepaling toegevoegd:
De (ambtsdrager) kan tegen een besluit dat genomen is met goedkeuring van de regionale vergadering rechtstreeks beroep indienen Tegen een voorlopig besluit staat niet de weg van bezwaar en beslissing op bezwaar naar artikel F4.3 KO open

11 februari 2023

Artikel 85 Landelijke regeling B18 – schorsing ouderling of diaken

Beide regelingen worden op 13 januari 2023 zonder bespreking en stemming aanvaard.

De slotbepaling wordt op 11 februari 2023 gewijzigd in: De ouderling of diaken kan tegen het besluit tot schorsing bezwaar indienen bij de kerkenraad naar art. F4.3 KO. De ouderling of diaken en de kerkenraad kunnen ook overeenkomen om de bezwaarschriftenprocedure over te slaan en gezamenlijk het landelijk college voor het kerkelijk beroep (CKB) te verzoeken dat de ouderling of diaken rechtstreeks beroep kan instellen bij het college naar art. F5.1 KO.
Zie hierover artikel 84, landelijke regeling B13 schorsing predikant.

11 februari 2023

Artikel 86 Landelijke regeling B18 – afzetting ouderling of diaken

Beide regelingen worden op 13 januari 2023 zonder bespreking en stemming aanvaard.
Naar aanleiding van de toevoeging van artikel F4.4 van de nieuwe kerkorde wordt aan deze landelijke regeling de volgende slotbepaling toegevoegd:
De ouderling of diaken kan tegen een besluit dat genomen is met goedkeuring van de regionale vergadering rechtstreeks beroep indienen Tegen een voorlopig besluit staat niet de weg van bezwaar en beslissing op bezwaar naar artikel F4.3 KO open.

13 januari 2023

Artikel 87 Landelijke regeling B19 - kerk zonder ouderlingen

4.3 wordt aangevuld met 'na raadpleging van de gemeente'. De gemeente beslist, de regionale vergadering bekrachtigt dat met een rechtsgeldig besluit. Hierna wordt de regeling zonder stemming aanvaard.

11 februari 2023

Artikel 88 Landelijke regeling B20 – kerkelijk werker

Deze regeling wordt op 13 januari 2023 zonder bespreking en stemming aanvaard.
Naar aanleiding van de toevoeging van artikel F4.4 van de nieuwe kerkorde wordt aan deze landelijke regeling artikel 4.3 (over bezwaar) geschrapt op 11 februari 2023.

11 februari 2023

Artikel 89 Landelijke regeling B21 – gedragscode

Zie artikel 8.7 voor de instelling van een commissie gedragscode.

13 januari 2023

Artikel 90 Landelijke regeling B21 – klachtrecht

Deze regeling wordt zonder bespreking en stemming vastgesteld.

28 januari 2024

Artikel 91 Landelijke regeling C4 – aanvraag kinderdoop

Ds. R.J. Vreugdenhil licht namens de WTK de regeling voor de aanvraag van de kinderdoop toe. Als een minderjarige de doop aanvraagt, is toestemming van ouders of van een voogd nodig, omdat je te maken hebt met het Nederlandse recht. In de bespreking wijst ds. Van Hemmen op 1.3:

Wanneer beide ouders nog geen belijdend lid zijn, wordt de bediening van de doop uitgesteld tot het moment dat een van beiden openbare geloofsbelijdenis doet.' Maar zo'n situatie vraagt om maatwerk. Zoals nu geformuleerd, doet het de deur dicht terwijl je die open moet doen. Hij heeft op dit punt een amendement.

Ds. Vreugdenhil antwoordt ds. Van Hemmen: laat je niet meenemen in een frame van Bijbelse tegenover kerkelijke regels. De regel dringt aan op openbare geloofsbelijdenis, maar die is niet gebonden aan een moment in het voorjaar. Als je antwoord geeft op de tweede doopvraag doe je belijdenis. Je kunt dat met elkaar combineren. Ds. Van Hemmen handhaaft zijn amendement: Wanneer beide ouders nog geen belijdend lid zijn, wordt de bediening van de doop alleen bij uitzondering toegepast als de kerkenraad na gesprekken overtuigd is van geloof bij (één van) de ouders.

Een afgevaardigde merkt op dat de uitleg van ds. Vreugdenhil tegengesteld is aan wat in de regeling is geschreven. Een ander merkt op dat kerkenraden veel meer ruimte nodig hebben om pastoraal met diverse situaties van geloof en ongeloof om te gaan.

Ds. Vreugdenhil beantwoordt de sprekers. Leer regelingen te lezen. Ga terug naar het principe dat wordt verwoord. Op het punt van uitstel of uitzondering gaat de WTK zoeken naar een formulering die zoekt wat we willen bereiken. Bijvoorbeeld, naar KO C5.1: we willen bevorderen dat de ouders toegroeien naar belijdenis van geloof, of een van hen. Ds. Vreugdenhil vraagt de vergadering om 1.3 ook vast te stellen, op inhoud. De formulering komt terug.

Daarna komt de regeling in stemming. Ze wordt aangenomen behalve de formulering van artikel 1.3. Deze wordt na wijziging op 28 januari 2023 aangenomen.

14 januari 2023

Artikel 92 Landelijke regeling C8 – liturgische formulieren

Bij de bespreking zijn als leden van de commissie eredienst aanwezig ds. E.J. Sytsma en ds. L. Blijdorp. Ook ds. G. Nederveen neemt plaats achter de commissietafel. Ds. Sytsma geeft een toelichting. Hij dankt voor de vragen die in korte tijd beantwoord moesten worden. Veel van de regelingen verdwijnen in een bureaula, maar nu gaat het om woorden die misschien duizenden keren in de kerken gaan klinken.

In de eerste ronde wordt het volgende opgebracht:

- Waarom wordt "in Christus geheiligd" vervangen door "de doop maakt deel van het lichaam van Christus". - In de doopvraag bij 3.1 klinkt de oude formulering door; die mist bij de volwassendoop en de openbare geloofsbelijdenis.
- Bij de bevestiging van ambtsdragers wordt de geheimhoudingsplicht gemist. Daar graag een accent op dienstbaarheid.
- Bij de vragen rond het huwelijk zou de aandacht meer uit moeten gaan naar het samen zoeken, zorgen en voorbeeld zijn.
- In de vragen bij de volwassendoop liever de belofte te 'breken' met wat de band met Christus in de weg staat dan de voorgestelde formulering dat te 'vermijden'.

- Een kind dat gedoopt wordt, maakt deel uit van de verbondsgemeenschap. In de GKv is nu de formulering op het kind zelf gericht. Nu lijkt er afstand: 'hun kind'. Kan een precieze formulering helpen om wildgroei in de vraagstelling te voorkomen? De Particuliere Synode van Dordrecht 1574 sprak dat al uit.
- Een bijzonder kenmerk van de heilige Geest wordt gemist. Voeg toe: die levend maakt.
- Je wordt deel van het lichaam van Christus door de heilige Geest.
- Graag meer tijd voor een inhoudelijk gesprek vanwege de noodzakelijke theologische reflectie.
- Het gesprek graag verbreden naar een gesprek met andere kerken en theologen vanwege de katholiciteit van de kerk die in de doop naar voren komt. Handhaaf daarom eerst de huidige situatie.
- De vraag aan de gemeente wordt gemist bij de doop.
- De tweede doopvraag is niet mooi geformuleerd. Laat er ook een taalkundige naar kijken.
- Het gesprek voorafgaande aan de doop is belangrijk.

Ds. Sytsma reageert op de opgebrachte zaken. Hij wijst erop dat deze vergadering zelf in de kerkorde heeft vastgelegd dat er variatie kan zijn in het gebruik van de formulieren, maar dat meer eenheid gezocht wordt in de gestelde vragen. De kerk is wat ze viert, dus zorgvuldigheid op dit punt is belangrijk. Hij constateert dat er veel vragen rond de doopvragen zijn: daarmee komt de commissie op een ander moment terug, na advies van theologen en neerlandici; de andere vragensets kunnen dan wel vastgesteld worden.

Er zijn vragen gesteld over de eerste doopvraag. De suggestie voor de formulering "je wordt deel van het lichaam van Christus door de heilige Geest" wordt door de commissie meegenomen. Bewust is de zinsnede 'en daarom behoort gedoopt te zijn' eruit gehaald. Bijbels gezien word je door de doop deel van het lichaam van Christus en tegelijk heilig voor God. We voelen de spanning die daarin zit en nemen dat punt mee. We hebben gekozen voor het gezamenlijke: wij en onze kinderen, tegenover de nadruk op dat ene kindje. De doop vindt plaats in het midden van de gemeente, vandaar het meervoud. We hebben al veel geleerd van de vragen die gesteld worden binnen de PKN en bij andere kerken. Op dit punt hebben we geen huiswerk. Bij de vragen geldt ook: wat stop je in de vragen en wat hoort bij het onderwijs en het gesprek vooraf. Denk hierbij ook aan: 'zoals in de gemeente geleerd wordt' bij de geloofsbelijdenis. De commissie is er niet voor om de vraag aan de gemeente bij de doop in de regeling op te nemen; die hoort in de liturgie. De commissie heeft ervoor gekozen te spreken voor het woord vermijden, omdat 'breken' suggereert dat wie belijdenis doet pas dan bekeerd is. De commissie wil nadenken over het punt of er niet iets gezegd moet worden over het avondmaal bij het belijdenis doen. Wel is er nu de situatie dat ook kinderen aan het avondmaal kunnen gaan. Geheimhoudingsplicht bij de bevestiging van ambtsdragers is tot nu toe niet gevraagd. Hoort dat niet in een gedragscode? De vraag bij het huwelijk is ontleend aan het gereformeerd kerkboek 2017. Wat zou het alternatief zijn?

De voorzitter stelt voor dat de bespreking over de vragen onder 3 en 4 terugkomt op 11 maart; de andere onderdelen zijn wel in bespreking.

In de tweede ronde wordt opgemerkt dat in de NGK de vraag naar vertrouwelijkheid bij de bevestiging van ambtsdragers standaard is. Een afgevaardigde wil graag de vrijheid houden om bij de doop in de eigen kerk vragen te stellen die Christus zelf stelt. Er wordt opgemerkt dat je al ingelijfd was in het lichaam van Christus; door de doop word je dat in een concrete kerk. Bij het afleggen van openbare belijdenis krijg je toegang tot het avondmaal: je neemt de doop voor eigen rekening. Een volgende afgevaardigde merkt op dat het voor en tegen van de kinderdoop minder op de voorgrond staat. Wees duidelijk in beleid en belijden en laat uit pastorale overwegingen een andere praxis toe. Hij pleit voor een verwijzing naar de leer zoals die hier geleerd wordt, als koppeling naar de gereformeerde belijdenis. Een ander blijft voorkeur houden voor gebruik van het woord breken: Breek je leven lang met wat je bij Christus weghoudt. Er wordt gewezen op

Romeinen 6: 4: door de doop in zijn dood begraven. Dat gaat niet automatisch. Door de Geest krijg je deel aan Christus en de doop is daarvan een teken. Dan heb je ook de ongedoopte kinderen op het oog. Het advies wordt gegeven: maak duidelijk hoe u wijsheid uit de PKN hebt meegenomen en leg de teksten voor aan theologen, ook uit andere kerkgenootschappen. We zijn met iets gekst bezig: vragen vaststellen los van het formulier en het onderwijs daarin. Wat je in de vragen wilt stoppen is te beantwoorden vanuit de teksten die eraan voorafgaan, ook in verbondenheid met de kerk van alle eeuwen.

Ds. Sytsma antwoordt namens de commissie. De vragen over de doop neemt de commissie mee. Bij wat we vaststellen is inderdaad ruimte voor variatie. Opvallend genoeg is er in de GKv ruimte om vrij met de formulieren om te gaan, maar men pakt die vrijheid niet. De commissie heeft pogingen gedaan om formulier en vragen meer te integreren. We willen van de formulieren af: van leren naar vieren. In de vragen staat dan wat minimaal gevraagd kan worden. Op het punt van vertrouwelijkheid horen we graag de mening van de WTK; we zijn bereid om dat op te pakken, dus dat punt nemen we over. Bij de huwelijksbevestiging stellen we voor om 'beloof je heilig met hem/haar te leven 'weg te laten. Dat staat al in de andere vragen

De voorzitter breng daarna de regeling in stemming, behalve de onderdelen 3 en 4. Zonder stemming wordt de regeling unaniem aangenomen. De voorzitter wenst de commissie Gods zegen en wijsheid toe om ook op de nog niet vastgestelde punten een goede formulering te vinden.

Op 11 maart 2023 wordt de bespreking voortgezet. Ds. Sytsma geeft de volgende toelichting. Als commissie eredienst kregen ze huiswerk mee rond de vragen bij de doop, bij belijden doen en bij de bevestiging in een ambt; daar gaat het om een vraag rond vertrouwelijkheid. Er was een schriftelijke vraag gesteld over de tweede doopvraag: in jullie formulering lijkt het alsof de apostolische geloofsbelijdenis zichzelf geschreven heeft. Inderdaad, we noemen dat een personificatie of metoniem. Een afgevaardigde valt het woordenpaar 'markeert en verzegelt' op. Hij stelt voor het eerste te vervangen door: bevestigt. Maar dat zit al in verzegelen. De commissie kiest voor: laat zien en verzegelt. Een ander stelt een vraag naar aanleiding van het verschil tussen de door de commissie voorgestelde formulering en het advies van dr. J.M. Burger en dr. A. van der Dussen. Zet je 'van nature zondig' in een hoofdzin zoals zij, of toch in een bijzin. Nog een ander zag graag meer aansluiting bij het tweetal in de derde doopvraag: noem uitdrukkelijk de strijd tegen de zonde. Maar we willen terughoudend zijn met uitleg in deze vragen. Noem die in het gebed, of in een apart element.

Tijdens de bespreking komt aan de orde:

- Voeg de door Burger en van der Dussen geformuleerde vragen als alternatief bij.
- Gebruik in de vertrouwelijkheidsvraag bij ambtsdragers het woord 'meegedeeld' in plaats van 'verteld'.
- Noem in de tweede doopvraag 'in de 12 artikelen is verwoord'.
- Spreek, in de lijn van Psalm 105 over bevestigen in plaats van laten zien, of markeren.
- Spreek over 'in Christus geheiligd' in plaats van over 'kinderen van God'.
- Voeg niet toe: een worden met Christus en zijn lichaam.
- Kies, in verband met de aansluiting in de doopvragen bij andere kerkgenootschappen, in de tweede vraag voor de formulering van de adviseurs: belijden jullie het evangelie, of: het christelijk geloof.
- Laat bij de vragen bij openbare geloofsbelijdenis uitkomen dat er strijd is. Ook bij de doopvragen. Voeg toe: en in het verzet tegen de boze en zijn rijk.
- In de derde doopvraag toevoegen dat ook dit kind tegen de zonde zal strijden.
- In het noemen van het geloof als reddende kracht zit een verwarring van twee begrippen. In Romeinen 1: 16 gaat het niet om de inhoud, maar om het vertrouwen dat zich in de relatie met God afspeelt. Zeg kortweg: geloven jullie het evangelie?

Ds. Sytsma geeft aan dat de commissie 'in de 12 artikelen is verwoord' bij de tweede doopvraag overneemt. Waarom niet het voorstel van de beide adviseurs integraal overgenomen? We hadden ook andere input. 'Laat zien en verzegelt' is een variant op: teken en zegel'. Dat sommige afgevaardigden de context van een formulier missen is begrijpelijk. Maar als context blijft de belijdenis van de kerk. We hebben gekozen, tegenover 'heilig in Christus' voor een toegankelijker formulering. Een worden met Christus is wel anders dan een worden met zijn lichaam. De strijd tegen de boze staat al in: een christelijke manier van leven. Kan de slotzin: het evangelie 'als reddende kracht' vervallen? We steunen het idee van de adviseurs om een vreugdevolle typering van het geloof te geven, zonder hun verwoording over te nemen. We zien in het spreken over geloof als reddende kracht ook geen verwarring tussen twee begrippen over geloof.

De preses gaat de ingediende amendementen na; er blijken er twee van ds. J. Ophoff te zijn. Het eerste amendement houdt in: Bij doopvraag 1: toch door Jezus Christus kinderen van God zijn? Vervangen door: toch in Christus heilig zijn voor God? Het amendement wordt aanvaard. Het tweede stelt voor: bij doopvraag 2 de tekst van de commissie vervangen door: belijden jullie het geloof in de drie-ene God, zoals de kerk dat verwoord heeft in de apostolische geloofsbelijdenis? Het amendement krijgt een meerderheid van de GS maar niet van de LV. Het amendement gaat terug naar het moderamen.

Br. J.M. Louwerse heeft een amendement ingediend om verzegelt te vervangen door bezegelt. Dit gaat ook naar het moderamen: in de LV is een meerderheid voor, in de GS niet.

Een amendement van br. P.T. Riemersma om te spreken van 'bevestigen' wordt verworpen.

Het moderamen komt terug op de amendementen waarover het zich moesten buigen. Het moderamen beschouwen ze beide als niet aanvaard.

Het amendement van br. Jan Marius Louwerse komt alsnog in stemming: schrap 'als Gods reddende kracht'. Het wordt verworpen.

De volledige landelijke regeling liturgische formulieren wordt zonder stemming aanvaard.

13 januari 2023

Artikel 93 Landelijke regeling E5 – huishoudelijk reglement van de synode

De eerste spreker gaat in op artikel 10.7 uit het huishoudelijk reglement van de synode. Dat zegt dat in een eerste ronde een derde van de stemmen voldoende is. Dat is mager. Een andere vindt het niet nodig op te nemen dat er besloten zittingen zijn om te werken aan vertrouwen. Die zittingen zijn er wel, maar het zijn geen sessies van de synode. Hij wijst ook op de verschillende tradities om het moderamen te kiezen. Hoe gaat dit bij de volgende synode? Ds. Vreugdenhil antwoordt namens de WTK. Als je afspreekt dat een derde voldoende is, ben je sneller klaar en is er voldoende draagvlak. Natuurlijk kan dit aangepast worden. Kun je de besloten zittingen uit 8.3 schrappen? Ze bleken goed te werken op de synode van 2020. Geef ze daarom een basis in de regeling. Over de verkiezing van het moderamen voor de volgende synode kan nu nog niets gezegd worden.

In de tweede ronde zegt ook br. P.T. Riemersma dat een derde meerderheid geen sterke positie oplevert. Hij dient daarvoor een amendement in. Br. J.M. Louwerse vult dit aan: bij staking van stemmen is de jongste verkozen. Br. A.T. Kamsteeg stelt voor om te spreken over 'in beslotenheid samen komen', in plaats van: in besloten zitting'. De WTK laat de beslissing over de amendementen over aan de vergadering. De suggestie van br. Kamsteeg over 8.3 wordt overgenomen.

Het amendement van br. Riemersma over de vereiste meerderheid wordt aangenomen.

Het amendement van br. Louwerse dat bij staking van stemmen de jongste verkozen is, wordt ook aangenomen.

Hierna komt het huishoudelijk reglement in stemming. Het wordt met een ruime meerderheid aangenomen.

13 januari 2023

Artikel 94 Landelijke regeling E7 – financiën landelijk kerkverband

Er wordt gevraagd naar de overwegingen om bij berekening van het quotum het aantal doopleden voor de helft te laten meetellen. Ds. Vreugdenhil: deze berekening is in 2014 ingevoerd in de GKv vanwege grote kerken op VINEX-locaties met veel doopleden. Deze aanleiding bestaat nog steeds. Regeling E7 wordt zonder stemming unaniem aanvaard.

14 januari 2023

Artikel 95 Landelijke regeling E7 – missionaire steunverlening

Zie voor verslag van de bespreking artikel 17.

28 januari 2023

Artikel 96 Landelijke regeling E7 – statuut KerkPunt

De preses heet br. C. Visser, directeur KerkPunt, welkom. Br. Visser staat stil bij het werk van het KerkPunt, inmiddels met 12 medewerkers. Het is genieten om op te trekken met lokale kerken, om verder te komen in kerkzijn. Bij het Kerkpunt is er al lang een samenwerking tussen GKv, NGK en ook CGK.

De voorzitter geeft het statuut van het KerkPunt in bespreking. Een afgevaardigde heeft gezien dat de verwijzing in 7.1d naar 4.2 niet meer klopt. Een ander vraagt zich af of er op dit moment nog secundi zijn, naar aanleiding van artikel 4.9.

Br. J.W. Boven, voorzitter van het bestuur van KerkPunt, antwoordt: in het verleden zijn secundi aangewezen; die functioneren nu allemaal. In de nieuwe regeling wordt aanvulling van het bestuur een taak voor het moderamen. De verwijzingen in 7.1d en 13.2, waar het ook niet klopt, vervallen. Daarna wordt het statuut unaniem aanvaard. De voorzitter wenst het KerkPunt Gods zegen toe.

13 januari 2023

Artikel 97 Landelijke regeling E8 – plaatselijk contact met andere kerken

Er wordt gevraagd of deze regeling niet in het verleden blijft hangen. Moet wat nu speelt in de relatie met de PKN er zo prominent in? Ds. R.J. Vreugdenhil antwoordt namens de WTK. Het is niet de bedoeling van deze regeling ontwikkelingen te blokkeren. De regeling wijst op de noodzaak van goede inhoudelijke overeenstemming. Voor de PKN is het van belang dat we hen noemen in de regeling. Een afgevaardigde vult aan: éénheid, samen optrekken met andere christenen, is in ontwikkeling. De regeling geeft de stand van zaken weer. In de tweede ronde wordt gevraagd om meer enthousiasme richting evangelische- en migrantenkerken. Br. J. van dijk van de WTK antwoordt hierop dat het enthousiasme meer in het werk zelf zit dan in de regeling. Deze wordt zonder stemming aanvaard.

13 januari 2023

Artikel 98 Landelijke regeling E8 – relatie met de Christelijke Gereformeerde Kerken

Een afgevaardigde vraagt naar aanleiding van artikel 3.2 of wij attestaties nog kennen. Ds. R.J. Vreugdenhil antwoordt dat wij spreken over aanbevelingsbrieven en de CGK over attestaties. In de tweede ronde wordt de wens uitgesproken om artikel 3.2 te verbreden naar andere kerken. Ds. Vreugdenhil reageert hierop met dat het in deze regeling is opgenomen om het goede contact. Het geldt ook in andere gevallen. De regeling wordt zonder stemming aanvaard.

13 januari 2023

Artikel 99 Landelijke regeling E8 – relatie voortgezette Gereformeerde Kerken in Nederland

Deze regeling wordt zonder bespreking en stemming aanvaard.

13 januari 2023

Artikel 100 Landelijke regeling E8 – samenwerkingsgemeenten

Deze regeling wordt zonder bespreking en stemming aanvaard.

13 januari 2023

Artikel 101 Landelijke regeling E9 – verwantschapsrelatie regionaal

Een afgevaardigde reageert op de zinsnede in 1.2 over een kerk die zich niet wil verbinden aan de belijdenisgeschriften. Of gaat het om zich niet verbinden aan onderdelen van de belijdenis?

Ds. Vreugdenhil (WTK) antwoordt. Suggereer niet dat de belijdenis uit onderdelen bestaat. We spreken de Schrift na in zes belijdenissen en verbinden ons aan dat geheel. Als je toevoegt: in alles, dan wil je dat doen om de binding wat minder absoluut te maken. Maar dan haal je juist een stukje absolute binnen aan de andere kant. Het is een royaal je verbinden met de belijdenis. Vervolgens is in de regio het gesprek erbij nodig: wat je hier zegt over een bepaald aspect, blijft dat binnen de breedte van de belijdenis? Dat geldt binnen het kerkverband en zoeken we ook buiten het kerkverband. Soms is er een grens, maar dan hartelijk welkom als verwante kerken. De regeling wordt zonder stemming aanvaard.

13 januari 2023

Artikel 102 Landelijke regeling E9 – relatie met kerken in het buitenland

Er wordt op gewezen dat de situatie voor de contacten van de GKv aanzienlijk veranderd is. Maar deze regeling weerspiegelt nog de oude situatie. Misschien verdient een andere verdeling aandacht: bijvoorbeeld concentratie op bepaalde werelddelen. Was er input vanuit de commissie relaties buitenland (CRB)? Deze regeling moet op de volgende synode herzien worden.

Ds. Vreugdenhil (WTK) antwoordt dat deze regeling inderdaad de oude situatie weerspiegelt. De CRB komt nog met een rapport; de volgende synode maakt een nieuwe regeling. Ds. Dreschler vult aan vanuit de CFB. Hier is al veel bezinning over geweest. Er zijn veel zusterkerken, waaronder kerken die net als de CGK, afstand genomen hebben. Ook andersoortige relaties zijn in beeld. Een andere afgevaardigde wijst erop dat de in 1.2 genoemde verwantschapsrelatie op veel manieren uitgewerkt kan worden. Hoe geven we in al die netwerken nationaal en regionaal vorm aan de relaties. Ds. Dreschler: daar zijn we als CRB mee bezig: meer regionaal werken en meer via netwerken. De regeling wordt zonder stemming aanvaard.

28 januari 2023

Artikel 103 Landelijke regeling F5, F6 en F7

Bepalingen voor het beroep als bedoeld in F5 van de kerkorde

Bepalingen voor het beroep als bedoeld in F6 van de kerkorde

Bepalingen voor het beroep als bedoeld in F7 van de kerkorde

De 3 generale regelingen worden gezamenlijk behandeld. Br. J. van Dijk van de WTK maakt duidelijk dat deze regelingen vastgesteld zijn in goed overleg met de juridische deputaatschappen. Namens hen spreekt br. J. Storm. Hij is erkentelijk voor de goede punten, aangedragen vanuit de vergaderingen. Er is nu een nieuw college voor kerkelijk beroep. De leden worden gezocht uit de bestaande deputaatschappen. In maart volgt een voorstel tot benoeming van hen voor de periode tot aan de komende synode. In de regelingen zijn voorwaarden voor de kerkelijke rechtspraak bij elkaar gebracht.

In de eerste ronde komt ds. W.M van Wijk terug op die voorwaarden. In de kerkorde van de GKv zijn zorgvuldigheidseisen onder woorden gebracht. Maar in deze regeling zijn ze alleen terug te vinden in de toelichting op de preambule. Hij wil een amendement indienen om ze expliciet te maken in de eerste artikelen van de regeling. Een andere afgevaardigde mist nog steeds een definitie van 'besluit'. Valt daar ook algemeen beleid onder? Waar mag de commissie zich wel en niet over buigen?

Br. J.P.A. Boersma, namens DKR, reageert op ds. Van Wijk. In de preambule en in de regeling zelf zijn de grondbeginselen voor goed recht terug te vinden. Het is aan de vergadering of ze die

expliciet wil maken aan het begin van de regeling, maar dan, in verband met het extra werk, liever in een uitbreiding van de preambule dan in een extra artikel. Br. Storm geeft aan dat er bewust geen definitie van besluit gegeven is. Het algemeen bestuursrecht doet dat ook alleen in algemene bewoordingen. Beleid valt daar ook onder: in het verleden besprak de generale synode het bezwaar van iemand die het niet eens was met het beleid rond homoseksualiteit in zijn gemeente. Na beroep bij de commissie kun je daarom ook in hoger beroep bij de synode, die ook de theologische punten kan meewegen. Ds. Van Wijk dient zijn amendement in. De suggestie van de deputaten om het bij de preambule te voegen neemt hij over. In de tweede ronde wijst ds. Vreugdenhil (WTK) er nog op dat de zorgvuldigheidseisen destijds toegevoegd waren omdat er recht gesproken werd door classes, niet door juristen. Het amendement wordt verworpen.

Daarna worden de regelingen met algemene stemmen aangenomen onder dank voor de mensen die eraan gewerkt hebben. De voorzitter wenst ze Gods zegen toe bij hun werk.

13 januari 2023

Artikel 104 Landelijke regeling G2 – KvK en ANBI

Wordt zonder bespreking unaniem aanvaard.

HOOFDSTUK 11: BENOEMINGEN EN DECHARGES

11 maart 2023

Artikel 105 Benoemingen en decharges

Op 11 maart benoemt de LVGS in de diverse commissies de onderstaande personen en dechargeert de LVGS de commissieleden die hun taak beëindigen.

Benoemd in het college voor het kerkelijk beroep (CKB):

mr. J.P.A. Boersma	Hilversum	
mr. J. Bolt	Assen	
ds. H. van Eeken	Den Helder	
mr. W. Geelhoed	Groningen	
mr. J. Janssens-Boer	Utrecht	
mr. J. van Meerkerk	Sliedrecht	
mr. J. Storm	Den Haag	voorzitter
ds. R. Tigelaar	Zuidhorn	
ds. W.M. van Wijk	Deventer	

als plaatsvervangend lid van het college voor het kerkelijk beroep

C. Blankman	Dieren
C. van der Boom	Hollandscheveld
S.R.S. Datema	Bennekom
ds. L.E. Leeftink	Balkbrug
E.F. Stamhuis	Maastricht

Benoemd in de commissie kerkelijke adviezen (CKA):

M.J. Verkerk	Hoensbroek	voorzitter
ds. G. Bos-Kaptein	Nijmegen	
ds. S. de Bruine	Ommen	
G. Dijkman	Utrecht	
mw. J. van Drieënhuizen	Apeldoorn	
ds. A.P. Feijen	Hardenberg	
ds. J.M. de Groot	Wezep	
ds. K. Harmannij	Harderwijk	
ds. G.B. Wijnalda-Spoelman	Roodeschool	
ds. A. Veerman	Bergen op Zoom	
ds. J.G. Vel Tromp	Veenendaal	
ds. R.J. Vreugdenhil	Capelle aan den IJssel	
mw. M. Zielhuis	Dronten	

Benoemd in de commissie kerkelijke onderzoeken (CKO):

ds. C.T. Basoski	Groningen	
ds. M.J.C. Blok	Nijkerk	
ds. L.J. Blijdorp	Enschede	
W. Boerma	Zwolle	samenroeper
ds. G. Bronsveld	Hattem	
ds. D.S. Dreschler	Heemse	
ds. B. Dubbink	Assen	
ds. M. Janssens	Utrecht	
ds. C. Kanis	Loppersum	
mw. dr. A.M. Leene	Hattem	
ds. I. Poortinga	Den Bosch	
ds. H.H. Scheffer	Barendrecht	
ds. G. Treurniet	Vlaardingen	
ds. R. Venderbos	Kampen	
mw. E. van Wageningen	Lelystad	
ds. A.J. van Zuijlekom	Stadskanaal	

Benoemd in de commissie Nederlands Gereformeerde instelling Arbeidszaken – (NGA):

J.G. van Dalen	Amstelveen
J. Gerkema-Mudde	Amersfoort
W.H. Martens	Ede

Commissies die door deze LVGS samengevoegd zijn:

Benoemd in de commissie financieel beheer (CFB):

G. van de Broek	Groot-Ammers	
R. de Graaf	Groot -Ammers	voorzitter
J.W. Janssens	Odijk	secretaris
P. Koolstra	Veenendaal	
J.M. Louwerse	Amstelven	
R. Postma	Garderen	
H. Rompelman	Amersfoort	
R. van Tatenhove	Berkel en Rodenrijs	
N. Versteeg	Beemte Broekland	

Benoemd in de commissie relaties buitenland (CRB)

ds. P. Boonstra	Bussum-Huizen	
ds. D.S. Dreschler	Heemse	
ds. A.P. Feijen	Hardenberg	
ds. L.W. de Graaff	Heerde	
A.J. Grashuis	Delfgauw	penningmeester
ds. Th.J. Havinga	Beilen	
ds. R. Ijbema	Groningen	
ds. J.J.F. Krüger	Dronten	
M. Obbink	Zwolle	
A. Pedro	Ede	
ds. J. Plug	Kolham	secretaris
ds. M. Rietkerk	Utrecht	
mw. H.J. van de Streek	Utrecht	
Joh. Veldhuizen	Roden	
ds. H. Venema	Onnen	voorzitter

Benoemd in de commissie relatie overheid (CRO):

mw. A.E.H. van der Kolk	Harderwijk
H.M. Palland-Mulder	Kampen
Z.B. Nitrau	Nijkerk
mw. H. den Oudsten	Voorschoten
J.A.W. Pilon	Amersfoort
mw. H.J. van de Streek	Utrecht

15 april 2023

Artikel 106 Slotwoorden

Als eerste spreekt de preses van de Landelijke Vergadering br. Frans Schippers: 'Met grote dankbaarheid ben ik toegekomen aan de slotwoorden van onze Landelijke Vergadering 2022 te Zoetermeer. Dinand Krol en ik hebben hierover afgesproken dat wij hierin samen optrekken en de taken verdelen. Daarom zal ik beknopt zijn in het bedanken van mensen. Dinand gaat daar namens onze beide kerkverbanden uitgebreider op in.

Het voelt bijzonder dat ik als voorzitter de slotwoorden mag uitspreken van de laatste Landelijke Vergadering. Zoals ik al zei, ik ben dankbaar en deze dankbaarheid betreft veel aspecten.

Als eerste het feit dat we de kerkorde en regelingen voor de Nederlandse Gereformeerde Kerken met een goede inbreng van vele afgevaardigden en synodeleden vrijwel unaniem konden vaststellen. Dat dit lukte heeft niet alleen te maken met de inbreng van de afgevaardigden en synodeleden; de bijdrage van de Werkgroep Toekomstige Kerkorde mag hierbij niet onvermeld blijven: bedankt Kornelis Harmannij, Rob Vreugdenhil en Jan van Dijk voor jullie grote inzet en ijver om ons te dienen met een hoge kwaliteit stukken en meedenken met ons als moderamen. Ook in de uitleg die jullie binnen de kerken geven. Door jullie inzet en vakmanschap ligt er een stevig fundament onder ons nieuwe kerkverband.

Ten tweede het feit dat we tot harmonisering konden komen van de pensioenen voor predikanten en kerkelijke werkers. Dankbaar voor de moed en het geloof van de leden van de VSE om in te stemmen met de voorstellen van het bestuur. Er is veel gevraagd en toegezegd. Ik heb als voorzitter van deze vergadering groot respect voor de opgave die de kerken ter hand willen nemen. Ook de NGA, onder leiding van Wim Martens, zijn wij als Landelijke Vergadering bijzonder erkentelijk voor hun voorstellen en inzet dit uit te leggen aan de kerken.

Ten derde zijn we blij met het tekenen van de eenwordingsbesluiten, die deze dag genomen zijn, waardoor er een einde komt aan de scheuring, die in 1967 ontstond. Wat prachtig dat God ons weer samen heeft gebracht en dat we de Nederlandse Gereformeerde Kerken gaan vormen. Eigenlijk ongelooflijk.

Ten vierde dankbaar voor alle kerkenraden, regio's, commissies, werkgroepen, predikanten en kerkelijk werkers die de afgelopen 55 jaren de besluiten op de Landelijke Vergaderingen hebben voorbereid, becommentarieerd en hebben genomen. Dankbaar voor de zegen die deze besluiten zijn geweest voor de plaatselijke kerken.

Er is ook een schaduwkant: er zijn kerken die andere keuzen maken. Ze blijven broers en zussen in het geloof, we zijn verbonden op een andere manier.

Dankbaar ben ik ook dat God mij heeft willen gebruiken als uw voorzitter van deze vergadering; een gewoon mens uit uw midden, dat God als instrument heeft willen gebruiken voor Zijn Kerk. Het blijft een groot wonder en niet te doorgronden dat God mensen, zoals wij zijn, gebruikt als levende bouwsteen. Als wij bereid zijn ons te laten gebruiken, doet God grote dingen.

Dankbaar ben ik voor alle gebeden die voor ons, als moderamina en in het bijzonder voor mij zijn uitgesproken; de wetenschap dat er gebeden werd, droeg mij door moeilijke tijden heen.

Dank jullie, als leden van de Synode en Landelijke Vergadering, voor het vertrouwen en het accepteren van de leiding vanuit het moderamen. Dank aan Hillie, Sander en Peter, Kars, Sybren en Maarten als leden van het moderamen. Dank aan Jacob, Lydia en Jan voor jullie uitstekende ondersteuning. Dank aan Heleen en Embert voor steun in communicatie. Dank aan de mensen van de LPB-media, geweldig dat jullie iedere vergadering hebben gezorgd voor een beeldverslag. Dinand, voor jou een bijzonder dankwoord, want jezelf bedanken is wat lastig. Ik heb genoten van onze samenwerking. Wat ben je een fijn mens, een fijne broeder. Je was altijd uit op ontspanning en het goed houden van de relatie. Ik weet dat het voorzitterschap van de synode je het nodige

heeft gekost, omdat je gezondheid niet optimaal is. Daarom heb ik des te meer respect voor je inzet voor onze Heer. Dank, dank je wel.

Ik sluit zo de Landelijke Vergadering, dat doe ik onder het voorbehoud, dat er tot 1 mei geen beroepszaken komen, die maken dat deze Landelijke Vergadering weer in zitting bijeen moet komen. In de eerste week van mei, zal hier duidelijkheid over komen. Het is goed dat we na het sluiten van de Landelijke Vergadering samen een dankdienst hebben waarin we met elkaar het avondmaal vieren: het teken van Gods verbond en onze verbondenheid. Het teken van de verlossing van Jezus Christus. Hij werkt eeuwig door. God zij immers alle eer tot in eeuwigheid. Halleluja!

De Landelijke Vergaderingen hebben hun langste tijd gehad; het is tijd om af te sluiten en vanaf 1 mei te starten als Nederlandse Gereformeerde Kerken. En ook dan samen onze schouders te zetten onder onze roeping, te vertellen over de hoop die in ons leeft, biddend ons werk te doen en zo hoopvol onderweg in Gods wereld, totdat Jezus terugkomt. Maranatha!

Hiermee sluit ik de Landelijke Vergadering 2023 te Zoetermeer.'

Daarna krijgt ds. D.W.L. Krol, preses van de Generale Synode, het woord:

'Geachte afgevaardigden, beste mensen,

Ik heb de laatste dagen wat lopen mijmeren over de vraag of onze eenwording een werk van God is. Niet dat ik eraan twijfel of we God aan het werk hebben gezien. Zijn werk gaat door. Maar om die eenwording zo te noemen...? Een werk van God. Is die term misschien te beladen geworden? Er zijn er die de Vrijmaking van 1944 (deel van onze gezamenlijke geschiedenis) zo noemden – en ook zo zagen. Maar er waren ook die diezelfde Vrijmaking – misschien wel als tegenwicht – niet anders konden zien dan een bedrijfsongeval. En gesprekken daarover – zo die er al waren – dreigden mensen alleen maar verder uit elkaar te drijven. Sire adverteert tegenwoordig met de slogan: *Verlies elkaar niet als polarisatie dichtbij komt* – en ik moet zeggen dat die reclame tot nadenken stemt.

Wij zijn de afgelopen maanden als LVGS niet met een breuk (wat de Vrijmaking uiteindelijk was) aan het werk geweest, maar met de eenwording van GKv en NGK. En vandaag mogen we ons werk afronden.

Afronden – in de vorm van laatste besluiten die we hebben genomen. Afronden – in de dienst die straks volgt en waarin we de verbondenheid vieren met de Heer en met elkaar. Afronden en op weg naar 1 mei, de datum van de officiële eenwording (wat was die datum spannend!) en 12 mei, de feestelijke viering in de Utrechtse Jacobikerk. Dan zit ons werk als LVGS er op. Dan is dat het einde van NGK en GKv.

Dan zijn we één geworden, samen Nederlandse Gereformeerde Kerken.

Toch blijft de vraag of we kunnen zeggen dat die eenwording werk van God is. Zelf heb ik het gevoel dat wij als kleine krabbelaars geprobeerd hebben God te dienen, door te zoeken naar eenwording, en naar hereniging en herstel van de breuk die in de 60'er jaren is geslagen. Wat ben ik dankbaar dat ik hier oprecht kan zeggen dat we in een sfeer van verbondenheid, van erkenning van aangedaan verdriet, van herkenning van verlangen naar eenwording ons werk hebben mogen doen. En ook al kunnen we – terugblikkend! – niet zeggen dat de LVGS van Zoetermeer de meest spannende en inspirerende was, toch zagen we God aan het werk. Misschien hebben we de afgelopen maanden niet dezelfde verdieping ervaring als op de vorige synode. Maar dat was ook niet de bedoeling van deze LVGS. Zoetermeer was en is in die zin niet meer dan een 'tussensynode', een synode die voorwaarden scheppend was, wat niet anders wil zeggen dan dat we een de weg moesten vrijmaken naar onze opvolgster die dit jaar in Deventer bijeen hoopt te komen. En toch was er méér. Met veel liefde en herkenning denk ik terug aan de meditatie die Geert van Dijk

erover hield (14/1/23). Hij benoemde – ik geef het in mijn eigen woorden weer – hoe het vaststellen van een kerkorde in tweede lezing, en het vaststellen van regelingen niet die geestelijke lading in zich had die we tijdens de vorige synode hadden beleefd, toen we voor het eerst aan de slag gingen met de kerkorde, toen de gesprekken inhoudelijker waren – en tegelijk meer zoekend, zoekend naar elkaar, zoekend naar de kerken, zoekend naar Christus. Om maar te zwijgen van de verzoening die we mochten ervaren. Wat was dat een Geest-rijke ervaring – Geest met een hoofdletter.

En toch was het goed – en was diezelfde Geest en diezelfde Heer aan het werk, die Heer die zei: *Luister allemaal naar Mij en kom tot inzicht* (Marc. 7,14).

God was aan het werk! Nee, ik heb niet de behoefte God te claimen. Of te polariseren. Om als een soort absolute waarheid te zeggen dat de eenwording het werk van God is, alsof we hier een soort kruistocht in spijkerbroek hebben ondernomen, de laatste maanden en ook daarvoor, binnen en buiten onze vergaderingen. God claimen voor waar jij mee bezig bent, voor de juistheid van de besluiten die jij neemt, voor het beleid dat jij kiest – dat is in de geschiedenis al te vaak gebeurd en heeft al te veel sporen getrokken. Wij kunnen God niet voor onze kerkelijke karretjes – devoot en vroom – spannen.

Maar dat neemt niet weg dat ik God aan het werk heb gezien. Ook in ons werk – op de LVGS van Zoetermeer. In die – meer dynamische – zin van het woord zeg ik graag ja op de vraag of de eenwording werk van God is.

Het was goed om bezig te zijn met dat wat ons voor ons ogen stond: de eenwording tot een goed eind te brengen. Dat werk ronden we vandaag af. En tegelijk gaat het verder. Het moment van eenwording is voor ons misschien een eindpunt, maar tegelijk is het zaak om die eenwording verder gestalte te gaan geven.

Niet alleen als het gaat over de weg richting Deventer, de eerste synode van de Nederlandse Gereformeerde Kerken. Ook regionaal en plaatselijk is het zaak de eenwording als het ware uit te rollen.

Nee, nergens worden we gedwongen om onder één dak te gaan zitten – of het zou al moeten zijn dat het het dak is van Hem die ons een schuilplaats biedt, die zijn leven gaf voor zondaars zoals wij.

Het werk gaat door. Het werk van mensen – en het werk van God. Dank – aan die God. Dank – aan zijn Zoon, de Heer van de kerk. Dank – voor mensen die Hij gaf.

Voor afgevaardigden die gelukkig niet allemaal even prominent aan het woord zijn geweest, want anders waren we nu nog niet klaar geweest. Dank voor samenwerking met werkgroep toekomstige kerkorde en de regiegroep. Wat waren jullie voor ons van onschatbare waarde. En wat een Geestkracht heeft dat gevraagd. Dank Kornelis Harmannij dat je er ondanks diepingrijpende persoonlijke omstandigheden bij was, bij bleef. Dank Rob Vreugdenhil, ambassadeur van de kerkorde, van de hereniging. Dank Jan van Dijk voor je denkkraft. Dank Pieter Dirk Dekker voor je inzet – die je helaas ook dreigde in te halen. Dank Ad de Boer maar dat deden we al apart. Jij verdient ook een status aparte.

Dank aan de griffie – de onverstoorbare Jacob Halma, de altijd bereikbare Lydia Postma, de mensen die de dingen regelden, ons meer werk uit handen namen dan we zelf misschien wel hebben gerealiseerd.

Dank – aan jou, Frans Schippers, voor het leiden van vergaderingen, vooral voor de manier waarop je sturing gaf aan het pensioendossier. Wie herinnert zich niet de avond in Mennorode waarin jij gevoelens bij ons allen wist aan te boren die met méér te maken hadden dan met pensioenvraagstukken alleen.

Dank – aan Sander Datema, die stille kracht in ons moderamen, de man die graag achteraan in de zaal zat, maar die als hij wat zei ook wat te vertellen had. Dank – Hillie van de Streek, scriba van deze LVGS. Wat heeft het verbindend gewerkt dat jij, als afgevaardigde van de Jeruzalemkerk in

Utrecht, je werk in het moderamen hebt gedaan en daarmee ambassadeur werd – ook voor kerken die wat meer sceptisch stonden tegenover de hereniging. Dank – aan jou Peter Sinia, voor de inzet als scriba. Je bood tegenwicht, bezonnenheid, nuchterheid, liet steeds weer merken dat het goed was om dingen van meerdere kanten te bekijken. Dank – aan jou Kars Veling. Jij als ervaren bestuurder en bekend politicus, hebt je misschien meer verbaasd over de manier van kerkelijk vergaderen dan ik me heb gerealiseerd en me misschien nog wel realiseer. Het was goed om jou – inhoudelijk als je bent – in ons midden te hebben.

Dank – aan Maarten van Loon, als onze scriba en schrijver van de moderamenbrieven. Voor jou was het belangrijk om verbindend te zijn, de weg voorwaarts te vinden. Dank voor de inzet van die mooie karaktereigenschap. En dan tenslotte onze eigen Sybren Stelpstra, die de schakel vormde tussen moderamen en werkgroep administratieve ondersteuning – nog zo'n onmisbare schakel in het synodewerk. Jij was een man zonder omwegen, no-nonsense en leverde op die manier je bijdrage aan de kleuren pallet van het moderamenwerk. Dank daarvoor!

Een speciaal woord van dank ook aan alle deputaatschappen, commissies en werkgroepen die aan het werk zijn geweest. Een opsomming ervan geven gaat hier wat ver, de kans om mensen te vergeten is daarvoor te groot, maar dat maakt onze dankbaarheid voor hun inzet er niet minder om.

Ik maak wel een korte uitzondering voor die commissies en deputaatschappen die na 1 mei ophouden te bestaan. Niet dat alle werk dat afgelopen is, maar ze houden wel op als commissie of deputaatschap te bestaan. Het betreft hier DHB, CvB PZ, DKR, DPZ, LCKO en CKB. Ik wil hier graag herhalen wat ik eerder heb gezegd tijdens één van onze zittingen: het einde van een deputaatschap of commissie betekent niet dat we alle know how, alle ervaring, alles wat er gedaan is aan de kant zetten. De organisatiestructuur verandert, maar graag willen we ook na de eenwording gebruik maken van jullie kennis, van jullie inzet, van jullie ervaring! Zoals we toen ook hebben aangegeven – en dat eveneens graag herhalen – dat we dankbaar zijn dat een aantal van jullie inmiddels heeft aangegeven dat daar van onze kant een beroep op mag worden gedaan.

Dank iedereen – ook als ik je niet bij je naam heb genoemd.

Dank dat wij – iedere op eigen plek en op eigen manier – aan het werk mochten zijn en God aan het werk zagen.

Denk niet dat dit werk nu ophoudt.

Het gaat nu echt beginnen – om de eenheid uit te rollen.

Aan het werk dus!

In afhankelijkheid van Hem wiens grote naam wij willen loven.

En hiermee verklaar ik de Generale Synode van Zoetermeer 2022 officieel voor gesloten.'

Daarna werd het Heilig Avondmaal gevierd op uitnodiging van de kerkenraad van de 3GK Het Lichtbaken te Zoetermeer in het gebouw Het Kompas.

BIJLAGEN

Bijlage 1 bij artikel 25 - Huishoudelijke regeling voor gezamenlijke vergaderingen LVGS 2022

1. Inleiding:

Dit reglement is van toepassing op de gezamenlijke vergadering van de Landelijke Vergadering van de Nederlands Gereformeerde Kerk (LV) en van de generale synode van de Gereformeerde Kerk vrijgemaakt (GS) Zoetermeer 2022. Voor de afzonderlijke vergaderingen gelden de bestaande huishoudelijke reglementen die de LV en GS apart hebben. Uitgangspunt voor dit reglement is het reglement van de GS/LV van 2020. In dit reglement wordt de term commissie gebruikt. Er zijn nog enkele deputaatschappen actief maar daarvoor geldt hetzelfde als voor commissies.

2. Moderamen gezamenlijke vergadering:

De moderamina van LV en GS stellen in overleg de taakverdeling vast voor de leiding van de gezamenlijke vergaderingen.

3. Vergaderorde:

- a. Op elke plenaire zitting van de GS/LV worden de namen van de aanwezige leden, adviseurs en leden van commissies aangetekend op een presentielijst.
- b. GS en LV zijn in 2022 twee afzonderlijke instituten, ieder als meeste vergadering van een zelfstandig kerkverband. Alle gezamenlijke besluiten zullen formeel dus door ieder afzonderlijk genomen moeten worden. Wanneer er gestemd wordt, is in beide vergaderingen afzonderlijk een meerderheid vereist. Dat geldt ook wanneer GS en LV gezamenlijk vergaderen.
- c. Voorafgaande aan de behandeling van een onderwerp, is er een informatieve voorbereidingsfase. Daarin hebben alle afgevaardigden gelegenheid om schriftelijk de commissies nadere informatie te vragen over hun rapporten en voorstellen.
- d. Voorafgaand aan de bespreking (in eerste ronde) van een rapport en/of voorstel van een (vaste of studie)-commissie, krijgt de betreffende commissie de gelegenheid om de hoofdlijnen van het rapport en/of voorstel kort samen te vatten of om een toelichting of aanvulling te geven. Voorafgaand aan de tweede besprekingsronde krijgt de commissie de gelegenheid te reageren op wat in de eerste ronde is gezegd. De commissie is bevoegd haar voorstel, gehoord de bespreking, te wijzigen. De commissie wordt in staat gesteld haar oordeel te geven over amendementen en concept-besluitteksten die op voorstellen betrekking hebben.
- e. De preses geeft als regel niet meer dan twee besprekronden over hetzelfde rapport. Met instemming van de vergadering kan hij daarvan afwijken. Hij zal de spreektijd voor elke afgevaardigde beperken indien dat nodig is om de behandeling binnen de geplande tijd te laten plaats hebben.
- f. Een spreker mag in de eerste ronde niet ingaan op wat door een voorgaande spreker is gezegd. In de tweede ronde kan gereageerd worden op wat in de eerste naar voren is gebracht.
- g. Tegenvoorstellen en amendementen worden voorafgaand aan de tweede ronde ingediend en toegelicht. Alleen afgevaardigden kunnen tegenvoorstellen en amendementen indienen. Zij stellen hun voorstel of amendement schriftelijk (per email) aan de griffie ter hand. Het voorstel of amendement komt alleen in behandeling indien het door ten minste vijf andere afgevaardigden wordt gesteund. Wie een (tegen)voorstel of amendement heeft ingediend, heeft het recht te repliceren voordat de discussie gesloten wordt.
- h. De preses zal de voorstellen en amendementen onderscheiden in:
 1. het oorspronkelijke voorstel;
 2. een voorstel dat zich geheel of op een wezenlijk onderdeel tegen het oorspronkelijke voorstel richt;
 3. een amendement dat op een ondergeschikt aspect een wijziging van het voorstel

beoogt;

4. een amendement op een reeds ingediend amendement.

Bij stemming zal eerst gestemd worden over de amendementen van groep iv, vervolgens over groep iii en ten slotte over de groepen i en ii. Daarbij krijgt als regel een commissievoorstel de voorrang, waarbij een voorstel van een commissie ad hoc, wanneer het door de preses beoordeeld wordt als een amendement op het voorstel van commissie/deputaatschap, voorgaat op het voorstel van commissie.

Indien de preses het voorstel van de commissie ad hoc beschouwt als een tegenvoorstel, brengt hij het voorstel van de commissie/deputaatschap eerst in stemming. Indien een voorstel meerdere onderdelen bevat kan de preses deze onderdelen afzonderlijk in stemming brengen. Daarna zal de vergadering over het voorstel in zijn geheel stemmen.

- i. Besluiten over de besluitteksten worden bij voorkeur met algemene stemmen genomen. Is dit niet mogelijk, dan wordt beslist in overeenstemming met hetgeen de meeste stemmen hebben goedgevonden. Bij staking van stemmen is een voorstel (al dan niet geamendeerd) verworpen.
- j. De preses gaat na of stemming wordt verlangd. Indien geen stemming wordt gevraagd, stelt de preses vast dat de besluittekst zonder hoofdelijke stemming is geaccordeerd.
- k. In geval er wordt gestemd:
 - Besluiten worden genomen met meerderheid van stemmen. Voor het bepalen van het aantal uitgebrachte stemmen worden onthoudingen niet meegeteld.
 - Bij staken van stemmen wordt het voorstel geacht te zijn verworpen.
 - Over zaken wordt gelijktijdig door LV- en GS-afgevaardigden gestemd, in de regel per handopsteking.
 - Wanneer de uitkomst van een stemming door LV en GS verschillend is, wordt de besluitvorming opgeschort en wordt de zaak teruggedragen bij de moderamina.
 - Over personen wordt schriftelijk gestemd, tenzij het een benoeming betreft die met goedvinden van de vergadering op enkelvoudige voordracht van het moderamen gedaan kan worden. Om verkozen te zijn, moet iemand de meerderheid van de uitgebrachte stemmen hebben verkregen. Blanco stemmen tellen daarbij niet mee. Indien na twee vrijstemmingen niemand de meerderheid heeft, wordt een herstemming gehouden tussen de twee die de meeste stemmen hebben verkregen. Staken hierbij de stemmen, dan wordt de oudste in leeftijd voor verkozen verklaard.
 - Wie zwaarwegende bezwaren heeft tegen een genomen besluit, heeft het recht zijn tegenstemmen in de Acta te doen aantekenen.
 - Een lid van de GS/LV kan, met het oog op de procedure van de vergadering, een ordevoorstel indienen. Dit voorstel komt meteen in behandeling. De indiener krijgt gelegenheid om zijn voorstel kort en bondig toe te lichten. Als de preses het voorstel niet toelaat kan, indien de indiener het voorstel handhaaft, deze terstond de vergadering hierover een oordeel vragen.

Financieel kader:

Aan het eind van de LVGS vindt een financiële slotbeoordeling plaats, waarna de genomenbesluiten, al dan niet na aanpassing, definitief zijn.

Besloten vergadering

Behalve in geval van beoordeling van personen zal de GS/LV niet dan bij volstrekte noodzaak in een besloten zitting vergaderen. Elk lid kan voorstellen tot een besloten zitting over te gaan. Over een dergelijk voorstel beslist de vergadering in een besloten zitting. Bij een besloten vergadering zullen slechts de afgevaardigden aanwezig zijn en diegenen wier aanwezigheid voor een goed verloop van de vergadering als noodzakelijk wordt geoordeeld; dit laatste op voorstel van het moderamen en met goedvinden van de vergadering.

Besluiten die in een besloten vergadering worden genomen, worden zo spoedig mogelijk na afloop van de besloten vergadering in een openbare zitting bekendgemaakt, tenzij dringende redenen zich daartegen verzetten.

Communicatie

Communicatie over genomen besluiten wordt door NGK en GKv volgens hun eigen reglement uitgevoerd. Zoveel mogelijk zullen daarnaast, namens de beide moderamina, verklaringen over de genomen besluiten aan de pers worden gegeven. Hiervoor wordt een lid van één van de moderamina aangewezen.

Onvoorzien:

In gevallen waarin dit reglement niet voorziet, beslissen de moderamina.

Bijlage 2 bij artikel 44 – Notitie verantwoordelijkheid en solidariteit rond pensioenvoorziening predikanten

De kerkorde regelt in artikel B6 de verantwoordelijkheid van de plaatselijke kerken voor het levensonderhoud van predikanten -en hun gezin en nabestaanden- tijdens hun actieve dienst, bij arbeidsongeschiktheid en na hun pensionering. Dit is nodig omdat predikanten geen arbeidsovereenkomst hebben naar burgerlijk recht maar een eigen rechtspositie die wordt beheerst door het kerkelijk recht. Het is de concrete uitwerking van het principe dat de Schrift ons duidelijk leert: u mag een dorsend rund niet muilkorven; de arbeider is zijn loon waard. (1 Tim.5:18; ook 1 Kor.9:9)

De kerken hebben zich altijd gerealiseerd dat de verantwoordelijkheid van de plaatselijke kerken niet betekent dat elke plaatselijke kerk zijn eigen voorzieningen treft. Op dit brede terrein gelden juist ook in de kerken het beginsel van solidariteit en de praktijk van collectiviteit. In de GKv en de NGK verschilt die praktijk en ook hoe die tot stand gekomen is.

In de GKv zijn lange tijd de pensioenen opgebracht door een landelijke omslag op basis van wat jaarlijks aan emeritaatsgelden nodig was. Inmiddels wordt een fonds opgebouwd waaruit de bestaande en toekomstige uitkeringen kunnen worden gedaan. Het landelijke kerkverband heeft in de Generale regeling predikantszaken vastgelegd (artikel H4) dat alle kerken daartoe lid zijn van de Vereniging Samenwerking Emeritering (Vereniging VSE). Daarmee bestaat wat we wel noemen een parallel kerkverband. In de VSE worden de middelen opgebracht op basis van een landelijke omslag per lid; dus ongeacht of een kerk een actieve of emeritus-predikant heeft.

Artikel H4 Aansluiting bij VSE

H4.1 De kerken hebben zich aangesloten bij de VSE.

H4.2 De VSE streeft naar het verstrekken van uitkeringen aan de kerken ter dekking van hun zorgplicht jegens de predikanten, hun echtgenoten, weduwen en wezen.

H4.3 Het 'uitkeringsreglement' van VSE reguleert de bestaande voorzieningen die VSE ten behoeve van de kerken in stand houdt en de voorwaarden waaronder deze beschikbaar zijn voor de kerken.

De NGK hebben na de scheuring van de jaren zestig de Stichting Emeritaatsvoorziening S.E.V. opgericht waarin alle plaatselijke kerken participeerden. De SEV werd dus ook een parallel kerkverband. Vanuit de zorgen en ervaringen hebben de kerken toen besloten te streven naar een fonds dat alle toekomstige pensioenaanspraken van predikanten zou dekken. Toen al de middelen waren opgebracht voor volledige dekking is per 2009 aansluiting tot stand gekomen bij het Pensioenfonds Zorg en Welzijn (PfZW). Hoewel de kerken volgens de huidige afspraken individueel bij het pensioenfonds aangesloten zijn, is de relatie met PfZW een gezamenlijke verantwoordelijkheid. De uitvoering daarvan is belegd bij de kerkelijke instelling NGA.

De verantwoordelijkheid van de kerken eindigt niet als er een goede regeling getroffen is. Ze blijft, ook wanneer de uitvoering van de pensioenvoorziening belegd is bij een externe partij (PfZW) of bij een parallel kerkverband (VSE). Ook dan blijft het principe gelden dat kerken goede (financiële) zorg geven aan wie zich gaf in dienst van het evangelie. Daarom is het bijvoorbeeld een goede gewoonte van kerkenraden om jaarlijks bij een emerituspredikant te informeren of hij zonder financiële zorg kan leven.

Mocht onverhoopt een regeling tekortschieten dan weet de kerk zich ervoor verantwoordelijk om de financiële pijn niet eenzijdig bij de predikant terecht te laten komen. Zoiets zou het geval kunnen zijn wanneer PfZW, zeker in het nieuwe pensioenstelsel, onvoldoende kan uitkeren. Of wanneer het VSE-fonds, voor onvoorziene omstandigheden, over te weinig middelen beschikt. Binnen grenzen van billijkheid blijft de kerk ervoor verantwoordelijk dat de oud-dienaar (of zijn nabestaanden) zonder zorg kan leven.

Die blijvende verantwoordelijkheid vraagt om een blijvende solidariteit. Mocht het nodig zijn dat kerken hun emeritus-predikant financieel moeten ondersteunen, dan is het goed als die last niet onevenredig op individuele kerken rust maar gedeeld worden door het kerkverband.

Het is goed op te merken dat er nog een parallel kerkverband bestaat namelijk de vereniging Steunpunt Kerkenwerk (SKW) waarbij alle kerken op basis van besluiten van de GS en LV lid zijn. SKW ondersteunt de kerken in hun rol als “werkgever” en beheerder. SKW is in voortgekomen uit het platform van Commissies van beheer in de GKV (vanaf 1994) en in 2016 zijn de NGK collectief lid geworden. Waar dat van toepassing is werkt SKW samen met de predikantenvereniging (onderdeel van CGMV).

Zo veel als mogelijk gelijke voorzieningen voor alle predikanten hebben naast de doelmatigheid een belangrijke functie om te voorkomen dat verschillen de mobiliteit van predikanten kunnen hinderen.

De eenwording van GKV en NGK heeft zoals bekend forse veranderingen tot gevolg voor de voorzieningen die eerder tot de verantwoordelijk van de VSE en de NGA behoorden. Grote delen zijn reeds geharmoniseerd en ondergebracht bij SKW en voor de pensioenen hebben VSE en NGA een gezamenlijk voorstel ontwikkeld dat nu moet worden aanvaard door de kerken in respectievelijk de ledenvergadering van VSE en de LV. De voorstellen werken door tot in de verre toekomst en vergen nog verdere uitwerking op het punt van bestuurlijke inrichting en verantwoordelijkheden.

De pensioenvoorziening zal vanaf 2024 uit twee delen bestaan, VSE en PfZW.

Pensioenvoorzieningen brengen hun eigen risico's mee. Hoe daar verantwoord mee om te gaan is een belangrijk onderdeel van beide fondsen. Het is belangrijk erop te wijzen dat er niet slechts risico bestaat bij VSE; ook een groot probleem bij PfZW is niet ondenkbaar, zeker niet met de spelregels van het nieuwe pensioenstelsel. Te denken valt aan een instorting van financiële systemen zoals bij de beurskrach in 1929 of de financiële crisis van 2008. Mocht het onverhoopt gebeuren dat bij een of beide pijlers van de pensioenvoorziening zo'n groot probleem optreedt dat het niet binnen die pijler kan worden opgevangen dan moeten de kerken kunnen terugvallen op hun onderlinge solidariteit. Onderlinge steun in de regio en het Missiefonds hebben dan mogelijk aanvullende maatregelen nodig. Zo zorgen de kerken er met elkaar voor dat de lasten niet onevenredig op een deel van de kerken of zelfs alleen op de predikanten worden afgewenteld.

Bij die toekomstige 'solidariteit in noodgevallen' past het om nu zoveel mogelijk gezamenlijk betrokken te zijn bij de pensioenvoorziening. Daarom zijn alle kerken lid van SKW die namens de kerken de relatie met PfZW zal onderhouden, ook kerken die geen predikant of emeritus hebben (en niet verwachten te krijgen). Daar past ook bij dat alle kerken lid zijn van het gesloten VSE en zo medeverantwoordelijkheid te dragen voor een goed beheer van het fonds waaruit nog lange tijd veel emeritus-predikanten en hun nabestaanden betaald zullen worden. Dat geldt voor huidige GKV-kerken: zij kunnen niet uit de VSE stappen wanneer zij hun aandeel in het vullen van het gesloten fonds hebben voldaan en geen predikant of emeritus-predikant meer hebben met rechten bij de VSE. Evenzo mag het gelden voor huidige NGK-kerken: zij krijgen geen rekening voor de vulling van het gesloten VSE-fonds per 1 januari 2027. Zij behoren wel mee te beslissen over het beheer van het fonds en over de uitkeringen daaruit, juist omdat pas op de lange termijn -over 40 jaar of later- duidelijkheid kan ontstaan over de mee- of tegenvallers bij de afwikkeling van het gesloten VSE-fonds. Hoe die genoten of gedragen worden, is een zaak die alle kerken aangaat en die pas speelt als het onderscheid tussen ooit GKV of NGK niet meer aan de orde is.

Om een goede basis te leggen voor de besluiten die de LV en de ledenvergadering van de VSE moeten nemen over de pensioenvoorzieningen stellen we voor aan LV en GS om het volgende uit te spreken en te besluiten:

a. **GS en LV spreken uit:**

1. dat het van belang is dat alle Nederlandse Gereformeerde Kerken gezamenlijk betrokken zullen zijn bij de pensioenvoorzieningen die geregeld zijn voor de predikanten en hun nabestaanden;
2. dat het van belang is dat een komende synode van de Nederlandse Gereformeerde Kerken die gezamenlijke betrokkenheid in een landelijke regeling beschrijft, na afronding van de besluitvorming over het toekomstige bestuur en beheer van het pensioenvoorziening 'gVSE'.

b. **de GS besluit:**

dat ook na 1 mei 2023 voor de huidige GKv-kerken blijft gelden wat de generale regeling predikantszaken in H4.1 bepaalt: De kerken hebben zich aangesloten bij de VSE.

c. **de LV besluit:**

dat ook na 1 mei 2023 artikel 8.4 van de WAP-richtlijn blijft gelden en van kracht blijft:

'De gemeente is aangesloten bij Pensioenfonds Zorg en Welzijn en voldoet door premiebetaling aan de zorgplicht uit hoofde van artikel 8.1 sub b en 8.2.'

d. **GS en LV besluiten:**

het moderamen op te dragen de uitspraken en besluiten onder a. t/m c. zo spoedig mogelijk ter kennis te brengen van het bestuur en de leden van VSE.

Grond:

Bij de Synode ligt de verantwoordelijkheid om de blijvende verantwoordelijkheid en solidariteit van de kerken van een goede kerkelijke basis te voorzien, als uitwerking van de artikelen B6 en B9 KO.

Vanaf 1-5-2023 geldt de regeling *B6 kerkelijke zorg voor de predikant* met de volgende bepaling:
"2. levensonderhoud

2.1 De kerkenraad houdt zich voor het levensonderhoud en de overige vergoedingen aan de materiële regelingen die het Steunpunt Kerk en Werk (SKW) samen met de predikantenvereniging/CGMV heeft vastgesteld.

2.2 Elke plaatselijke kerk neemt via de centrale administratie bij het SKW-deel aan de landelijke voorzieningen die levensonderhoud bieden aan de predikant bij arbeidsongeschiktheid of ouderdom, en in geval van zijn overlijden aan eventuele nabestaanden.

2.3 De kerkenraad en de predikant voldoen aan de verplichtingen die aan deze voorzieningen zijn verbonden."